

מיכל צוק, ת.ג. 028013027

בעניין:

ע"י ב"כ עזה"ד מיכאל בץ ושותי, משרד עו"ד ונוטריוון
מרח' ויצמן 2, תל אביב, 64239
מגדל אמות השקעות
טל': 03-6932833, פקס: 03-6932834

להלן: "המבקשת";

- ג א ד -

שופרסל בע"מ, ח.צ. 520022732

רחוב שmotekin בנימין 30
אזור התעשייה היישן, ראשון לציון, 75363

להלן: "שופרסל";

בקשה להביר בתובענה הייצוגית

בית המשפט הנכבד מתבקש להורות כדלקמן:

(1) להכיר בתובענה המוגשת על ידי המבקשת בתיק זה נגד המשיב, בתובענה ייצוגית בשם הקבוצה המוגדרת להלן בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות");

(2) בתווך לכך, להגדיר במסגרת ההייצוגית את הקבוצה שבסמה תנוול התובענה, כדלקמן:

כל הצרכנים אשר רכשו ו/או ירכשו שקיות "מתכליות" של המשיב מאז תחילת שיוקן (בשנת 2008 או במועד סמוך) ועד למתן פס דין בתביעה.

(3) הנזקים אשר ייתבעו הינם השבת התעשורת שצמיחה למשיבה, שלא כדין ו/או שלא על פי זכות שבדין, כתוצאה משיווק השקיות באופן אסור כ"סקיות מתכליות", ובנוסף על כך פיצוי בגין הפגיעה באוטונומיה של הפרט ועגמת הנפש שנובעת מההתעשרה ושלילת אפשרות הבחירה הרצינית על ידי המציגים המטעים.

המבקשת מעריכה את גובה ההשבה המctrברת לחבריו הקבוצה בגין התעשורת העולתיות שצמיחה למשיבה מן ההתנהלות האסורה נשוא בקשה אישור זו, בסך של כ- 16,800,000 ₪.

המבקשת מעריכה כי בגין ראש הנזק של הנזקים הבלתי ממוניים זכאים חברי הקבוצה לפיצויי בגובה של כ- 20,000 נס.

אם ימצא בית המשפט כי פיצויי כספי לחבריו הקבוצה, כולל או חלקם, אינם עשויים בנסיבות העניין, בין מושום שלא ניתן לזהותם ולבצע את התשלומים בעלות סבירה ובין מסיבה אחרת, לעשות שימוש בסמכותו על פי סעיף 20 (א) לחוק תובענות ייצוגיות ובתוקן לכך להורות על מתן כל סעך אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטבות הציבור, כפי שימצא לנכון בנסיבות העניין.

(4). להורות למשיבת להבדול מן הפרisos המטעיה אודות היוטן של השקויות המשווקות על ידן "השקיות מתכלות" ו/או "ידיזיטיות לסייעתה" ו/או "מתפרקות בטבע תוך שנה" ו/או אפשרות "סבירה ירואה", וכן להטיר את טמל המיחוזר, ולהטיר את הכיתוב הבא המציין כיום על גבי האrizות של השקיות האשפה ה"מתכלות" של המשיבת:

"בתוצאה משילוב של אוור, לחות וחום, השקיות מתפרקות בסביבה באופן טבעי תוך פרק זמן של חצי שנה עד שנה, ובכך הן תורמות לשימירה על איכות הסביבה מיחוזר הוא תחוליך שבו ניתן לעשות שימוש חזיר בפסולת או במריכבים ממנה ולהפכם לחומר גלם. כך מטהאפשר חישכון בחומריא גלם מעך אחד ובכמויות הפסולת והזיהום מצד שני"

(5). להורות למשיבת לפרסם הودעה לציבור בה יוסברו לציבור תוכנות מוצריהן, ובכלל זה, שה מוצר אינו מתכלת, אלא מתפרק והוא נטמע בסביבה באופן טבעי, וכן, לפרסם ולידע את הציבור כיצד יש לנוהג במסגרת השימוש במוצריהן כדי לגורום לתהליך ההתפרקות להתרחש.

(6). לקבוע כי המבקש תיעיג את הקבוצה, וכי באי כוח ישמשו כלפי כוח הקבוצה במסגרת ניהול התביעה הייצוגית.

(7). לפ██וק פיצויי מיוחד למבקשת ושכר טרחה ראוי לבאי כוח, על שטרחו ונקטו בהליכים במסגרת תובענה זו.

(8). ליתן כל סעך אחר שבית המשפט הנכבד ימצא לנכון ומטאיסט ^{בנסיבות העניין};

(9). לחייב את המשיבת בהוצאות בקשה זו ובשכר טרחת עורך דין בתוספת מע"מ כדין.

A. ענינה של הבקשה

1. ענינה של בקשה אישור זו, הינה השקיות אשפה ושקיות אוכל המשווקות על ידי המשיבת כשקיות "מתכלות", "ידיזיטיות לסייעתה", "מתפרקות באופן טבעי", אפשרות "סבירה ירואה", מתאימות למיחוזר כביכול, וכיוצא באלה מצגים המתאפיינים להתחדר בהיותם "ירוקים" כביכול, וזאת כדי לעודד את הציבור לרכשן, בעוד שמדובר במצבים לא-נכונים ולא- מבוטסים אודות תוכנות השקיות.

2. בפועל, השקיות נשוא התובענה אותן משווקת המשיבת, אין מרכיבות מהומרים או ארגנים המתכללים ונמטעים בסביבה, אלא שכן מרכיבות מפלטיק לו הוסף תוסף כימי המאפשר לו לבצע, לכל היותר, בתנאים מסוימים, תחוליך של "התפרקות" לחלקיקים קטנים (להבדיל מ"התכלות"), אשר אינם נטמעים בסביבה, ואינם יכולים להזיק לה.

מצגים מסווג זה, המתאפיינים להציג מוצר מסוים כ"ירוק", בעוד שבפועל הוא אינו כזה ו/או אין הוכחה מספקת כי הוא כזה, הינם תופעה של מרובה הצער הפה נפוצה הן בארץ והן בחו"ל העולם, בניסיון לנצל, באופן פסול, את המודעות החולכת וגוברת של ציבור התרבות להשיבות ההגנה על הסביבה, על מנת להפוך את המוצר לאטרקטיבי יותר ולעוזד את רכישתו.

תופעה זו, מכונה בעולם Greenwash, ובעברית - "התירוקקוט".
לענין זה ר' למשל את דבריו אשר להגנת הסביבה בעמוד 4 לטיוטת "המדריך להצהרות סביבתיות מהימנות" שפירסם המשרד להגנת הסביבה להעזרות הציבור במאי 2013, המצביע בנספח 1:

""במהלך השנים האחרונות אנו עדים לתופעה הולכת וגוברת של יצרנים אשר משוקרים את מוצריהם כ"ירוקים" או כ"ידידותיים לסביבה". היום ניתן כבר לומר בוודאות כי יצרנים ומשוקרים הפנים את היתרונות הרבים בתוכיהם בפנים לקהל יעד בעל מדועות סביבתיות, שאף נכון לעתים לשם יותר בעבר מוצר הנחשב "ירוק".

סקירה קצרה של מצב הדברים מעידה כי השוק ה"ירוק" מתנהל כ"מערב פרוע", וכי תופעת התירוקקוט (Greenwash) נפוצה ביותר. יצרנים רבים מבילטים יתרונות סביבתיים חלקיים תוך שימוש חלקיים מן הרצון חסרונות בולטים אחרים, משוקרים לציבור מוצרים המתוואים באופן עזום כ"ידידותיים לסביבה" מבלי שינויו להוכיח זאת ובפועל מבilibים את הציבור".

ההטעה המבוצעת על ידי המשיבה היא במספר מישורים מרכזים - הן בחכורת המוצר כ"מתקלה" ו"ידידותי לסביבה" באופן מטענה, לא נכון, ולא בסוס; הן לאור הצגות מצגים מטעים ולא נכוןים באשר לתנאים החדשניים לשકיות לצורך תחיליך התפרקות ולוח הזמנים האמתי להתפרקות (בין היתר לאור אנטיאוקסידנטים שמכילות השקיות שנעודו לשמר על פרק זמן של חיי מדף לשניות, בעוד המונע אפילו תחיליך התפרקות במהלך פרק הזמן הזה); והן בכך שהמשיבה מסתירה מן הציבור את העבודה שדרך הسلوك הנכונה של השקיות היא להשילכו לפח האשפה, ומשם הן מגיעות למטען ונקבות עמוק המטמנה, וזאת שבדרך זו, השקיות אפילו לא יתפרקו (קל וחומר שלא יתכלו); והן בכך שהמשיבה מסתירה מן הציבור את העבודה שגם במקרים בהם מתקיימים כל התנאים להתפרקות, הרי שתהליכי ארוך של התפרקות שאינו מלאה בהתכילות מלאה של החלקיקים בתוך פרק זמן קצר, עלול לטמן בחובו פוטנציאלי לנזקים סביבתיים.

יترה לכך, הטכנולוגיה בה מיוצרים השקיות המשווקות על ידי המשיבה, קרי הוספת תוסף כימי לשקיות פלסטייק במטרה לזרז את "התפרקות" לחלקיקים קטנים, מהורהה עומדת חברות זווק כמפורט על גבי האריזות, הינה טכנולוגיה המכונה טכנולוגיית "Oxo Bio Degradable" (להלן: "אוקסו") ואו "טכנולוגיית האוקסוי"). טכנולוגיה זו, אינה עומדת בתנאים הבינלאומיים, ואנייה עומדת בתקן הישראלי, תוך שאינה מקיימת את התנאים שרק בהתאם למכות מוצר כ"מתקלה", ובין היתר:

5.1. התכילות והITEMAUT מלאה בסביבה.

5.2. תהליכי התפרקות וההתקפלות (שבענין האוקסוי לא מתרחש-כלל) צריך להתבצע תוך פרק זמן קצר, המוגדר על פי התקנים בארץ ובעולם ככל יouter Machi שנה.

5.3. ההתכילות צריכה להתקיים בכל דרכי הטיפול המקובלות בפסולת, קרי: במטען, באוויר הפתוח ובהליך של קומפוסטציה.

- כאמור, מוצרי האוקסו אינם נטמעים בסביבה. במקרים זאת, הימן לכל יותר, בתנאים מסוימים, מתפרקים לחלקים קטנים שלולים לגרום לסביבה שכן הם עלולים להיבנות לגופם של בעלי חיים, ולמקרים מיים, וכן עלולים לגרום לתעשיית הפלסטיק שכן שידוי החומר המאיצ את התתפרקות עלולים להיטמע בתוך חומרי הגלם של הפלסטיק הממוחזר ופוגמים ביציבותו שלו. זאת ועוד, תהליכי הפירוק (להבדיל מהתכליות) של מוצרי האוקסו אורך שנים, והוא אינו מתפרק בתנאים רגילים - לא במטמות אליהם מפונים 87% מהפסולת הביתית, ר' חוות דעת המומחה המצח"ב בנספח 13 ותධיס מאתר המשרד לאיכות הסביבה נספח 2) שכן הפסולת בהן אינה חשופה לחמצן ולאור; מספקים לתהליכי הפירוק, לא בקומפוסט ואפילו לא באוויר הפתוח.
7. העמדה לפיה טכנולוגיות האוקסו, איננה יכולה להיחשב ידידותית לסביבה, וכי לא ניתן להציג השקיות המיצירות בה כшкиות "מתכלות", היא גם עמדת הגורמים המכוונים הבלתי תלויים ברוחבי העולם אודות טכנולוגיות זו.
8. בית המשפט הנכבד מונפה למשל, למחקר DEFRA (Department for Environment, Food and Rural Affairs) שהעתקו מצח"ב נספח 3 - מדובר במחקר מקיף ביותר ובלתי תלוי, שהזמין ממשלה אנגליה, באמצעות מחלוקת איכות הסביבה שלה, ואשר נערך על ידי קבוצה של מומחים מאוניברסיטת Loughborough באנגליה, אשר מטרתו הייתה לבחון את המחקרים ברוחבי העולם (לנוכח קיומם של מחקרים המוממנים על ידי תעשיית האוקסו המצביעים כביכול על כך שהטכנולוגיה זו גורמת להתכליות), ולבסוף האס יש ממש במחקרים אלה.
9. מחקר DEFRA, נערך על ידי קבוצה של מומחים מאוניברסיטת Loughborough באנגליה. תධיסים המציגים את הרזומה של המומחים שהובילו את הוצאות שערכ את מחקר DEFRA, מצח"ב נספח 41.
10. חזק, לאחר מחקר מקיף, נקבע בדו"ח DEFRA כי אין בשיקות האוקסו שום תועלת לסביבה, ומעבר לכך עלול להיות טמון בהן פוטנציאל לסיכון סביבתיים.
11. באותה עמדה מחזק גם BPI - Biodegradable Products Institute, ארגון בעל שם עולמי בתחום הכלכלה הפלסטיק.
12. באותה עמדה מחזק גם ה-EPA (United States Environmental Protection Agency), שהינה הגורם המכווני הפדרלי בארה"ב האמון על הגנת איכות הסביבה (ר' נספח 5), ור' נייר העמדה שהוגש ל- FTC (הגוף הממשלתי האמון בארה"ב על מסחר הוגן והגנה על הציבור) המצח"ב נספח 44.
13. וכן ראו את נייר העמדה שהוגש ל- FTC (הגוף הממשלתי האמון בארה"ב על מסחר הוגן והגנה על הציבור) על ידי מחלוקת איכות הסביבה של מחו זעירית סן פרנסיסקו, המצח"ב נספח 6.
14. וכן ראה את עמדת ה- UK's National Centre for Biorenewable Energy, Fuels and Materials (להלן: "NNFCC"), שהינו גוף מקצועי שהוקם על ידי ממשלה אנגליה ועסק בתחום איכות סביבה (ר' נספח 7), ואשר היה מעורב בטיפול המכווני בדו"ח DEFRA ובבדיקה מסקנותיו.
15. באותה עמדה מחזק גם ה- FTC, שהינו הגוף הממשלתי האמון בארה"ב על מסחר הוגן והגנה על הציבור. ר' נספח 8.

- כ"ג גס, אחת מיצרניות האוקסו הגדולות בעולם, חברת Symphony, הודיעה, במסגרת נייר עמדה שהגישה ל-¹⁶ FTC (נספח "9"), כי המציגים בוגר לאוקסו, עלולים להטעות את הציבור, והודיעה שהיא מסכימה לשנות את המציגים, תוך שהיא מסכימה שלא תשוכנה יותר שיקות האוקסו באמצעות המציג "שקיות מתכלות", שכן היא מכירה בכך שמדובר כזה איננו משקף באופן נכון ומלא את התכונות של השקיות, ובפרט, Symphony, מודה בכך שאין מוקם להציג את מוצריה האוקסו כሞצרים שיש להם יתרון כלשהו במתכונות, ולכן היא מזינה להציג לצרכן מציג לפיו היתרונו היחידי בשיקות האוקסו על פני שיקית רגילה הינו רק במצב שבו השקיות. הגיע בסוף חייה לשטח פתוח (כאשר גס "יתרונות" זה, כשהעצמות הינו מוחש).
- התיקון הנ"ל שמציצה Symphony, איננו מושלם ואיינו מספק, ואולם מזכיר במאמר הרבה פחות מטעהמן המציגים שמציגה המשיבה כיוום. המבוקשת תטען כי זו בחודאה זו של Symphony, אחת מיצרניות האוקסו הגדולות בעולם, כדי להרים, כשהעצמה, את הנטול הלכורי, הנדרש בשלב זה של בקשת אישור, לפיו המציגים בගינם הוגשה בבקשת אישור דנא, הינם מציגים מטיעים.
- אך אם לא זו בכך, בעקבות מחקר DEFRA, חפסקו חברות בינלאומיות רבות להשתמש בשיקות האוקסו.¹⁷ כך למשל, רשות הענק הקמעונאית TESCO חפסיקה להשתמש בשיקות האוקסו בעקבות מחקר DEFRA (נספח "3" לעיל), לאחר שהתברר לה שהמציגים לגביון מטיעים, ושהשיקות אינן מתכלות ואין ידיותיות לסייעיה, כך גם-tagged הענק הקמעונאי Co-operative, וכפי שעולה מהכתבה המצורבת נספח "10", כך נהגו גם רשותות נוספות:

"Tesco Drops Oxo-Degradable Plastic Bags"

One of the UK's largest retailers, Tesco, recently announced it has ditched its 'eco-friendly' carrier bags after research revealed they may be more environmentally damaging than conventional plastic bags.

Perhaps this headline from London's largest circulation daily newspaper, The Daily Mail, says it best:

Myth of 'eco-friendly' bags exposed as Tesco dumps 'green' carriers that may actually harm the environment

Why the loud 'symphony' of criticism? Actually, this move comes more than one year after a report by Britain's DEFRA (UK Department for Environment, Food and Rural Affairs), which initially raised concerns about claims that 'oxo-degradable' bags would degrade to water, carbon dioxide and biomass in just 18 months.

A competing supermarket chain, the Co-operative, took similar action to drop 'oxo' degradable bags last year in the wake of the DEFRA report.

The 2010 DEFRA report concluded that degradability depends on where and under what conditions the bag ended up after use. In a landfill, an oxo

biodegradable bag won't degrade at all because there is no light or oxygen, and these materials also cause problems in recycling streams according to the European Plastics Recyclers Association. TESCO is merely the latest retailer to catch up to this reality.

According to an article published by the UK National Non-Food_Crops Centre, Tesco commented:

"We took the decision to remove the biodegradable additive because we believed it contributed towards them becoming weaker (addressing customer concerns about the strength of our bags) and to help better promote their re-use and recycling at end of life. This decision was underpinned by a detailed review of the science, using external experts to help us understand the full life cycle environmental impacts of our carrier bags."

Tesco also stated that as early as February 2011 it started to issue new carrier bags to its stores without the biodegradable additive, but with up to 15% recycled plastic."

.19. ודוק, מאז שנת 2010, מנהלת המבקשת הליק של בקשה לאישור תביעה ייצוגית, נגד חברות סנו וחוגלה, במסגרת ת"צ 10-05-51891, בפניי כבוד השופט ד"ר עמרם בנימיני, בגין מציגים דומים אודות טכנולוגיות האוקסו.

.20. לאחר שכל אחד מן הצדדים הגיע מספר חוות דעת מטעמו בסוגיות המדעיות. שבמחלוקת, מינה בית המשפט הנכבד את פרופ' יורם אבנימלך, מומחה בעל שיעור קומה בתחום,ומי שהיה בעבר המدعן הראשי של המשרד לאיכות הסביבה וראש הפקולטה להנדסה אזרחית וסביבתית בטכניון, כמומחה מטעם בית המשפט, על מנת לסייע להכריע בסוגיות המדעיות.

.21. בהתאם לעמדת המומחה מטעם בית המשפט, ולאחר הлик גישור שהתנהל בפניי המומחה מטעם בית המשפט, הסכימו הצדדים שם (סנו וחוגלה) לקבל את עמדת המומחה מטעם בית המשפט ובהתאם לתקן את המציגים שהן מציגות לגבי שיקיות האוקסו, כאשר בימים אלה הוגשה בקשה לאישור הסדר פשרה בתיק.

.22. העתק חוות דעתו של פרופ' אבנימלך בהליך נגד סנו וחוגלה, והעתק אישרו של פרופ' אבנימלך את המציגים המתוקנים עליהם הסכימו הצדדים במסגרת הסדר הפשרה, מצ"ב כנספחים 11" - "12".

.23. כמו כן מצ"ב כנספחים 13" - "15" חוות דעת המומחה מטעם המבקשת, מר-גלעד אוסטרובסקי מון המחלקה המדעית של אדם טבע ודין, שהוגשו בתיק הנייל.

אשר על כן, עם השלמת הליך הבירור בפני המומחה מטעם בית המשפט בכל הנוגע לשיקיות שימושו��ות סנו וחוגלה, ולאחר שסנו וחוגלה קיבלו את עדמת המומחה מטעם בית המשפט והסכימו לתקן את המציגים אודות שיקיות האוקסו, עם הגשת הבקשה לאישור הסדר הפשרה בתיק מול סנו וחוגלה, מוגשת בקשה אישור דנא גם נגד המשيبة בתיק זה, אשר מזה מספר שני משוקת (וממשיכה לשוק) את שיקיותה באמצעות אותן מציגים מטעים, תוך שכאמור, היא מיטה את ציבור הצרכנים, פוגעת בחופש הרצון וחופש הבחירה שלהם, ומתועשת על חשבונם באופן פסול.

ב. הגדרות

- על מנת לפחות את הדברים יוגדרו בתחילת בקשה זו המונחים הבאים כלהלן:
24. **"פלסטיין"** - מיווצר מנפט ועשוי מולקولات בעלות קשרים רבים, דבר שמננה לו עמידות גבוהה. עובדה זו גורמת לכך שהתפרקותו הנה איטית מאוד ונמשכת שנים רבות. תופעה זו כפי שידוע כיום הנה מזיקה ביותר לסביבה.
- 25.1. **"פלסטיין ביולוגי"** - פלסטיין המורכב אך ורק מחומרים אורגניים מן הצומח. הגידולים החקלאיים המשמשים לייצור פלסטיין ביולוגי הינם תירס, סוויה, קנה סוכר ועוד. כל חלקיו משמשים מזון עבור מיקרואורגניזמים והוא נטמע באופן מלא בסביבה.
- 25.2. **"פלסטיין מתבלה"** - פלסטיין ביולוגי, המתפרק בתהליך של "התכלות ביולוגיה" - Bio Degradability, ככלומר, נוצרת "כליה" של כל מרכיביו והית�עות מוחלטת בסביבה.¹
- 25.3. **"פלסטיין מתפרק"** - פלסטיין שאיתו מרכיב מחומרים אורגניים, אשר בתהליך ייצורו מוסף אליו תוסף כימי המחליש את הקשרים בין ו/או בתוך המולקولات של החומר, ומאפשר את התפרקותו לחלקיקים קטנים בתנאים הסביבתיים הדרושים (חישפה לאור, חמצן, חום ולחות). פלסטיין זה, אינו מתפרק למרכיבים ראשוניים כמו הפלסטיין הביולוגי, אלא לחלקיקים קטנים, ולכן, אינו נטמע בסביבה במלואו ומילא אינו מגיע למצב של "כליה" (Degradability), אלא מגיע למצב של "התפרקות" (Fragmentation) בלבד. החלקיקים הקטנים הנוצרים בסביבה עלולים לזהם את הסביבה.²
- 25.4. **"קומפוסטציה"** – תהליך שבו ניתן להפוך חומרים אורגניים מן הצומח, בהם, פלסטיין מתפרק, לזרב אורגני (קומפוסט), שבו ניתן לעשות שימוש לאחר מכן. **"קומפוסטובייל"** – חומר שניינן להפכו לזרב אורגני בתהליך של קומפוסטציה.
- 25.5. **"טכנולוגיית Oxo Bio Degradable Plastic (TDPA)"** – טכנולוגיית Oxo Bio Degradable Plastic (TDPA) – זו טכנולוגיה לייצור של פלסטיין מתפרק, לא אורגני, באמצעות הוספה של תוספי כימי לפלסטיין רגיל המשיער למוצר להתפרק בתנאים של חישפה ממושכת לאור, חמצן חום

¹ ר' נספח "16" מחקר הכנסת מס' 1.7.2007 בעמ' 1.

² ר' שם, בעמ' 2

ולחות. כאמור, אין מדובר ב"התכלות", אלא ב"התפרקות" לחקיקים קטנים בלבד, וגם אז, רק בתנאים מאד מסויימים, שאינם קיימים בנסיבות האשפה.³

ג. התגברות המודעות הדרגתית לצורך לשמר על הסביבה

26. בשנים האחרונות, אנו עדים להגברת המודעות העולמית והצרכנית לחשיבות השמירה על איכות הסביבה. בישראל, הוקם בשנת 1989 המשרד להגנת הסביבה (מכוח החלטת ממשלה מס' 25 מיום 25/12/1988), הפועל כיום בשלוש רמות: ארצית, מחוזית ומקומית.
27. חזונו של המשרד לאיכות הסביבה חנו כי:
- "במדינת ישראל תתקיימת סביבה המספקת איכות חיים ובטעון סביבתי לתושבים, תוך שימוש מושכל במשאבים ושמירה על המיערכות האקולוגיות מזור מחויבות לרוחות האדם ולארבי טבע, נוף ומורשת לדור זה ולדורות הבאים".⁴
28. ההגנה על הסביבה מתפרשת על תחומיים רבים כגוון: איכות האוויר, אנרגיה, הגנה על בעלי חיים, חומרים מסוכנים, פסולת מוצקה, מיחזור, מים, קרינה, רעש, שינוי אקלים, שפכים תחבורת ועדי.
29. השמירה על הסביבה מתבצעת בין היתר באמצעות מזעור פליטות ופסולות מזיקות לסביבה ולבリアות האדם; שמירה, הגברת UILות השימוש ושיקום של משאבי הסביבה ומערכות אקולוגיות למען הדורות הבאים; מניעה וצמצום חשיפת אוכלוסייה לסיוכנים ולמפגעים; הגברת יכולת הנמודדות והיערכות לסיוכני סביבה (שינוי אקלים, כימיקלים, מזיקים ועוד); חלוקה צודקת של העליות והتوزעות הסביבתיות בין קבוצות האוכלוסייה השונות; הנגשת סביבה איכותית להנאת הציבור; עידוד ויישום של טכנולוגיות סביבתיות ישראליות; הגברת UILות אפקטיביות של כל המדיניות: רגולטורים, אינפורטטיביים, כלכליים וביצועיים, להשגת מטרות המשרד.⁵
30. מיזור של פסולת הנהו אחד האמצעים המרכזיים לשמירה על איכות הסביבה, כאשר הציבור הינו שותף מלא למאכזים. למחרת פסולת, בין היתר, באמצעות הפרדת מרכיבי הפסולת השונים וחלוקתם בפח אשפה ייעודיים, רכישה של מוצרים ידידותיים לשביבה, תהליכי קומפוסטציה ביוטיים ועוד.
31. המודעות הסביבתית מעודדת יצירנים ליצור שורה ארוכה של מוצרים "ידידותיים לשביבה" אותם רוכש הציבור במטרה להשתתף במאץ הגלובלי לשמירה על הסביבה.
32. כך, ברכשו מוצר בו עליו מוטבעות המילים "מתכלת", "ידידותי לשביבה", הנארז על פי רוב באזוזה בצעיר ירוק (המזוהה עם השמירה על הסביבה) עם תמנונות של סביבה נקייה, משוכנע ה_crack כי הוא רוכש מוצר ידידותי לשביבה שמתכלת וננטמע באופן מלא בסביבה.

³ ר' שם, בעמ' 3

⁴ מתוך אתר המשרד להגנת הסביבה, שנדפס הימנו מצ"ב כנספח 17:

http://www.sviva.gov.il/AboutOffice/Pages/Vision_moe.aspx

⁵ שם.

- .33. חוסר הידע של הציבור אודוות המונחים המדוייקים והתחליכים הכימיים שעוברים החומרים המרכיבים את המוצרים, מolid לעתים שיווק של מוצרים על ידי יצרנים ומשווקים המתחרדים בנותות לא להם כדי לקדם שיווק ומכרה של מוצרים, תוך הטעה של הציבור.
- .34. השימוש בפלסטיק למטרת ייצור אריזות, בין היתר שקיות, הנ רב יותר. כפי שעולה מחקר הכנסת מיום 1.7.2007, בישראל נצרכים כ- 80,000 טונות של אריזות פלסטיים בשנה.
- .35. על פי מסמך מיום 2.6.2008 שהוכן על ידי מרכז המחקר והמידע של הכנסת (להלן: "מחקר הכנסת מיום 2.6.2008"), אשר העתקנו ממצ"ב נספח 18, חלון של שקיות הפלסטיים בפסולת הביתית הנורא. במחקר זה מתוארות החשפות השליליות של שקיות הפלסטיים על הסביבה כדלקמן:
- "בשל משקלן הקל ועמידותן בפני פירוק השקיות הן גורם עיקרי בזיהום השטחים, הן במרחב העירוני והן בשטחים הפתוחים, בשמורות הטבע, בחופי הים ובים עצמו."
- בעלי חיים. יבשתאים וימאים נפגעים מבליעת של שקיות פלסטיים. חמichim שקיות פלסטיים מבזות אותן נפגעים, מפארת הקטנתה תיקף תילוף הגזים שלהם.
- חלון של שקיות הפלסטיים בפסולת הביתית רב. שקיות הפלסטיים אינם מתרבים, והן נשארות באוצר הפסולות מאות שנים. צוין כי שריפת שקיות פלסטיים בטמפרטורות נמוכות משתרעת לאויר גזים מזוהמים."
- .36. תופעה זו, הולידה ייצור ושיווק של שקיות פלסטיים ביולוגיות, אשר מתכלות באופן מלא ונטענות בסביבה לה יש ביקוש גדול עד ידי הציבור הצרכנים המוננים לשמר על הסביבה. הציבור זה, מעדיף לרכוש את המוצרים המתכלים על פני מוצרי הפלסטיים הרגילים.
- .37. כפי שיפורט החלון, הצורך והבקשות למוצרים מתכלים ייחודיים לסביבה, הולידו גם ייצור של מוצרים המתיימרים להציג את עצם המתכלים, אשר אינם עומדים בקריטריונים אלה, ואף עלולים להזיק לסביבה.
- .38. בעניין המגמה שmobiel המשרד להגנת הסביבה, בפרט בנוגע למוצרים לא נכונים ולא מבוססים בדבר "התכלות" ו"ידידותיות לסביבה", ר' גט טוות הכללים שפורסמה במאי 2013 על ידי המשרד להגנת הסביבה, נספח 1.
- .39. וכן ר' דוח שפירסם משרד התמ"ת בשנת 2010, נספח 20, לפיו כ- 40% מהאוכלוסייה בישראל מוכנה לשלם יותר עבור מוצרים "ידידותיים לסביבה".
- .40. **7. תקנים בעולם ובארץ הנוגעים לפלסטיים מתכלת**
- .40.1. ארגון ה- ISO העולמי קבע את התקן ISO 17088:2008 אשר מגדיר הליכים-דרישות לזיהוי וסימון מוצרי פלסטי, המתאימים לעשיית קומפוסט. העתק התקן, מצ"ב נספח 21.
- על פי התקן הבינלאומי, יש להתייחס לארבעה היבטים: התכלות ביולוגית; התפרורות במהלך עשיית קומפוסט; השפעות שליליות על התהلك; השפעות שליליות על איכות הקומפוסט המתקבל.

.40.2 האיגוד האירופי קבע את התקן EN 13432 שמנדריך את תכונותו של הפלסטייק הביולוגי. תדפיס הסבר על התקן האירופי ותוכנו מתוך האתר של האיגוד האירופי לביופלסטיקה, מצ"ב בנספח "22".

על פי תקן זה, לפחות 90% מהחומר האורגני צריך להפוך לפסם זו חמוץ בתוך שישה חודשים, וכי לאחר שלושה חודשים של תהליכי קומפוסטציה צריך שלא ישארו יותר מ- 10% מהמסה המקורית של החומר לאחר ניפוי במשנת מיזודה.

.40.3 תקן ASTM 6400 קבע בארה"ב כי תנאי להכרה בחומר פלסטי כביולוגי הוא ש - 60% מהפסם האורגני שבו הופך לפסם זו חמוץ בתוך 180 ימים. העתק התקן, מצ"ב בנספח "23".

.41 המכנה המשותף לכל התקנים הוא כליה מוחלטת, קרי: הטמעה מוחלטת של כל החומר בתוך הסביבה, ללא שיירים של מרכיבים, כאשר השוני בין התקנים נוגע לקצב התהליך.

.42 בנוסף לשולשת התקנים הבינלאומיים שתוארו לעיל, מופנה בית המשפט הנכבד גם לתקן הישראלי, שפורסם ברשותם ביום 6.6.2010 - תי"י 6018 "פלסטיק מתכלה ומוצריו" (Biodegradable Plastics and its products) (נספח "24") המאפשר ומהיל (בשינויים לאומיים בלבד) את הוראות התקן הבין-לאומי ISO 17088:2008 (נספח "21"), והתקן האירופי EN 13432 (נספח "22"), אשר לאורו אין מוצרי המשיבה עוניים על הגדירה של פלסטייק מתכלה.

.43 וזאת להדגиш: בוועדת המומחים שערכה ואישרה את התקן הישראלי, התקבלה פניה לכלול את טכנולוגיית האוקסו בתוך התקן. נציגי תעשיית האוקסו אף הופיעו בפני וועדת המומחים על מנת לשכנע את הוועדה להכנס את שיטת האוקסו אל התקן, ולבסוף החלטה וועדת המומחים, ברוב דעתות, שלא לכלול את האוקסו בתקן, בהיעדר ביסוס לכך שמתיקיימת התכליות בשיטת האוקסו, ולאור החשש ששיעור האוקסו הינה מזיקה לסביבה.

.44 מצ"ב בנספחים "25" ו- "26", שני הפרוטוקולים הרלבנטיים הרלוונטיים של ישיבות וועדת המומחים, המתארים את הדיוון בנוגע לאוקסו, ואת ההחלטה ברוב דעתות שלא להכללו בתקן.

.45 מאחר והשיטות היחידות המקובלות ומקובלות בתקנים בינלאומיים הינם שיטת העיכול האירובי באמצעות קומפוסט ושיטת העיכול האנ-איروبוי, אלה הן השיטות שנכללו בתקן הישראלי. אילו שיטת האוקסו הייתה גם היא מקובלת ומקובלת בתקן בינלאומי, והיא לא, לא הייתה מניעה להכללה בתקן הישראלי.

ה. התיקשות לטכנולוגית (TDPA) Oxo Bio Degradable בארץ ובעולם

ה.1. התיקשות האירופי לביופלסטיקה (European Bioplastics) (נספח 27)"

46. מוצרים אשר מייצרים מפלסטיק רגיל שאליו מוספים תוספים כימיים בטכנולוגיית האוקסן, עוברים תהליך של "פירוק" (פרגמנטציה) ולא התכלות ביולוגית ולכן השימוש-במונח "מתכלת". מטענה ר' שם בעמ' 4, כלהלן:

"Producers of pro-oxidant additives use the term 'oxo-biodegradable' for their products. This term suggests that the products can undergo biodegradation. However, main effect of oxidation is fragmentation into small particles, which remain in the environment. Therefore, the term 'oxo-fragmentation' does better describe the typical degradation process, which can occur to these products, under some specific environmental conditions.

European Bioplastics considers the use of the terms as biodegradable, oxo-biodegradable etc. without reference to existing standards as misleading and as such not reproducible and verifiable. Under these conditions the term "oxo biodegradable" is free of substance"

47. מטיבם, מוצרי oxo-biodegradable אינם נחשבים פתרון סביבתי, משום שככל תוצאתם, לכל היותר, היא הגדלת-הזיהום הנראה לעין בזיהום שאינו נראה לעין. כז' ר' האמור בעמ' 5.

"Fragmentation of "oxo-biodegradable" plastics is not the result of a biodegradation process but rather the result of a chemical reaction. The resulting fragments will remain in the environment. The fragmentation is not a solution to the waste problem, but rather the conversion of visible contaminants (the plastic waste) into invisible contaminants (the fragments). This is generally not considered as a feasible manner of solving the problem of plastic waste, as the behavioural problem of pollution by discarding waste in the environment could be even stimulated by these kinds of products."

48. נוסף על כך מוצרים העשויים מפלסטיק אינם יכולים לחויל בתהליך קומפוסטציה ואף עשויים להזיק. זאת שכן, מוצרים אלו אינם-עשויים-מחומרדים מתחדשים-ואינם-מתפרקים-למרפיביט-ראשוניים. באם יתערבו עם מוצרי פלסטי ביולוגי, ח'יזבל הארגני" שיתקבל מעורבב שכזה יהיה במקרה הטוב באיכות טובה פחות, ובמקרה הפחות טוב לא יהיה בר שימוש. ר' עמי 6:

"Collection and recovery schemes for organic waste are liable to suffer from use of oxo-fragmentable materials, as these materials are reported not to meet the requirements of organic recovery."

Unfortunately, sometimes the oxo-fragmentable products have been published as "biodegradable" and "compostable", despite not meeting the standards of suitability for organic recovery...

This can lead to a general mistrust of consumers and composting plants managers towards the whole sector of biodegradables and thus to a lack of acceptance also of truly biodegradable and compostable materials."

.49. ודוק, מעיון באתר חברת epi אשר העמ"י הרלוונטיים מצ"ב בנספח 40, עולה כי כדי להמחיש את תהליך התפרקות של שקיות הפלסטיק המיצירות בטכנולוגית Oxo Bio Degradable נדרש לתלות את השקיות באמצעות אטבים על גדר למשך תקופה ממושכת, ובכך לחשוף את הפלסטיק לתנאים הדורשים לו על מנת להתפרק, קרי, לחמצן, חום, אור ולחות. כאמור, תנאים אלה, אינם קיימים במתנות האשפה.

.50. מאליו מובן שאין זה סביר לצפות מצרך כלשהו לנוקוט בשורה מורכבת זו של פעולות, המהוות תנאי לכך שה מוצר אכן יתפרק. ואולי חמור מכך. גם לו ניתן היה למ"זואה "משוגע לדבר", שיסכים לעשות כל שנדרש על מנת להבטיח את פירוק המוצרים, הרי שאין לו לפיה הכיוון על המוצרים כל דרך לדעת מה נדרש, ולמעשה, אין הוא יכול אף לשער שנדרשת פעולה אקטיבית כלשהי מציוו.

ה.2. גירד עמדה של המועצה של האיגוד האירופי לביופלסטייקה מיום 1.1.2010 (נספח 28):

.51. כتوزאה מתחילה התפרקות (להבדיל מהתכלות), חלקיקי פלסטיק קטנים מתפזרים ברוח ומזוהמים את הסביבה, ואף עלולים לגרום להעברה של רעלים כימיים בסביבה ימית. ר' עמ' 3 - 4 לניר העמדה, שם נכתב:

"Through the impact of wind or precipitation the plastic fragments can drift into aquatic or marine habitat where they affect organisms and pose the risk of bioaccumulation. In addition, studies by the U.S. National Oceanic and Atmospheric Administration have shown that these degraded plastics can attract toxic chemicals such as PCB, DDE and others from the environment and act as transport medium in marine environments. Such persistent organic pollutants in the marine environment were found to have negative effects on marine resources."

ה.3. מחקר הכנסת מיום 1.7.2007 (גטפח "16")

.52. מרכיבי הפלסטיים המתפרקים עלולים לחדרו לתעשיית מיחזור הפלסטיים (שמייצרת מוצר פלסטי מרירות פלסטי רגיל ישנות) ולפגוע בטיב המוצר הסופי, לאחר שהפלסטיים המתפרק מכיל תוספים הגורמים להתרפרקות של הפלסטי ופגעים בעמידותו. ר' עמי 4 לדווית.

ה.4. החלטת הרשות להגבילים עסקיים באיטליה (Italian Official GAZETTE No. 2, 30 JANUARY 2006 אשר העתקה מצ"ב בנספח "29")

.53. רשות ההגבילים באיטליה קנחה חבורה על פרסום כי השקיות המוצעות למכירה על ידה, שיוצרים בשיטת Oxo Bio Degradable - הן שקיות מתכלות "100%".

.54. בנסיבות אוטו מקרה, דובר בחברת "קוואופ" האיטלקית, אשר פרסמה שקיות פלסטי, לגביון נטען בפרסומת כי הן "100% degradable". כמו כן, הופיע בפרסומות הסבר אווזות שיטת הפירוק, לפיה לפלסטי מוספים את התוסף EPI-TDPA (של חברת EPI בדומה לעניינו) וכי אותו תוסף הופך את החומר למתקלה. מצ"ב תדפיס באתר האינטרנט של חברת EPI אווזות תוסף זה. TDPA בנספח "39".

.55. בחוות הדעת של רשות התקשורות שאותר בהחלטה צוין, כי המונח "100% degradable" מציין על הקונספט של Biodegradability – התכלות ביולוגיות. ואולם לא ניתן ליחס מאפיין זה לשקיות שנשווקו על ידי "קוואופ", לאור המאפיינים של אותן שקיות – כי בהליק הפירוק משחררים לסביבה חלקיים המזיקים לה, ומאחר שלא הוכח כי בתנאים אחרים (למשל שלא בחשיפה לאור, חום, חמצן ולחות) ניתן להגעה לתוצאות הרצויות של הפירוק.

.56. על כן, נקבע כי פרסום שבה נטען כי המוצר מתכלת "100%" מטענה את הצרכן לחשוב, כי המוצר טוב ללביבה, ובחרותו של הזכרן, האם לרוכש את השקיות של "קוואופ", מושפעת מאותו פרסום. בהחלטה נקבע, כי השימוש בביטוי "100% מתכלת" עלול להטעות את הציבור וכלשונו ההחלטה:

"Presenting the bags made of PE containing the additive as respecting nature because they decay 100%, or they decompose in a period of three years if thrown away with waste, the advertisement may confuse the reader about the bags' characteristics of ecocompatibility and environmental desirability."

.57. עוד צוין בהחלטה, כי נכוון יהיה לומר שהמוצר נשוא ההחלטה מתפרק ולא מתכלת. על המפרסם היה להבהיר מהם המאפיינים של המוצר. למשל, הזכרן אינו מבין שהוא מוצר מתפרק בחום ועל כן אינו מתאים. לפחות. הפרסומה גם אינה כוללת הסבר על כך שהמוצר אכן מותאים להליק של יצירת זבל אורגני.

ה.ה

מחקר שערך (DEFRA) (גנרטה 3)

.58

על פי מחקר שערך, המחלקה הממשלתית האמונה על נושאי איכות הסביבה, והדו"ח שפורסם בעקבותיו, לא ניתן להוכיח התכלות מספקת בפלסטיק אוקסן:

"The most rigorous test on the biodegradability of oxo-degradable plastics (as found in this review) was conducted by Feuilloley et. al.¹⁷. Three materials were tested, details of which are given in Table 1.

All materials were subjected to ten tests including EN and ASTM standard tests as detailed in Table 2. The results were as follows:

- Oxo-degradable polyethylene showed a biodegradation of <15% as measured by the respirometric test. This is clearly shown in Figure 4
- The paper positive control showed a biodegradation of >90%.
- The biodegradation of Mater-Bi was 75-88% in all tests
- The biodegradation of Ecoflex was 5-95% in all tests
- The biodegradation of oxo-degradable polyethylene ranged from negative values in some tests to 1.8% in nine of the tests
- The biodegradation of oxo-degradable polyethylene as measured by the soil burial test was 90%. However, this assessment is based on visual assessment rather than actual measurement of CO₂ released, that is to say, the test showed that 90% was not visible to the naked eye after 11 months.

This is a highly robust study that shows the limited degree of biodegradation by standard test procedures."

.59

כאמור, לאחר שמחקר DEFRA סקר ובחן את המחקרים התקיימים, הגיע מחקר DEFRA למסקנה כי אין בשיקיות האוקסן שום תועלת לסביבה, ומ עבר לכך טמון בכך פוטנציאל לשיכונים סביבתיים. ר' בעמוד 2 לדוח' ח' DEFRA

"1. Key findings

The overall conclusion of this review is that incorporation of additives into petroleum-based plastics that cause those plastics to undergo accelerated degradation does not improve their environmental impact and potentially gives rise to certain negative effects."

.60. באשר למטען **(אליהן מגיון במעט בלבד השקיות)**, קובע הדוח כי אין כל הוכחה לכך ששקיות האוקסו אפלו יתפרקו במטען (כל וחומר שהן לא הגיעו לשלב שבו יתחיל תהליך התכלות). והסנדיו הסביר הוא ששייקות האוקסו לא יתפרקו במטען:

"There is a lack of evidence about what actually happens to oxo-degradable plastics in landfill. It is possible that they will degrade in landfill sites if sufficient oxygen is present but the most likely scenario is that they remain un-degraded."

.61. וכן קובע הדוח, כמצאים טופיים לאחר סקירת החוקרים הקיימים ביום בנווע לטכנולוגיות האוקסו, את המסקנות הבאות (רי בנصف A7, שכותרתו "Conclusions", כלהלן):

.61.1. **אחת** - אין כוונת הוכחה ששקיות אוקסו יעברו תהליכי של התכלות מלאה:

"- Full biodegradability has not been shown for oxo-degradable polyethylene in any of the tests reported to date.
- Most claims of biodegradability are based on extrapolations of laboratory tests."

.61.2. **שתיים** - ישנן הוכחות להצלבה מולקולרית של חתיכות האוקסו לאחר פירוקו, דבר שהופך אותן לעמידות בפני פירוק וממילא מפני התכלות (ומגדיל את הסיכון שחתיכות אלה יגרמו לנזקים סביבתיים, יובילו על ידי בעלי חיים, וכו'):

"- There is evidence for cross-linkage of oxo-degradable PE in the soil leading to persistent fragments."

.62. וכן ראה את יתר המסקנות המרכזיות בעי 2-4 לדוח DERFRA, כלהלן:

.62.1. למצג לפיו פלסטיק הוא "מתכלת", אין משמעות אלא אם מצינים את קצב התכלות והתנאים שבהם הוא מתכלת, כאשר עדיף לציין את התקן הרלבנטי שעל פיו תיבחן החתיכות (כאמור, גם פלסטיק וגיל נתן על פניו) לכתוב "פלסטיק מתכלת" שכן הוא מתכלת בתוך מאות שנים...):

(a) Degradation and biodegradation

..."
"The fact that the term - 'biodegradable' can be applied to materials with extremely widely differing rates of biodegradation demonstrates that the term is virtually meaningless unless the rates of biodegradation and conditions under which it is measured are specified, preferably with reference to a widely recognised standard."

.62.2 החלקיים של הפלטיק לאחר הפירוק עלולים להיבלע על ידי חיוט למיניהם, להיכנס לשරשת המזון ולגרום לנזקים סביבתיים. אמנם אין הוכחות ברורות לנזקים סביבתיים, ואולם גם אין הוכחות שלא ייגרם נזקים:

"(b) Bio-accumulation of plastic fragments in the environment

The fate of plastic fragments that remain in the soil is an area of uncertainty. Although these are regarded as beneficial by the producers, concerns have been raised that these particles of plastic may be ingested by invertebrates, birds, animals or fish. No evidence was found in this study that oxo-degradable fragments have a harmful bio-accumulative effect but neither was there evidence that they do not.

...

.62.3 העובדה שشكיות האוקסו מופרקות, מגבילה את האפשרות לשימוש בהן שימוש רב פעמי, ולאחסן בהם חפצים לזמן ארוך (מאחר ושימוש רב פעמי הינו דבר רצוי מבחינה סביבתית, מדבר בחישרונו גдол מאד של שקיות האוקסו מיחש לשקיות פלסטיק רגילוות):

"(d) Re-use

The fact that they are degradable limits the re-use of oxo-degradable bags: they are unsuitable for storing items for an extended length of time."

.62.4 שקיות האוקסו אינן מתאימות למיחזור, לאור היונן מופרקות, דבר שעלול לפגוע ב��וי המיחזור, ולהפוך את הפלטיק הממוחזר לבליyi יציב. لكن אין זה סביר להציג את שקיות האוקסו כשמיota המתאימות למיחזור:

"(e) Recycling

Oxo-degradable plastics are not suitable for recycling with main-stream plastics. The recyclate will contain oxo-degradable additives that will render the product more susceptible to degradation. Although the additive producers suggest that stabilisers can be added to protect against the oxo-degradable additives, it would be problematic for recyclers to determine how much stabiliser needs to be added and to what extent the oxo-degradable plastic has already degraded. On this basis it seems unreasonable to claim recyclability of oxo-degradable plastics in existing recycling streams."

.62.5 לאור העובדה שشكיות האוקסו יתפרקו רק לאחר כ- 2 עד 5 שנים, איזי במהלך התקופה שטרם הפירוק, שהינה תקופה ארוכה של מספר שנים, השקיות יחו זיהום סביבתי:

"(h) Litter

Some oxo-degradable producers maintain that their products are a solution to the littering problem because oxo-degradable packaging will eventually degrade and then biodegrade. However, as the plastics will not degrade for approximately 2-5 years, they will still remain visible as litter before they start to degrade."

.63 כאמור מדובר בمسקנות המבוססות על מחקר עמוק מעמיק ויסודי, בלתי תלוי, של מומחים בעלי שם מאוניברסיטת Loughborough באנגליה, כאשר כאמור לעיל, הדוח'ich גם עבר ביקורת עמיתים, שקבעו כי הוא מבוסס כדבאי.

.64 ויזdegsh: שניים מתוך המומחים העמיתים שביצעו את הביקורת (Peer-review) על מחקר DEFRA, אף ציינו שהיה מקום קבוע למצאה חריף יותר בנוגע לשકיות האוקסן, לפיו המציג כאילו שקיות האוקסן הין שקיות מתכילות, איננו רק מצג מטעה כפי שקבע המחקר, אלא שמדובר ממש מצג בזבב (false).

ראה לעניין זה את דוח'ich ביקורת העמיתים, המציג בכנספה "30", בעמוד 2, שם נכתב כך:

"Two reviewers felt that the authors' conclusion that claims on oxo-degradable plastic are 'confusing' could have been strengthened to say that the claims are false, on the basis of the evidence presented."

.65 הרזומה של המומחים שביצעו את ה-DEFRA לדו"ח Peer-review לדו"ח DEFRA, המציג בכנספה "42".

.66 אחד המומחים הבולטים שמחקרו צוטטו במחקר DEFRA, ואשר גם היה אחד מתוך שלושת העמיתים שביצעו את הבדיקה (peer-review) של הדוח'ich, הינו פרופ' ראמאנני נאריאן (Narayan).

.67 פרופ' נאריאן, הינו מומחה בעל שם עולמי בתחום התכליות הפלסטייק, ממופרט בתדריס המציג בכנספה "31".

.68 בין היתר, פרופ' נאריאן היה במשך שנים חבר בדירקטוריון ASTM (ארגוני התקינה האמריקאי, להלן: "ASTM"), וי"ר הוועדה הרלבנטית ב-ASTM (וועדת D20.96) שאחרהית על תקנים של התכליות פלסטייק (Committee on Environmentally Degradable Plastics and Biobased Products). כיו"ר הוועדה הנ"ל זכה פרופ' נאריאן לתעודות הוקרה רבות מה-ASTM.

פרופ' נאריאן משמש כיו"ר המדעי של BPI - Biodegradable Products Institute, ארגון בעל שם עולמי בתחום התכליות הפלסטייק.

פרופ' נאריאן שימש ו/או משמש גם כנציג ארה"ב בוועדה הרלבנטית לפלסטייק. בארגון התקנים העולמי (ISO), אף משמש כיו"ר וועדה לטרמינולוגיה של התכליות פלסטייק בארגון התקנים העולמי (ISO), הכל ממופרט בנספה "31". רשיימה של תקנים עליהם אחראית וועדת D20.96 שבראשה עומד פרופ' נאריאן, המציג בכנספה "43".

כך שפרופ' נאריאנו, חינו מומחה בעל שם בינלאומי, أولى המומחה ב"הא היחידה" להタルות של פלטטיים. וכאמור, פרופ' נאריאנו הינו אחד מთוך שלושת המומחים שביצעו ביקורת עמיתים על מחקר DEFRA, והוא סומך ידיו על דוח' DEFRA ועל ממצאיו. ורי גם את ניירות העמדה והמאמריים הבאים של פרופ' נאריאנו התומכים באותן מסקנות, המצח"ב כנספחים 45" - "47".

לסיום פרק זה - כפי שקבע במפורש מחקר DEFRA, אין כיום בנסיבות מחקר מהימן וمبוסס, המוכיחה הタルות של שקיות אוקסו. בדקבע באופן חד משמעי, תוכן שקבע כאמור של שקיות האוקסו אין כל תועלת לסייע ביחס לשקיות רגילוט, בעוד שטמון בהן פוטנציאלי לנזק סביבתי, וכי במפורש לא סביר שהן יתכלו בנסיבות.

ה. مسקנות דוח' DEFRA אומצו בזירה הבינלאומית

בעקבות "הנוק אוט" שקיבלה תעשיית האוקסו בזירה הבינלאומית, בדמות מחקר DEFRA, הפסיקו חברות בינלאומיות רבות להשתמש בשקיות האוקסו.

כך למשל, רשות הענק הקמעונאית TESCO הפסיקה להשתחמש בשקיות האוקסו בעקבות מחקר DEFRA לאחר שהתברר לה שהמצגים לביכון מטילים, ושהסקיות אינן מותכלות ואין ידיקותיות לסייע. כך גם הגד תאגיד הענק הקמעוני Co-operative, וכפי שעולה מהתבה המצח"ב כנספה 10", כך נהגו גם רשותות נוספות:

"Tesco Drops Oxo-Degradable Plastic Bags

One of the UK's largest retailers, Tesco, recently announced it has ditched its 'eco-friendly' carrier bags after research revealed they may be more environmentally damaging than conventional plastic bags.

Perhaps this headline from London's largest circulation daily newspaper, The Daily Mail, says it best:

Myth of 'eco-friendly' bags exposed as Tesco dumps 'green' carriers that may actually harm the environment

Why the loud 'symphony' of criticism? Actually, this move comes more than one year after a report by Britain's DEFRA (UK Department for Environment, Food and Rural Affairs), which initially raised concerns about claims that 'oxo-degradable' bags would degrade to water, carbon dioxide and biomass in just 18 months.

A competing supermarket chain, the Co-operative, took similar action to drop 'oxo' degradable bags last year in the wake of the DEFRA report.

The 2010 DEFRA report concluded that degradability depends on where and under what conditions the bag ended up after use. In a landfill, an oxo biodegradable bag won't degrade at all because there is no light or oxygen, and these materials also cause problems in recycling streams according to the European Plastics Recyclers Association. TESCO is merely the latest retailer to catch up to this reality.

According to an article published by the UK National Non-Food Crops Centre, Tesco commented:

"We took the decision to remove the biodegradable additive because we believed it contributed towards them becoming weaker (addressing customer concerns about the strength of our bags) and to help better promote their re-use and recycling at end of life. This decision was underpinned by a detailed review of the science, using external experts to help us understand the full life cycle environmental impacts of our carrier bags."

Tesco also stated that as early as February 2011 it started to issue new carrier bags to its stores without the biodegradable additive, but with up to 15% recycled plastic."

על רקע החלטת TESCO להפסיק את השימוש בשקיות האוקסן, מופנה בית המשפט הנכבד גם לדברים מאתר ה- NNFCC (UK's National Centre for Biorenewable Energy, Fuels and Materials) (להלן: "NNFCC"), שהינו גוף מקצועני שהוקם על ידי ממשלה אנגליה ו עוסק בתחום איכותסביבה (ר' נספח 7), ואשר היה מעורב בטיפול המקצועני בדו"ח DEFRA ובדיקת מסקנותיו.

כך, במסגרת עדכון שפורסם ה- NNFCC באתר האינטרנט שלו ביום 16.8.2011, מצוטט דיר ג'ין ווילאםס, בכיר ב- NNFCC, המציין כי ה- NNFCC פועל מזה מספר שנים על מנת לגורום לתאגידים המשתמשים בשקיות האוקסן לשקל את הנזקים הטביותיים שגורמות לשקיות האוקסן, ומפעלים לחוץ לעבור לשקיות שנן באמצעות ידידותיות לסביבה, להבדיל משקיות האוקסן (תדף של העדכון הנ"ל מתוך האתר האינטרנט של ה- NNFCC, מצ"ב נספח 32):

Supermarket giants Tesco drop oxo biodegradable bags

UK supermarket chain Tesco has dropped 'eco-friendly' carrier bags after evidence suggests they are doing more harm than good.

Oxo biodegradable bags are made of non-renewable plastics, which are able to degrade in the presence of oxygen and sunlight thanks to the addition of small amounts of metals.

Last year Tesco handed out over two billion oxo biodegradable bags to customers, but now the supermarket giant has had a re-think and stopped using the bags because they may be worse for the environment than conventional carriers.

"We've been putting pressure on the supply chain for several years to consider the negative impacts of oxo biodegradable bags and move to more environmentally-friendly alternatives," said Dr John Williams, Head of Materials at the NNFCC.

"Plastics are excellent materials, highly functional and energy efficient. Promoting sensible and certified routes to reuse, recycle and dispose of plastics, will improve sustainability. Artificially accelerating the degradation of an oil-based plastic is neither economically or environmentally sensible."

Tesco's decision follows research by the UK Department for Environment, Food and Rural Affairs (Defra), which cast doubts over claims that the bag would degrade to water, carbon dioxide and biomass in just 18 months.

Defra's report concluded that degradability would depend on where and under what conditions the bag ended up after use. Certainly not an antidote to plastic littering as some producers claim.

In landfill an oxo biodegradable bag won't degrade at all because there is no light or oxygen, and these materials also cause problems in recycling streams according to the European Plastics Recyclers Association.

A spokesman for Tesco said, "We took the decision to remove the biodegradable additive because we believed it contributed towards bags becoming weaker and to help better promote their re-use and recycling at end-of-life."

"This decision was underpinned by a detailed review of the science to help us understand the full life-cycle environmental impacts of our carrier bags."

New Tesco bags are not biodegradable but instead contain 15 per cent recycled material."

74. בנוסף, מצ"ב בכנספח 33 כתבה מותק עיתון ה- Telegraph הלונדוני, המציג את השר לאיכות הסביבה של ממשלת אנגליה נכון למועד הכתבה, דן נוריס, מאמש את מסקנות דו"ח DEFRA ומבהיר שהוא מקווה שיצרניות האוקסו יפסיקו מעתה ואילך להציג את מגיון המטענים כאשרו שקיות האוקסו הן טובות יותר לסביבה מאשר שקיות פלסטיק רגילות:

"Environment minister Dan Norris said: 'The research today clearly shows us that consumers risk being confused by some claims made about oxo-degradable plastics.

...
We hope this research will discourage manufacturers and retailers from claiming that these materials are better for the environment than conventional plastics."

וראה גם את הדברים הבאים, שצוטטו גם הם מפי ד"ר ג'ון וויליאמס, כאמור בכיר ב-NNFCC, תוך שהוא מגן על מקצועותו של הדוח, והודף את טענות תעשיית האוקסו המנסה להטיל זופי במחקר הנ"ל (נשפח) ("34"

"Critics of oxo-bio hit back at 'no evidence' claims"

By Hamish Champ

Posted 25 October 2011

An organisation involved with a University of Loughborough report into oxo-biodegradable materials has rejected claims that its conclusions were not supported by evidence.

Dr John Williams, head of materials and energy at the NNFCC, the UK's National Centre for Biorenewable Energy, Fuels and Materials, said he was "disappointed but not surprised" to read of a recent attack on the Loughborough report in PRW by companies involved in the manufacture of oxo-biodegradable materials.

"The Loughborough report was peer reviewed and checked by the chief scientist of the Department for Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA)," he said.

The report, commissioned by the then-Labour government and published in March 2010, argued that "some plastics marked as degradable might not be as environmentally-friendly as consumers think".

However recent criticism of the document by three companies which manufacture oxo-biodegradable materials prompted Williams to defend its findings.

"It is to be expected that any industry group will disagree with a report that does not support their view. The Loughborough report set out to with one aim, to find independent, verifiable evidence for the claims made by oxo-biodegradable material manufacturers and could not find any," he said.

Williams added: "The fact that oxodegradable manufacturers have produced their own scientific dossier is meaningless without independent supporting evidence and this was not provided when asked for."

Dr Williams' comments followed the publication of a scientific dossier compiled by Symphony Environmental, EPI and Wells Plastics and published on their respective websites.

In a joint statement issued earlier this month the three firms argued that the Loughborough research team "had no expertise" in the field of oxo-biodegradable plastic technology.

However the NNFCC, which said it persuaded supermarket giant Tesco to stop using plastic bags made of ox-biodegradable material earlier this year, rejected this and counter-argued that it was the oxo-biodegradable industry that had yet to table peer-reviewed evidence for its own claims."

.76 ודברים ברורים - מסקנותיו של מחקר DEFRA, אושרו ואומצו בזירה הבינלאומית.

7. בללי ה- FTC

הגוף הממשלתי האמון בארה"ב על מסחר הוגן והגנה על הצרכן, הינו ה- Federal Trade - FTC .
.77 FTC Commission ("FTC"), ר' ב淑ף 5" לעיל.

.78 ל- FTC קיימים כללים מפורשים המצדירים את האופן בו ניתן להציג לצרכן מצגים שיוקים לגבי מוצרים "מתכלים" או "ידידותיים לסביבה", וזאת על מנת למנוע הטיעיה של הצרכנים בתחום זה. כללים אלה מכונים - Green Guides - Guides for the Use of Environmental Marketing Claims בהם באחר האינטרנט של ה- FTC, בכתובה האינטרנט הבאה:
<http://www.ftc.gov/os/fedreg/2012/10/greenguidestatement.pdf>

.79 במקירם בהם תאגיד מפר את הכללים הללו, ומציג מצגים מטעים לצרכן, נוקט ה- FTC בפעולות אכיפה כנגד התאגיד המפר, כמפורט למשל ב淑ף 27" (עמוד 5, והערת שולדים 1) וכן ראה למשל ב淑ף 28" (עמ. 2 והערת שולדים 1). כמפורט באסמכתאות הללו, בשנים האחרונות נקט ה- FTC מספר פעולות אכיפה כנגד תאגידים שהציגו מצגים מטעים בנוגע לשקיות האוקסוז, כאשר שון שקיות מותכלות, מבלוי שהיה בסיס למצגים:

"The U.S Federal Trade Commission (FTC) has advised companies that unqualified biodegradable claims are acceptable only if they have scientific evidence that their product will completely decompose within a reasonably short period of time under customary methods of disposal. Additionally, the U.S. National Advertising Division (NAD) of the Council of Better Business Bureaus recommends that advertisers

discontinue claims such as '100% oxo-biodegradable' because such statements incorrectly suggest that a plastic will quickly or completely biodegrade with the help of these additives. In fact, the NAD and FTC have taken action against companies using the additive technology for 'oxo-biodegradables' and using the word 'biodegradable' for marketing purposes that have made false and unsubstantiated claims."

.80 באוקטובר 2010, הודיע ה-FTC, כי בכוונתו להבהיר את הכללים הקיימים, ולקבוע במפורש שנייתן יהיה להציג לצרכן מציג לפיו שקיית פלסטיק היא "שיkeit מתכלה", רק אם קיימת הוכחה מבוססת לכך שהשיkeit מתכלה מלא בתוד פרק זמן של פחותה משנה. בתוך כך גם הודיע ה-FTC שהכל הניל יחול במפורש גם על שקיות האוקסו. צוין כי מדובר בהבירה בלבד הכל הקיימים, קרי הבהרה דקלרטיבית המצהירה על נורמה שכבר קיימת ואין מדובר ביצירות נורמה חדשה, וה-FTC נהג בפועל על פי כלל זה כבר מספר שנים.

.81 ה-FTC פרסם את הנוסח המוצע של הכללים החדשניים לקבלת תשובות מן הציבור. אחד מהගופים שהגבינו, תינה Symphony, יצרנית תוסף אוקסו. תגובתה הניל, תינה רלבנטית ביותר לעניינינו(!). ניר העמדת שהגישה Symphony ל-FTC, מצ"ב כנספה"ו".

.82 האמור בניר העמדת הניל הינו כמובן "דברים מטעם", המוצגים על ידי תעשיית האוקסו באופן מגמתי ובلتני מבוסט, ורוב הטענות בניר העמדת הניל גם נידחו על ידי מחקר DEFRA בהיותם חסרי בסיס, ואולם לעניין השורה התחתונה, Symphony מכירה בכך שהמציג "שיkeit מתכלות", הינו כשהלעצמו מציג שועלול להטעות ואניון משקף באופן נכון ומלא את התוכנות-של שקיות האוקסו, ולכן מציעה Symphony במסגרת ניר העמדת הניל לתקן את-המצגים בקשר לאוקסו, באופן הבא:

"24. The consumer is entitled to know the characteristics of the plastic, but many packages will not have enough room for lengthy description. We would therefore suggest that oxo-biodegradable plastic should bear the logo and website address of the additive-supplier and be labeled as follows:

'This packaging is made with oxo-biodegradable technology, to last a much shorter time in the open environment than ordinary plastic. For further information see www.????'

.83 הדברים מדברים בעד עצמם Symphony עצמה למעשה מודה שהצרן זכאי לכך שיוצגו לו התוכנות הנכונות והמלאות של השקיות, והיא מסכימה שלא תשווינה יותר שקיות האוקסו באמצעות המציג "שיkeit מתכלות", שכן היא מכירה בכך שמדובר אכן משקף באופן נכון ומלא את התוכנות של השקיות, ובפרט, Symphony מודה בכך שאין מקום להציג את מוצריו האוקסו כሞצרם שיש להם יתרון כלשהו במתנות, וכן היא מזיעה להציג לצרכן מציג לפיו הייתרונו היחידי בשקיות אוקסו על פני שקיות רגילה הינו רק במצב שבו השקייה מגיעה בסוף חייה לשטח פתוח (כאשר גם "יתרונו" זה, כשהלעצמו הינו מוחחש).

- ואכן, בתום התחילה, אישר ה- FTC את נוסח הכללים החדשניים, העתק העמודים הרלבנטיים מצ"ב כנספה 35. כן מצ"ב כנספה 36 תמצית של הכללים, וכי שניתן לראות, הכללים קבועים כי ניתן יהיה להציג לצרכן מציג לפיו שקיית פלסטיק היא "קיימת מתכלת", רק אם קיימת הוכחה מבוססת לכך שהקייה מתכלת באופן מלא בתוך פרק זמן של פחות משנה.
- עד יצוין, כי על רקע עבודה יסודית זו שביצעה- FTC, פועל כינוס גם המשרד להגנת הסביבה לאימוץ כללים זהים ו/או דומים, ופירסם גם הוא, בדומה ל- FTC, טוותות כללים להעורות הציבור, המאמצת עמדה זהה ו/או דומה. העתק הטוותה שפורסמה באתר המשרד להגנת הסביבה, מצ"ב כנספה 1.
- בהתאם לכללי ה- FTC ולטויות הכללים שפירסם המשרד להגנת הסביבה, השימוש במושג "ידיודתי לשבייה", הינו אסור, בהיותו מושג גורף וכלי מדי, שאיננו ניתן להוכחה. ר' למשל עמוד 12 לטוותת הכללים שפירסם המשרד להגנת הסביבה.
- ובאופן ספציפי, באשר למצאים של "התכלות", ו"פריקות ביולוגית", קובעת טוותת הכללים, בהתאם לתקן הישראלי, כי ניתן להציג לגבי מוצר מסוים כי הינו "מתכלת" רק אם הוא מתכלת בקומפוסט בהתאם לתנאים שפורטו בכללים; וכן ניתן להציג לגבי מוצר מסוים כי הינו "פרק ביולוגית", ואך ורק אם ניתן לפרקו ליסודות המצוויים בטיבע במתיקן קומפוסט תעשייתי או מתקן עיקול אנairobi, כאמור בתקן ישראלי 6018 בעניין "פלסטיק מתכלת ומוצריו" (נספה 24), המאמץ את התקן האירופי EN ISO 17088 הבינלאומי והתקן הבינלאומי ISO החל גם על המוצר וגם על אריזתו, ובנוסח הוא עומד בכל התנאים שפורטו בטוותת הכללים.
- בהתאם להגדרות הניל, וכן בהתאם לתנאים הנוטפים המוצבירים שפורטו, השיקות שמוכרת המשيبة, באופן מפורש, אין יכולות להיקרא שקיית "ידיודתי לשבייה" ו/או "מתכלת" ו/או "פרק ביולוגית".
- ה.8 על פי התקנים המוכרים, התכלות מלאה חייבת להרחש בתוך חצי שנה לכל היתר על מנת להציג לצרכן מציג כי מוצר מסוים הינו "מתכלת"**
- פרק הזמן הקצר הניל מוגדר כפרק זמן שלא עולה על 180 ימים על פי התקן הבינלאומי ISO 17088, התקן האירופאי EN 13432, התקן האמריקאי ASTM 6400 והתקן הישראלי SI 6018.
- במצב בו מתקיים תהליך של חתפרקות לחלקיקים קטנטנים, בעוד שהחלקיקים אינם מתכלים באופן מלא בתוך פרק זמן של שנה אחת, טמון בדבר פוטנציאל לנזק סביבתי. ראה בעניין זה במחקר DEFRA, (נספה 3) וכן את עמדתו של פרופ' נאריאן, למשל בנספחים 45-47, ואת עמדת הגופים הפדראליים בארה"ב מתוך הרצנות ואיכות הסביבה, למשל נספחים 44-36.
- ה.9 התנאים הקיימים בנסיבות אינםאפשרים "התכלות"**
- בישראל, כ- 87% מן השקיות הגיעו למטרינה, ועל כן השאלה האם שקיות האוקסו מתכלות במטמנה או לא, הינה שאלת קרייטית להכרעה בבקשת האישור דנא, שכן אם 87% מההשקיות אינן מתכלות, די בכך לקבוע ששיעורן לצרכן כ"קיות מתכלות" מתחווה הטעייה כרבעית.
- פרק 1 לדוח DEFRA, שכותרתו "Key Findings", בעי 4, קובע הדוח כך:

"There is a lack of evidence about what actually happens to oxo-degradable plastics in landfill. It is possible that they will degrade in landfill sites if sufficient oxygen is present but the most likely scenario is that they remain un-degraded."

92. כמפורט בחומרה דעת המומחה המצ"ב נספח 13, באותו יום בו השקיית מגיעה למטרינה, היא נכסת תחת שכבות של אשפה, מוחזקת באמצעות כלים כבדים, ומcosaה כבר לאחר יום אחד בשכבה של חול בעובי של 15 ס"מ, כך שעוד הרבה לפני שמסתיים "שלב טרום התפרקות", קרי שלב חי המדף של השקיית שבו פועלם האנטי-אוקסידנטים המונעים את תחילת תהליך התפרקות, השקיית כבר הגיעו למכב שהיא לחולstein איננה חשופה לחמצן, וכך אף לא תהליכי התפרקות לא יהל, קל וחומר שלא יתחל שום תהליכי של התכלות.

93. בית המשפט הנכבד מופנה בעניין זה גם למקורו אותו תיאר המומחה גלעד אוסטרובסקי, בחומרה דעתו נספח 13, שם תואר כיצד בוצעה חפירה אל תוך מטמנה "נעם עפולה" ונמצאו גילוונות כמעט שלמים אותם ניתן ממש לקרוא של עיתון "על המשמר" מלפני 30 שנה. שעיה שניר עיתון לא התבלה משך 30 שנה במטרינה, קל וחומר ששקיות האוקססו לא יתכלו שם.

94. כן מופנה בית המשפט הנכבד לחומרה דעת מושלים מר אוסטרובסקי, נספח 14, שם צוין כי במדידות שנעשו בארכי הטמונה רבים נמצא שכמות החמצן בגוף הפסולת המוטנת נמוכה מאד וספק אם היא יכולה לתמוך בתהליכי האוקסוי. בחיריה, ריכזו החמצן ברוב המדידות שהתבצעו בסקר השדה בשנת 2000 היה של 0.3-1.0 אחוזים בלבד. בעוד שבמדידות אחרות שהתבצעו בחיריה ובאתר דודאים שיעור החמצן היה 0%, ככלומר ללא חמצן.

95. על מנת למטרינה בארץ קיבל רישיון עסק, עליה לעמוד בין היתר בתנאים שמכטיב המשרד לאיכות הסביבה.

96. מצ"ב, נספח 19, מסגרת תנאי רישיון עטק למטרינה, כפי שהודפסה באתר המשרד לאיכות הסביבה באינטרנט.

97. סעיף 5- עוסק בהפעלת האתר ותחזוקה שוטפת. כפי שנition לראות סעיף 5.1.1 ג' ו- ז', בכל יום עבודה מתבצעות הפעולות הבאות במטרינה:

97.1. ראשית – כל יום, לפחות 3 פעמים ביום, נדחשת הפסולת במטרינה על ידי ציוד מכני בצד המיעוד במיוחד לצורכי הידוק הפסולת:

"ג. פסולת הנטמנת באתר תיבש עיי ציוד מכני בצד שיעבור על הפסולת לפחות לפחות שלוש פעמים לפני ביסוייה..."

97.2. שנית – בסוף כל יום, מכosaה הפסולת במטרינה- בשכבה של "חומר כיסוי" כהגדתו בתקנות למניעת מפגעים (מניעת זיהום אויר ורחת בלתי סבירים. מתרשים לסלוק פסולת), התש"ן - 1990 (להלן: "תקנות המטמינות").

"חומר כיסוי" מוגדר בתקנה 1 לתקנות המטמינות, כך:

"חומר כיסוי" – חומר המשמש או מיועד לשמש לביסוי פסולת המסולקת לאתר לסלוק פסולת; לעניין זה, "חומר" – אדמה, חול, עפר, כורכר וכיוצא באלה, בלבד שהם ניתנים להידוק ונקיים מפסולת;

תקנה 6 (א) לתקנות המטמנות מחייבת שהשכבה הימית של חומר הכספי שונח על הפסולת, תהיה לכל הפחות בעובי של 15 סנטימטר.

"6. (א) מפעיל ינקוט כל אמצעים תזרושים למיסוי יומיומי מהודק של כל הפסולת באתר באמצעות חומר מסוייב שעובי לא יותר מ-15 סנטימטרים."

במטמנות, ובוודהי במטמנות בישראל שנן המטמנות הרלבנטיות לעניין בקשר האישור דנא, אין חמן שיכול להביא לתהlik של התכלות. הדבר מחייב לאור תנאי רשות העסק, כאשר למטמנות יש גם אינטראקציית עצום משל עצמו, גם ללא קשר לחובה שלחן לעמוד בדרישות תנאי העסק, לדאוג לדחיסה מקסימלית של האשפה, שכן נפח האיחסון העומד לרשות המטמנה הינו מוגבל ולכך פועלות המטמנות למקסום יכולות האיחסון שלחן על ידי דחיסה מקסימלית של האשפה.

בנסיבות אלה, לא ניתן שישיה במטמנות "مسפיק" חמן לתהlik התכלות האוקסו. ועה ש- 87% מהSKUות הגיעו למטמנות, או שיווקן של SKUות האוקסו כ"SKUות מתכלות", הינה הטעיה צרכנית מובהקת.

1. המצגים המטיעים שמצויה המשיבה לציבור הערכניים

100 המשיבה הננה הרשות הקמעונאית הראשונה והגדולה בישראל, שבבעלותה רשות שיווק ומותג פרטי, במסגרתו היא משוקת מוצרים לבת לרובות מוצרי מזון, רחצה, נקיון ועוד.

101 המשיבה משוקת SKUות פלסטיק (SKUות אשפה), אשר על גבי אריזתו מופיעים המצגים השיווקיים המטיעים הבאים:

101.1. "SKUות אשפה מותכלות".

Degradable Garbage Bags .101.2

101.3. "ידידותיות לסביבה".

101.4. מתרקות בטבע תוך שנה.

101.5. אפשרות "סביבה ירוקה".

102. בנוסף למצגים על גבי האריזה מופיע הפסקה המטעה הבאה:

"כתוצאה משלוב של אור, לחות וחום, SKUות מתרקות בסביבה באופן טבעי תוך פרק זמן של חצי שנה עד שנה, ובכך הן תרומות לשימורה על איכות הסביבה מיחזור הוא תהlik שבו ניתן לעשות שימוש חוזר בפסולת או במרכבים ממנה ולהפכם לחומר גלם. כך מתאפשר תיסכון בחומרי גלם אחד ובכמויות הפסולת והזיהום. מנגד שני"

103. בנוסף על גבי האריזה כאלו SKUות מתאיימות למיחזור פלסטיק, שעיה שדה פקטו אין מיחזור של SKUות פלסטיק בישראל, ואילו היו ממזהרים, היו SKUות האוקסו גורמות נזק לקוי המיחזור מאחר שהפלסטיק המתרפרק מכיל תוספים הגורמים להתרפרקות של הפלסטיק ופגעים בעמידותו. ר' למשל עמי 4 DEFRA לדוח

104. כמו כן, השיקיות ארכזות באריזה ירוקה עם ציור של עץ בשדה ירוק, לכארוחה לדמו על מוצר יידיתומי לסייעתה.

צילומים של אריזות מוצרים המשיבה, מצ"ב בנשפחים "4" ו-"50"

105. יצוין כי על גבי האריזה, מופיע סימן של "epi" ולידו פרח. בהקשר זה יצוין כי EPI הינה יצור תוסף האוקסן, ממנו מיצירות שיקיות האוקסן שמקורת חוגלה, אשר כאמור כבר הסכימה לתקן את המציגים אוזות השיקיות במסגרת הסדר הפשרה בת"צ 51891-05-10.

106. כאמור בהרבה בבקשת אישור דנא לעיל, מציגים אלה שמדוברים על גבי השיקיות, אינם נכונים, ואיןם מבוססים.

107. את אותם מציגים ו/או מציגים דומים הציגה המשיבה לגבי שיקיות אובל שיוקה באותה צורה כמפורט למשל בתדפסים מצ"ב בנשפחים "48" – "51".

ג. המקרה הפרטני של המבקשה

108. המבashtra מיחסת חשיבות לשמור על איכות הסביבה, בין היתר, באמצעות השימוש במוצרים יידיתומיים לסייעתה.

109. המבashtra נהגה לרכוש שיקיות פלסטיים רגילים (הן שיקיות אשפה והן שיקיות קטנות למזון), ועם התחלת ה"טרנד" של שיוק שיקיות שהוצעו לצרכנים כ"מתקלות" ויידיותיות לשביבה, החלה לרכוש המבashtra שיקיות אלה, של מגוון חברות שיוקו שיקיות אלה בשוק, לרבות של המשיבה כאן.

110. משבה בר לבקשת, כי המציגים אוזות השיקיות, אינם נכונים ואיןם מבוססים, ושהתברר לה כי לא רק שיקיות האוקסן אין תורמות לאיכות הסביבה; אלא אף עלילות להזיק לשביבה, הריגשה מרומה ומונעצת וחדרה מרכישתן. המבashtra, כאמור, מקפידת על שמירה על איכות הסביבה חשחה חוסר אונים ועגמת נפש רבה.

111. המבashtra תצלין, כי משירות שערכה עם אנשים בסביבתה – הורים גננות ועוד, הסתבר לה כי השימוש בקרוב אנשים אלו בשיקיות המשווקות על ידי המשיבה הנרabb ביותר, באשר לתוצאות ברור שזה יותר "נכון" מבחינה טביתית. לפיכך סקרה המבashtra, כי גודלה של הקבוצה הנפגעת מהתנהלותן של השיקיות מצדיקה את בירור התובענה דן בתובענה ייצוגית.

112. המבashtra תטען, כי הפרסום המתעה בדבר תוכנות המוצרים של המשיבה היה הגורם לרכישת מוצרים המשיבה על ידה.

113. מطبع הדברים, המבashtra לא שמרה בידיה את הקבלות בגין הרכישות שבוצעו על ידה של מוצרים המשיבה, אך כאמור, היא מצהירה על כך ותוסיפתו מסור פרטים על כך במלצת חקירתה חנדית.

114. מצ"ב, בנשפחים "37" - "38", המצורפים לצורך ראייתי בלבד ולא לצורך ביסוס עילת חתבייה, שתי קובלות בדבר רכישת שיקיות אוקסן של המשיבה שביצעה המבashtra בנובמבר 2012 ובספטמבר 2013.

115. כמו כן מצ"ב בנשפחים "4" ו-"50" לעיל צילום האריזות של שיקיות האוקסן של המשיבה.

כאמור לעיל, המבוקשת מנהלת מזה מס' שנים, מאז שנת 2010, הליך של בקשה לאישור תובענה ייצוגית לנגד סנו וחוולה. בימים אלה, לאחר הליך גישור שנוהל בפני מומחה מטעם בבית המשפט בהליך הניל', הסכימו סנו וחוולה לתקן את המציגים אודזות השקיות וחושג הסדר פשרה שהוגש לבית המשפט הנכבד שם, עם הגשת הבקשה לאישור הסדר הפשרה בתיק מול סנו וחוולה, מוגשת בבקשת אישור דנא גם נגדי המשيبة בתיק זה, אשר מזה מס' שנים משוכנת (וממשיכת לשוק) את שקיותה באמצעות מציגים מטעים, תוך שכאמר, היא מטעה את ציבור הזרים, פוגעת בחופש הרצון וחופש הבחירה שלחט, ומתועשת על חשבונם באופן פסול.

ה. הנזקים שנגרמו למבוקשת

116. כאמור, המבוקשת מייחסת חשיבות לשימירה על אי-קיום השקיבה, ושיקול זה הנחה אותה לרכוש דוקא את השקיות של המשيبة שהוצעו כ"מתכליות", מתוך הבנה שכך היא מסיימת לאי-קיום השקיבה.
117. בפועל, נאלצה המבוקשת ללמידה עצמה, ובධיבד, כי היא הולכהשולל על ידי המשيبة, וכי לא רק שההשקיות אינן תורמות לאי-קיום השקיבה, אלא אף עשוות להזיק לה.
118. המשيبة נטעה בליבה של המבוקשת והציג את התהוויה שהינן חלק מהמאם' הגלובל' לשימירה על אי-קיום השקיבה.
119. בכך סיימה המשيبة, באמצעות המציגים המטעים, את חופש הרצון וחופש הבחירה של המבוקשת, באופן שגורם לה לפעול בניגוד לבחירותיה ורצונה.
120. מנטגלה למבוקשת אודזות תוכנותיה האמייניות של השקיות, והעובדת שהיא הולכהשולל על ידי המשيبة לרכוש מוצר העומד בניגוד לרצונה לפעול לטובה אי-קיום השקיבה, נגרמו לה תחושות קשות של כאס, ותסכול, תוך חששה מרומה, וכי המשيبة ניצלה את תמיונתה ותווסף הידעיה שלא עלה מהתהוויה שהוליך אותהשולל בניגוד לרצונה, וגרמה לה לרכוש מוצר שיש בו פוטנציאל לנזק סביבתי, ונגרמה לה עוגמת נשך רבה.
121. נזקם בלתי ממוניים אלה, הינם תוכאה ישירה וטבעית של מעשיה ומהדליה האסורים של המשيبة, ומשכך, על פי דין, מקימים למבוקשת זכות פיצוי בגין הנזקים שנגרמו לה.
122. המבוקשת מעריכה את הנזק שנגרם לה בגין ראש נזק זה, באופן שמרני, בסכום של 100 ₪.
123. בנוסף, תטען המבוקשת, כי על המשيبة להסביר לה ולציג את שווי ההתעשרות שצמיחה לה שלא כדין ואו שלא על פי זכות שבדין כתוצאה מהציגים המטעים, תפסה עצמה נתח שוק ואו שמרה על נתח השוק שלה ואו הגדילה את נתח השוק שלה כתוצאה מהשימוש במציגים המטעים ו/או הפקה רווחים כתוצאה מכיררת השקיות על יסוד מציגים בלתי נכונים, כאשר גובה ההתעשרות העולתיית יתרור במסגרת בירור התובענה.

125. המבוקשת מעריצה כי היא רכשה כ- 4 אריזות של שקיות אשפה של המשיבה ו- 4 אריזות של שקיות אוכל של המשיבה (כאשר מובהר שבгин 2 האריזות שנרכשו על ידי המבוקשת לצורך התיעוד הראייתי לקרה התביעה אין היא תובעת השבת התעשרותה של המשיבה, אלא אך ורק בגין האריזות שנרכשו על ידה על יסוד המציגים המטיעים). המבוקשת מעריצה כי עלות ממוצעת של אריזה של שקיות אשפה של המשיבה הינה כ- 20 ₪, ועל כן מעריצה המבוקשת ששיעורם כ- 8 ₪ בגין שקיות אשפה של המשיבה. המבוקשת מעריצה כי עלות ממוצעת של אריזה של שקיות אוכל של המשיבה הינה כ- 8 ₪, ועל כן מעריצה המבוקשת ששיעורם כ- 32 ₪ בגין שקיות אוכל של המשיבה. לאור הכשל הייסודי בתמורה העסקה שנקשרה בין המשיבה לבין המבוקשת תוך שהמשיבה התחייבה לספק למבוקשת במסגרת עסקת רכישת השקיות, שקיות זהן "מתכולות" ו"ידיודוותיות לשביבה", ובפועל לא סיפקה שקיות אלה, ומאהר והמבוקשת מעריצה כי רווחיה של המשיבה, שהינט כמפורט בהרחבה לעיל, רווחים עולתיים ואשר צמחו לה שלא כדין ואו שלא על פי זכות שבדין, הינם כ- 30% מעלות האrizה לצרכן, מעריצה המבוקשת את שווי ההשבה לה היא זכאית מזו המשיבה, בסך של כ- 24 ₪ בגין שקיות אשפה, וכ- 10 ₪ בגין שקיות אוכל, ובסך כולל 34 ₪.

ט. היקף הנזקים לחברי הקבוצה

126. מטיב הדברים, אין בידי המבוקשת את הנתונים המדוייקים ביחס להיקפי המכירות של המשיבה, ולפיכך הנזקים שנגרמו לציבור ושווי ההתעשרות שצמחה למשיבה כתוצאה מהציגים המטיעים, אך כפי שיפורט להלן, המבוקשת מסוגלת לאמוד ולהעריך נזקים אלה, על פי החישוב הבא:

126.1. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה⁶ בישראל יישן כ – 1,730,700 משפחות. המבוקשת מכילה שפחות % 70 מהמשפחות הללו (קרי: 1,211,490 משפחות) רוכשות שקיות אוכל "מתכולות" וمعدירות אותן על פני שקיות פלסטיק רגילות.

126.2. המבוקשת מעריצה כי נתח השוק הממוצע של המשיבה בשוק שקיות האשפה ושקיות האוכל על פני השנים הוא כ- 20%.

126.3. המבוקשת מעריצה כי ככלך שהוא ידוע כי השקיות המתפרקות עלולות לחזק לשביבה, כאשר טרם נבדקו כדבי הנסיבות הסביבתיות והבריאותיות של החלקיים הקטנטנים שנוצרים בתחילת ההתרפרקות ואין מת愍ים ונטמעים בסביבה באופן מלא (רי' מחקר DEFRA, דף 3), לא היה רוכש את השקיות.

126.4. לחילופין מעריצה המבוקשת, כי כ- 60% מציבור הצרכנים של שקיות המשיבה, רוכש אותן על יסוד המציגים בדבר היוטן "ירוקות". לעניין הערכה זו מופנה בית המשפט הנכבד למחקר משרד החקלאות, דף 20, המבוסס על סקר שנערך בקרב משקי בית בישראל, וקובע כי כ- 70% מן הצרכנים בישראל רואים בפרמטר של השפעת המוצר על הסביבה כシיקול חשוב בחילוטה הקיימת שלהם, וכי כ- 40% ממשקי הבית מוכנים לשלם יותר עבור מוצרים "ידיודוותיים לשביבה", תוך שיש בנתון זה כדי לאפשר לבית המשפט הנכבד לקבוע, בוודאי בשלב הלאורו של

⁶ ר' נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2008.

בקשת האישור, אוחזות קיומו של קשר סיבתי. בין מציגים מטעים כאלו מוצר מסויים הינו "ידידותי לסביבה", לבון החלטת ציבור הרכנים לרכוש מוצר כזה, והיקף הקבוצה.

126.5. על כן מעריכה המבקשת כי הקבוצה מונה כ- 200,000 משקי בית.

127. בהתאם, מעריכה המבקשת את גובה הפיזי המctrבר לחבריו הקבוצה בגין ראש הנזק הלא ממוני, בסכום של כ- 20,000,000 ₪ (200,000 יחידי קבוצה כפול 100 ₪-פיזי לכל אחד מיחדי הקבוצה).

128. לענין הפיזי ו/או החשבה בגין שווי התעשיות העולתיות שצמחה למשיבה שלא כדין ו/או שלא על פי זכות שבדין בתוצאה מהמציגים המטעים -

128.1. המשיבה תפסה לעצמה נתח שוק ו/או שמרה על נתח השוק שלה ו/או הגדילה את נתח השוק שלה כתוצאה מהשימוש במציגים המטעים ו/או הפיקה רווחים כתוצאה מכירות השקיות על יסוד מציגים בלתי נוכנים, וזאת באמצעות הצגת מציגים מטעים לצרכנים, והפרת חובות הגליוי ואיסור ההטעה והתחייבויותיה החזויות לפני הרכנים.

128.2. נתח השוק שתפסה לעצמה המשיבה ו/או נתח השוק שומרה עליו באמצעות המציגים המטעים, יצר למשיבה התעשיות עולתיות, שלא כדין ושלא על פי זכות שבדין.

128.3. אלמלא המציגים המטעים, לא הייתה המשיבה יכולה לזכות בנתח שוק מתוך שוק "ההשקעות המתכולות".

128.4. בගדרה של תביעה זו תידרש המשיבה להסביר לציבור את שווי התעשיות שצמחה לה, קרי מלא הרווחים שצמחו לה מכוח נתח השוק שנוצר לה בשוק זה. כאשר גובה התעשיות העולתיות יתרברר במסגרת בירור התובעה.

128.5. המבקשת מעריכה כי שווי ממוצע של שקיות אשפה הינו כ- 20 ₪ לאירוע. ר' הקבלות המctrיב נספחים "37" – "38". המבקשת מעריכה כי שווי ממוצע של שקיות אוכל הינו כ- 8 ₪ לאירוע. ר' התדפסים המctrיב בנספחים "48" – "49".

128.6. המבקשת מניחה כי משפחה ממוצעת רוכשת 10 חבילות של שקיות בשנה. מאחר והמבקשת מעריכה כי נתח השוק הממוצע של המשיבה על פני השנים הינו כ- 20%, מעריכה המבקשת כי משק בית רוכש בממוצע כ- 2 חבילות של שקיות של המשיבה בשנה מכל סוג (2 אשפה ו- 2 אוכל).

128.7. המבקשת מעריכה כי הרווחים שצומחים למשיבה מכל ארץ הינם בגובה 50% מן המהיר לצרכן.

128.8. השקיות נשוא התובעה-משווקות על ידי המשיבה מאז שנת 2008 או מועד סמוך. בשלב-מסויים; ככל הנראה, הופסק שירות שקיות האוכל תחת המותג "שפיטסלי", תוך שכינום ככל הנראה נכסרות-סקיות האוכל במתכונת שונה תחת המותג "בייסיקס" של המשיבה (ר' נספח "50") (כאשר התביעה דנא עוסקת בכל המותגים של המשיבה במסגרת שוקו שקיות "מתכולות" ו"ידידותיות לסביבה" וכיוצא בהלה מציגים כמפורט בקשה זו לעיל).

128.9. על יסוד הנחות והערכות אלה, מעריכה המבקשת כי הרווחים העולתיים שצמחו למשיבה, שלא כדין ו/או שלא על פי זכות שבדין, על פני השנים כתוצאה מכשל התרומה היסודי במסגרת מכירת

השיקות נשוא התביעה, ונתה השוק שיצרה לה המשיבה בשוק המוצריים ה"מתכליים" על יסוד המציגים המטיעים והאstorים והפרת התהיהיותה באשר לתוכנות המוצריים, הינו סך של כ-
16,800,000 ל"י על פנישנתיים, על פי הפירות הבא:

128.9.1. בגין שיקות אשפה, סך של 12 מיליון ל"י על פנישנתיים - 200,000 משי髻 בית בקבוצה, כפול 2 אריזות בשנה, כפול כ- 5 שנים, כפול 20 ל"מ מחיר ממוצע של אריזה,
כפול 30% רווח של המשיבה מכל אריזה.

128.9.2. בגין שיקות אוכל, סך של 4.8 מיליון ל"י על פנישנתיים - 200,000 משי髻 בית בקבוצה,
כפול 2 אריזות בשנה, כפול כ- 5 שנים, כפול 8 ל"מ מחיר ממוצע של אריזה, כפול 30%
רווח של המשיבה מכל אריזה.

ג. העלויות המשפטיות

ג.1. הפרת חוזה

129. בין חברי הקבוצה לבין המשיבה, נכרת חוזה, לפיו רצשו חברי הקבוצה מן המשיבה מוצר שהוזג כי על פי תוכנותיו יש בו כדי לתרום לאיכות הסביבה, וכי הינו מתכללה.

130. משומוכת כי מציגים חזויים אלה, הינם בלתי נכונים, ואינם מתקינים, הרי שיש בכך מושט הפרת החוזה בין הצדדים, הן במישור הפרת חובות תום הלב בוגע למציגים השיווקים הטרומים חזויים עובר להתקשרות, הן במישור הטעייה החוזית, והן במישור אי אספקת התמורה החוזית שהובטה, קרי המשיבה הביטה לשפק בעבור תשלום שלו ליה, שיקות "מתכליות" ו"ידידותיות ללביבה", ובפועל איןנה מספקת את התמורה החוזית הניל.

ג.2. הטעה צרכנית והפרת חובות גלוי

131. המבוקשת תטען כי יש בהציג המציגים המטיעים על ידי המשיבה, הן במעשה והן במחדר, מושם:

131.1. הטעה שלא ושל ציבור הצרכנים, בהתאם להוראות סעיפים 2(1) ו/או 2(2) ו/או 2(4) ו/או 2(5)
ו/או 2(7) ו/או 2(14) לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א – 1981 (להלן: "חוק הגנת הצרכן").

131.2. הפרת חובות גלוי המוטלת על המשיבה בהתאם להוראות סעיף 4 לחוק הגנת הצרכן.

131.3. הטעה בפרסומות על פי הוראת סעיף 7(ב) לחוק הגנת הצרכן.

132. בתוך כך, תטען המבוקשת, לחילופין, ולמעט זהירות- בלבד, כי גם אם סברה המשיבה כי ישנים מתקפים
עשויים להצביע על חיות המוצר המשווק על ידה מטילה, הרי שבנסיבות העניין, בהן יזוע לה היבט כי לאור
תקנים, מחקרים, ופרסומים בעולם לאורם אין לראות במוצר זה כمتכללה, אין המשיבה רשאית לקבוע
בעניין של עובדה כי מוצרים שיוצרים בטכנולוגיה זו מתכללים ו/או עדיפים על פני שיטות התכלות אחרות,
ולכל הפחות, היה עליה לפרט על גבי המוצר כי המוצר מתפרק לחלקיקים קטנים שנשארים בסביבה וכי
לא הוכח מדעית שאכן מתרחשת התכלות ביולוגית.

133. בנוסף, או לחילופין, מטעה המשיבה את הצביע בכך שגורמת לו לסבירו כאילו שהמורים עומדים בתקנים של איקות הסביבה לעניין התכליות ומיוזור, תוך הפרת הוראות 2 (11) לחוק הגנת הצרכן ו/או סעיף 13 לחוק התקנים, התשיי"ג – 1953, אשר קובע כי:

"(א) אסור לאדם –

- (1) ל להשתמש במילים תקון, סטנדרט גורמה, או במיליט-קרובות. לאלה, על כל נתיותהן (להלן) – מילים מוגנות), לתיאור מיפורט, או כללים טכניים, שלא נקבעו בתיקן או בתיקן רשמי;
- (2) ל להשתמש במליה מהמלים המוגנות בשם עסקו, או לפועלות עסקו, ללא היתר מאי שර המשחר וה תעשייה; הוראה זו לא תחול על אדם שתשתמש כאמור לפני תחילת תקפו של חוק זה;
- (3) לתאר מוצר, בכתב או בעל פה או בכל דרך אחרת שהיא, לתיאור העולל לעורר את הרושם שניתן החינר לשmeno בתו תיקן או בסימן השגחה, אלא אם נוכח שאמנם ניתנו היתר לכך;
- (4) לשmeno מוצר באופן העולל לעורר את הרושם, כי המוצר מתאים לתיקן או לתיקן רשמי פרט לשסימן בחוק בותו תיקן.(5) لتאר או לשmeno מוצר באופן העולל לעורר את הרושם כי המכון משגיח על ייצורו, אם אין המכון משגיח על ייצורו.(ב) בענין זה, "מוצר" לדבבות הארייזה, העטיפה, הסליל או כל דבר אחר, שבתס נזכיר המוצר, וכן כל פתק המחבר להם או למוצר."

בעניין זה, מופנה בית המשפט הנכבד אל אשר נפסק בת.א. 1065/05 (בש"א 1895) אמיר שהי שאלן תזריאנו מוצרי צרייה בע"מ [פורסם ב公报] שם נקבע כי:

"זאת ועוד, על פי סעיף 2 לחוק הגנת הצרכן זי בהטעיה על דרך של מחדל, ובעניינו מדבר, לבוארה, בהעדר גילוי נאות לצרכן בנוגע להעדרו של תוו-תיקון למגן המשוק, דבר שהוא מהותי מבחינת הצרכן. לעניין זה אין צורך לדעת מה ידע כל צרכן, שהרי הטענה היא שהוא יכול היה לדעת על העדר תיקון למציגים נשוא הבקשה, הוואיל ותזריאנו נמנעה מלהודיע לצרכנים על כך שהציגים אינם נושאים תוו-תיקון. החזקה היא כי הצרכן יונן אליו בעסק, ולמן לא ניתן להטיל על הצרכן את הנטל בלבד האם המוצר שדרכו עונה על דרישות החוק או התקן..."

ויבחרו, בעניינו לא מדובר רק בהטעיה "על דרך של מחדל" אלא בהטעיה אקטיבית ממש, וביצירה מכוונת של חזות של מוצר העומד בתקן.

134. באשר לקשר הסיבתי (כל שיש צורך בחוכחותו אך ורק לגבי העילה הנזקנית) – יש לקבוע כי במקרה דנא חלה "חזקת ההסתמכות" עלייה עמד בית המשפט העליון בעניין ברזני (דנ"א 5712/01) – משעה שהمحكمة הוכיחה כי השתמכה על המציגים המטעים שהובילו אותה לרכישת השקיות המתכולות, וכי אילו הייתה יודעת את התכוונות האמיתית של השקיות לא הייתה רוכשת אותן, יש לקבוע כי קיימות קבוצה גדולה של צרכנים שהיו נוהגים באותו אופן, לפחות בשלב הלאורי של בקשת האישור.

135. בנוסף ו/או לחילופין, מופנה בית המשפט הנכבד למחקר משרד התקמ"ת, נספח "20", המבוסס על סקר שנערך בקרב משקי בית בישראל, וקובע כי כ- 70% מן הצרכנים בישראל רואים בפרמטר של השפעת המוצר על הסביבה כשיעור בהחלטה הקניה שלהם, וכי כ- 40% ממימי הבית מוכנים לשפט יותר עבור מוצרים "ידידותיים לסביבה", תוך שיש בכך זה כדי לאפשר לבית המשפט הנכבד לקבוע, בוודאי בשלב הלאורי של בקשת האישור, אודות קיומו של קשר סיבתי בין מציגים מטעים כאילו מוצר מסוים הינו "ידידותי לסביבה", לבין החלטת ציבור הצרכנים לרכוש מוצר כזה, והיקף הקבוצה.

3. הפרת חובה חוקה

136. המבוקשת תוסיף ותטען כי יש בכלל אחת מן הפעולות והמלחדים שבוצעו על ידי המשיבה המתוארים בפרק א/6 לעיל, וקוייח של ריקע הנסיבות יחד, מושם הפרת חובה חוקה של הוראות סעיפים 2 ו/או 4 ו/או 7 לחוק הגנת הצרכן ו/או סעיף 13 לחוק התקנים.

4. עשיית עשור; השבה הרתעתית

137. תטען המבוקשת כי יש בהחנהלות המשיבה המתוארת בתביעה זו מושם עשיית עשור ולא במשפט על חשבון רצונו של הציבור להשתתף באמצעות הגלובלי לשימורה על איכות הסביבה.

138. בית המשפט הנכבד מופנה לדוקטרינת החשבה הרתעתית שאומצה על ידי בית המשפט העליון - לעקרון המחייב השבה, ואף השבה הרתעתית, במקרים של עשיית עשור ולא במשפט, יסודות עמוקים בשיטתו, המוגנים בחוק ובהלכה. בפסק הדין ע"א 8728/07 אגראפרם אינטראנסיונל בע"מ נ' שמואל מאירסון [פורסם בנוו, 15.7.2010], מבחרר כב' השופט א' רובינשטיין כי תחולתם של כללים אלו רחבה, ומשתרעת מעבר לפירוש המילולי הצר של האיסור, ואף קשורה קשר ישיר לחשיבות תום הלב:

"למעלה מהוצרך, אוסף ני' כי חובה ההשבה של המשיבים כמה לא רק בהסתמך על כך שהתעשרות נעשתה תוך הפרת היחסים עם המערערת. התנאי לפיו כמה מהחובה להסביר התעשרות אם זו נעשתה "שלא כדין" אינו מתקיים רק במקרים בהם חoper דין "חייבני" לדין עשיית העשור ולא במשפט, בגין הוראת דין, הוראה בהיחסים או ביצוע עוללה, אלא גם במקרים בהם הנסיבות נעשתה באופן "בלתי צדוק" [ראו למשל: עניין ליבוביץ, בעמ' 321]."

139. על טיבו של כלל זה - לפיו יש להורות על השבה מחמת شيئا ההוראת יוצא נשכר - ועל הרצונאל שבסיסו עמד פروف' פרידמן:

"... הרעיון המונח ביטח עקרוני זה גורם, לא אחד, להכרה בזכותו של האדם, אשר האינטראס שלו הוא בעל קיובה מספקת לאירוע הפסול, לתבוע השבת רוח שתופק שלא כדין. זאת, אף אם הרוות לא הופק על חשבונו. השבה בנסיבות אלה משותחת מטריה דומה זו של פיצויי עונשין. מנוקודת ראות התובע יש בכך, שני המקרים, רווח לא צפוי (windfall), אך זהה תוכאה נלוית למטרת המרכזיות, שהדין מעוני בה, והיא הרתעת מפני המעשה שבייע התובע ושלילת הרוח שהפיק. אולם מנעיה של 'התשבה הרתעתית' חזקים מלה של 'הפייצויים הרתעתית', שכן התופעה של חוטא נשכר מקומות יותר מזו של חוטא שלא נגעש" [פרידמן מרך א', בעמ' 595; והשו: גויסקובף, בעמ' 144-145]."

140. כיום בפני בית המשפט ניצב מקרה המחייב שליחת מסר לא פחות חשוב מזה אותו ביקש בית המשפט העליון להעביר במקרה אגראפרם ובנין א.ש.ג.ר. - המשيبة, גורפת רווחים על חשבן חברי הקבוצה ועל חשבו איוכות הסביבה של כולנו, תוך פגיעה באוטונומיה של הרצון של הצרכן, ותוך שהיא מתעלמת גם מהחשש העצום לנזקים סביבתיים ובריאומיים שגורמת טכנולוגיות TDPA, ופועלות רק מתוך האינטרס הכלכלי שלחן להגדיל את רוחוihan, בהתעלם מהתשלכות השליליות על הסביבה.

לhalbזיל מהציגת מצג מטעה. בעולה נזיקית, שם קיומם של נזק וקשר סיבתי מהווים יסודות של העולה, אזי בכל הנוגע להטעיה צרכנית מכוח חוק הגנת הצרכן, קבע המחוקק כי עצם הצגת מצג שעלול להטעות מהוועה שלעצמה פוללה שלא כדין, תוך הפרת האיסור הקבוע בסעיף 2 לחוק הגנת הצרכן (וכן בסעיפים 3, 4 ו- 6 ו- 7 לחוק הגנת הצרכן), וזאת ללא תלות בשאלת קיומו של נזק או קשר סיבתי.

לכן, שעה שעצם הצגת המציגים המטעיים (וכן עלולים להטעות), כפי שתמכה בבקשת אישור ולайл, מהוועה הפרה של חוראות חוק הגנת הצרכן ובפרט של האיסור הקבוע בסעיף 2(א) לחוק הגנת הצרכן, הדבר מחייב, מניה ובייה, שככל התעניינות שבאה למשיבה מהציגים המטעיים (או העלולים להטעות) מהוועה התעניינות שלא כדין ושלא על פי זכות שבדין, ולצורך עילה זו אין צורך בהוכחת קשר סיבתי ו/או נזק. אין חולק כי המשיבה התusahaan ומטעשת בתוצאה ממכירת השקיות המתכולות, תוך שבחן יותר תפשה לעצמה נתה שוק ואו שמרה על נתה השוק שלה ו/או הגדילה את נתה השוק שלה בתוצאה מהשימוש בציגים המטעיים ו/או הפקה רוחחים בתוצאה ממכירת השקיות על יסוד מצגים בלתי נוכנים, כאשר גובה החת讪ויות העולתיות יתרור במסגרת בירור התובענה.

5. פגיעה באוטונומיה של הפרט, בחופש הרצון ובחופש הבחירה; הנזקים הבלטיים ממוניים

בנוסף, או לחילופין, תפענו המבוקשת כי החטעיה בדבר תכונותיהם של מוצרי המשיבה עליה לכדי פגיעה באוטונומיה של הפרט. הצרכנים רכשו את מוצרי המשיבה תוך העדפתם על פני מוצרים אחרים בשל השקפת עלמים כי יש לשמור על איזות הסביבה, בין היתר, באמצעות השימוש במוצרים ידידותיים לסביבה. הפגיעה בৎרכנים מטאפרה הוודאות לפערி המידע בין המשוקות לבין הצרכן, כאשר המשוקת מנצלת לרעה את עמדת הנחיתות האינפורטטיבית בה מצוי הצרכן ומספרמת על גבי אריזות מוצריהן נתונים ומאפיינים של המוצרים שאינם אמיתיים.

הפבלים-הטעיה של המשיבה היווה מרכיב עיקרי בהליך קבלת החלטה באמ לרכוש את מוצרי המשיבה אם לאו, כאשר הפגיעה בתהליך קבלת ההחלטה גורמת באופן ישיר לאובדן נוחות, ושלילת חופש הרצון ובחופש הבחירה. מעשי המשיבה ומהדליה מהווים פגעה ברגשותיהם ואינם צרכנים ורווחתם, כאשר זכותם לעצב את חייםם כרצונם, ובכלל זה הרצון לבחור בצורה מסוימת את המוצרים שהטנווכשים, וכן הרצון לשמור על איזות הסביבה, הבא לידי ביטוי ברכישת מוצרים ידידותיים לסביבה. בעניין זה, מופנה כבי בית המשפט לע"א 1338/97 תנובה מרכז שיתופי לשוק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ נ' טופיק ואחר', פ"ד נ(4) 673 (להלן: "ענין תנובה").

ר' בעניין זה גם בטיוות ה"מדריך להצהרות סביבתיות מהימנות" של המשרד להגנת הסביבה (נספח 1), ע' :

"צריכה של מוצרים המתאים להיות 'ירוקים' פוגעת בסביבה ושוללת מושב ציבר את המנדט שלו בסוכן שנייה."

על פי ההלכה הפסקה שיצאה מפי בית המשפט העליון, הנזקים הלא-ממוניים שנגרמו לחבריו הקבוצה, שהם תוצאה ישירה וטבעית וברורה של החטעיה, בחלטת מתאימים להתרור במסגרת תובענה ייצוגית.

בית המשפט הנכבד מופנה בעניין זה לפסק דין של בית המשפט העליון בע"א 1338/97 תנובה מרכז שיתופי לשוק תוצרת חקלאית בע"מ נ' דאבי, שם אושרה החלטת בית המשפט המחווזי להכיר בתובענה כייצוגית על יסוד נזקים לא ממוניים שגרמה תנובה לחבריו הקבוצה:

"איןני סבורה שעליינו לקבוע כי רק נזק ממשוני יכול להצדיק וביעה ייצוגית. לתובע גורם לפאוּרָה נזק לא ממשוני שאינו עניין של מה בך, וכי בך כדי להכשיר את תביעתו בתביעת ייצוגית. . ."

ובהמשך:

הפגיעה, שלא כדין, ברגשותיו של אדם כתוצאה Mai-Bibod זכות היסודית לעצב את חייו כרצונו, מהוות פגעה ברווחתו של אותו אדם, והוא נכנסת לגדר הגדרות "נזק" האמורה. זאת, בין שנויה בה מושם פגעה ב"נוחותו" של אדם, ובין שנויה בה מושם "אבלן או חisor ביכולם באלה", בלשון הגדרות נזק בסעיף 2 לפוקודת. אבן, עמדנו על מרכזיותה של הזכות לאוטונומיה בעיצוב זהותו וגורלו של האדם בחברה שבת אנו חיים. ראיינו את חשיבותה של זכות זו ליכלתו לחירות כפרט חשוב ועצמאי. מתחבקת המסקנה כי זכות זו היא חלק חיוני, בלתי נפרד, באינטראס של אדם "בנפשו, בנותו וباושרו". (שם, בעמ' 573-575).

וראה גם את הנитוחה המקיף של בית משפט נכבד זה בהחלטה לאשר תובענה כייצוגית במסגרת תי"א-2150-70 אורלי פרנקל נ' הנקל סוד בעמ'. באותו מקרה נטען להטעית הרכנים כתוצאה לכך שהמשיבה פירסמה על גבי מוצrichtה סמל המעיד כי איןנה מבצעת ניסויים בבעלי חיים, כאשר התבדר שמדובר מטעיה של קונצראן אשר כן מבצע ניסויים בבעלי חיים. בין היתר נטען נזק בלתי ממשוני כתוצאה מפגיעה באוטונומיה של הרצון וגרימת עוגמות נש, בדומה לבקשת האישור דנא, ובית המשפט הנכבד שם קיבל את הטענה נזק בלתי ממשוני כתוצאה מפגיעה באוטונומיה של הרצון, תוך ניתוח מקיף של הסוגייה בסעיף 35 عمודים 23-25, חיפה גם לעניינו:

"שוכנעתי כי המבוקשת וחברי הקבוצה זכאים לפיצוי בגין נזק לא- ממשוני הנובע מפגיעה באוטונומיה של הרצון ווגמות נש, וכי הוכחו, לפחות, הסתמכותם של חברי הקבוצה על המציג המטענה וקשר ישיר בין הנזק הנטען שנגרם להם.

ראשית, ההטעיה במקורה הנדון התבטה, לפאוּרָה, גם בחרול לגלות לצרכו - באמצעות האגדה - את העובדות המהוות, קרי: השתייכותה של המשיבה לקונצראן המבצע ניסויים בבעלי חיים, תוך שימוש במידע של הקונצראן לצורך פיתוח וייצור המוצרים בישראל. כאשר מדובר בהטעיה מסווג זה, ספק אם יש צורך להוכיח הסתמכות, שהרי המוצר לא נרכש בשל הסתמכות הרכנן על מידע מסוים, אלא לאור העדרו של מידע מהותי ורלבנטי לרבייה (ראה סעיף 22 לעיל, וההפנייה לפסק הדין בעניין רחמן-גוני).

שנית, וביפוי שהובהר לעיל, סבורי כי למצער בשלב אישור התובענה הייצוגית ניתן להיעזר ב"חזקת הסתמכות" שהוענעה על ידי כמה משופטי בית המשפט העליון בעניין בראני: משוחחת, לפחות, מכך מטעה מצד הירצן בוגע בתמונה מהוותית של המוצר, בפרשנות מטעמו או על גבי המוצר, צריך לתניה שלפחות חלק ממשועותיו מן הלקחות רכשו את המוצר בהסתמך על מגז זה (ראה סעיפים 21, 22 לעיל). משוחחת כי מבקש אישור הסתמך על המציג המטענה ופועל לפיו - יש להניח כי שאר חברי הקבוצה, ולמצער חלק ממשועותיהם, פועלו בדרך דומה. השאלה אילו מן הלקחות חברי הקבוצה הסתמכו על המציג המטענה וממי מהם היה מנע מלרכוש את המוצר לו

ידע את העובדות לאשורן – תוכל להתרברר בתובענה עצמה. בשלב זה של הדיון, די בכך שהמבקשת העלתה הצעות מינוחות את הדעת למנגנון שלפיו ניתן יהיה להעדרך אלו. צרכנים הושפעו מן המציג המטעעה ונפגעו מכך (ראה הלכת שטנצל, סעיף 22 לעיל). מנגנון זה מבוסס על סקר הרצנסים והגנתו הסטטיטיסטי בידי פרופ' מבורך, אותו יהיה צורך לעדכן בהתאם להגדרת הקבוצה בדרך שבוארה לעיל.

שלישית, זה העיקר: חברי הקבוצה תובעת כוללים, כאמור לעיל, צרכנים השמשת את הדגש על "כשרותה" של החברה המשווקת את המוצר; הם לא ירכשו מוצריהם שאינם נושאים את סמל הארגן, ובודאי לא ירכשו מוצרים הנושאים את סמל הארגן ללא רשות האגודה הישראלית. חברי קבוצה אלו יחרימו חברה המשתייכת לكونצראן המציג ניסויים בבעלי-חiiים, ועלאותה כמה וכמה – חברה המשמשת לשם יצור מוצריה ופיתוחם בידע של חברה האם, המציג ניסויים בבעלי-חiiים. לגבי חברי קבוצה זו, הוכחתה לבארה הסתמכות על המציג המטעעה של המשيبة – הסתמכות שהביאה לרביבת המוצרים, שהרי מזובר באנשיים המוחאים גושא את סמל הארגן. לגבי אנשים מסווגים זה הוכח גם, לבארה, קשר ישיר בין רביבת המוצרים לבין המציג המטעעה של המשيبة, הכרוך בשימוש בסמל הארגן ללא הצדקה, שכן חזקה על חברי הקבוצה כי לא היו רוכשים את המוצרים אלמלא נשאו את סמל הארגן לשוווא. מכיוון שהן לגבי המבקשת והן לגבי כל חברי הקבוצה הוכח, לבארה, הקשר היסובי הנדרש להוכיח עילת התטעייה. כך גם הוכח, לבארה, הפגיעה שנגרמה לחברי קבוצה בתוצאה מן התטעייה, ואשר מותבטאת בכך לא-משמעות של עוגמת נפש ופגיעה באוטונומיה של הרצון. המבקשת תיארה בתצהירה ובעודתה את תחושת התסכול ועוגמת הנפש שנגרמו לה,cadם המתנגד עקרונית לניסויים בבעלי-חiiים ומקפיד שלא לרכיב מוצבים של-קונצראן המציג ניסויים שכאלו, עט. הסתבר לה כי סיבעת בעקבינו למימונו קונצראן זה והולכה שולל על ידי המשيبة עקב שימוש מטעעה בסמל הארגן. תחושה זו איננה, מן הסתם, רק תחושתה של המבקשת, אלא תחושת חברי הקבוצה שהיא מבקשת ליציג, כפי שניתן להסיק מסקר הרצנסים שעורך פרופ' מבורך.

רביעית, פגיעה באוטונומיה של הרצון של הרצנסים, שהוא אחד מראשי הנזק בתובענה זו, גורמת לנזק לא-משמעות שהוא בר-פיזי בפני עצמו. היקף הנזק יכול שייקבע על דרך האומדן, בהתאם למכלול של שיקולים שפותחו בפסקה. ניתן להעניק פיצוי בגין פגיעה באוטונומיה של הפרט גם בהיעדר ראיות של ממש בעניין הנזק הלא-משמעותי שנגרם, שכן קיומו של הנזק והיקפו, עלולים מעצב הפרות החובה על ידי המזיק (זיברי כב' השופט ת' אור בע"א 2781/93 דעקה נ' בית החולים ברמל, פ"ץ גג(4)-526, פיסקה 29). כך גם ציינה כב' השופט ט' שטרסברג-כהן-בעניין-דעקה (פסקאות 36-37), כי הפגיעה באוטונומיה של הפרט מתרכשת באופן מיידי עם הפרות החובה למסור מידע מלא, והוא "פגיעה אינטלקטואלית להתנהגות העולותית", באופן שהקשר היסובי בין הפרות החובה לבין הפגיעה באוטונומיה,طبعה בהפרות החובה. לבן אין צורך להוכיח קשר סיבתי בין הפרות החובה לבין נזק ממש שנגרם בתוצאה ממנה. עצם שלילת כוח הבחירה מהצרכן, במקרה של הטעיה, הוא נזק עצמאי, גם בהיעדר ראייה על כך שהצרכן היה ומנע מלרכוש את המוצר אליו ידע את העובדות לאמיותן (וואה גם: א' ריבליין, "פיצויים בגין נזק לא מוחשי ובגין נזק לא ממוני –

מגמות הרחבה", ספר שmagר, מאמרים, חלק ג', התשס"ג-2003, 21, עמ' 44 וכן מאמרו של צ' קרו-פז, "פיצוי בשל פגיעה באוטונומיה: הערכה נורמטיבית, התפתחויות כלכליות ומגמות עתידיות", המשפט י"א (התשס"ז-2007), 187 בעמ' 191, 197, 210-206(20). הלבות אלו מדוין בהרחבה בפסק הדין שניתו על ידי בעניין תנובה, פסקאות 51-47.

אולס כאמור לעיל, נראה לי שבמקרה זה הוכח, לבארה, נזק לא-מנוני של עולמות נפש שנדרם לחרבי הקבוצה עקב רכישת מוצרי המשיבה, בהסתמך על סמל הארבן, וזאת נובע ישירות מן התהעיה ועובד לצד הנזק האינהרגנטינו הנובע מן פגיעה באוטונומיה של הרצון. כפי שהציג בית המשפט העליון בעניין תנובה, במקרה מעין זה נגרם נזק לא-מוחשי לצרכן שהוא בעל העדפה ברורה שמקורה בהשקפת עולם או באידיאולוגיה שבה הוא מאמין, כאשר הצרכן חוטעה לרשות מוצר המוגדר להעדפה זו (דברי כב' השופטת מ' נאור בפסקה 10, וברזי כב' השופטת א' פרוקצ'יה בפסקה 13). גם בענייננו, הושעו לבארה חרבי הקבוצה לרשות מוצר שריפתו מוגדרת להשקפת עולם, בשל היותו כורך ניסויים בעלי חיים בדרך שבוארה לעיל, כאשר לא הייתה הרשות לעשות שימוש בסמל הארבן. פגיעה זו באוטונומיה של הרצון, הברוכה אף בעוגמת נשף, מזכה, לבארה, את חרבי הקבוצה בפיצוי".

149. בנוסח מופנה בית המשפט הנכבד אל סעיף 2 לפקודת הנזיקין, קובע מהו "נזק", לרבות אובדן או חסר לא מנוני, ואל הדברים הבאים מותוך תכ' (ח') 11-04-38449 שטיין טל נ' יוניליוור ישראל מזון בע"מ (פרסום בnbsp;בנבו 20.1.2013):

פקודת הנזיקין (נוסח חדש) מכירה גם בנזק של "חוسر נוחות", כפי שנקבע בסעיף 2 של הפקודה:

"נזק" – אובדן חיים, אבדן נכס, נוחות, רווחה גופנית או שם-טוב, או חיסור מהם, וכל אבדן או חיסור מיוצאים באלה"; (ההדגשה שלי – י.ג.).

זה יינו, גם חוסר נוחות הוא בגדר נזק. במקרה דנן, חוסר הנוחות מתבטאת בכך שישוון של אריזות זגני חבורך שלא בהתאם להוראות תקן ישראלי 111(11), הביא לכך שהמבקשים התקשו בהשוואה בין מוצרים חולפיים ובבחינתם כדיותה של הרכישה (עיינו: סעיף 5(ג) לתחיירו של המבקש מס' 1 וסעיפים 6-7 לתחיירה של המבקש מס' 2).

אמנם, עדין היה באפשרות המבקשים להשווין בין מחירי המוצרים גם במקרים מסוימים מחייבים בסימן מחיר ליחידת מידת, וזאת על-ידי שימוש במוחשבון (זמן), למשל, גם בטלפון סלולריים), ואולם הדבר דרוש מן הצרכן ממאנץ שתתקן באחסון אותו ולהקל עליו להשוות בין מוצרים חולפיים ולבצע בחירה מושכלת של הקניה הצדאית.

זאת ועת, בעניין תראל תכיר כב' השופט א. קיסרי בנזק שענינו הגבלה או מניעה של יכולת הצרכן להשוות בין מחירי מוצרים דומים או חולפיים במטרה לקבל החלטהocranit mosheleit.

150. מעבר להיווחה של הפגיעה באוטונומיה של הפרט ראש נזק נפרד, מתקבש בית המשפט הנכבד לקבוע גם כי מן הרואוי לסוג את הפגיעה באוטונומיה כעולה חוקתית עצמאית המקיפה עילית תביעה עצמאית. לעניין זה, נראה את דבריו של בית המשפט העליון בעניין תנובה, שהותיר סוגיה זו בצריך עיון:

חשיבות להציג כי בעניין דעקה סוגה הפגיעה באוטונומיה בראש נזק לא ממוני במסגרת עולות רישנות ולא בעולה עצמאית העומדת על רגילה היא. לאחר שניתן פסק הדין בעניין דעקה הובעה אمنם הדעת כי מן הראי לסוג פגעה באוטונומיה בעולה חוקתית המקימה עילו תביעה עצמאית (ראו דברי המשנה לנשיאה א' ריבליון בע"א 8126/07 עזבון המנוח ברווחה צבי נ' בית המשפטים בקרור חולמים [פורסם בנב'], 3.1.2010; עניין בן-צבי, פסקה 54 לחוות דעתו וכן ראו באותו עניין חוות דעתו של השופט י' עמית בעניין בן-צבי, פסקה 21. עוד ראו ריבליון, 45. בן ראו והשו: קרון-פוז; נילי קדרון-אליל "דיקטרינת 'ההסכם מדעת' - עילית התביעה הרואה במקום שבו הופרה זכות המטופל לאוטונומיה" הפרקליט-מט-181, 222-223 (2006)). אלטם סוגיה נבדה זו המבקשת להכיר בעולה חדשנית יצר הפסיכה, טרם נזונה לעומקה בפסיכתנו והמקורה לנו אינו מחייב והכרעה בה. זאת בהינתן העובדה שההתובעים היצוגיים שבפניו פסעו בתביב החלמה הפסיכה וסייגו את הפגיעה באוטונומיה בראש נזק לא ממוני במסגרת עולות התבעה אותה ייחסו לתגובה על פי חוק הגנת הצרכן. שלא הועלה על ידי התובעים הציגוים בבית משפט קמא ואך לא בפניינו הטענה כי יש להבהיר בקשר זה בעולה עצמאית של פגעה בזכות זכות חוקתית המקימה את זכותו של הנטהע לפיצוי בגין פגעה באוטונומיה, ניתן להזכיר סוגיה זו לעת מציא ואין מקום כי נדרש לה מיזמתנו.

ו. עקרון "זהירות המונעת"

151. כאשר הנזק עשוי להיגרם הוא נזק סבבתי ובריאותי, שהיקפו בלתי ידוע ועלול להיות עצום, העקרון השולט הינו עקרון זהירות המונעת.
152. עקרון זהירות המונעת הינו "עקרון על" בתחום איכות הסביבה, שמעמד הבכורה שלו אף קיבל ביטוי בפסק דין של בית המשפט העליון בג"ץ 466/07 ח"כ זהבה גלאון מר"ץ-יחד נ' היוץ המשפטי לממשלה, מפי כבוד השופט חנן מלצר (פורסם בנב'), שמדו על חשיבותו המרכזית של עקרון זהירות המונעת והចורך בנסיבות אמצעי זהירות רואים כאשר תוחלת הנזק לטבעה גבוהה במיוחד, גם בנסיבות הוכחחה מדעת מספקת שחשש לנזק אכו יתמש (ע' 168).

"עקרון זהירות המונעת הוא עקרון חדש יחסית במשפט הציבורי, אך תוך מספר שנים הוא הpf ובצד - בתמיכת משפטיים ליברליים וסיקת - לאחד עקרונות החשובים במספר החשובים בו: איכות הסביבה, השימוש באנרגיה גרעינית ובפטול גרעינית, השימוש בתרופות, הנדסה גנטית, פיקוח על גזoon ומקורות מים ועוד.

...

בשימושו של כל זה בתחוםים שבהם הוא כבר הוכר - עקרון זהירות המונעת נועד להתמודד עם תקשי שבעיר בין הידע הקיים בזמן נתון, לבין הנזק הפוטנציאלי האדיר והלא ודאי שעול להיגרם מפעולות בלשחי, אם לא יקטו לגביה אמצעי זהירות רואים.

...

העקרון בוש משפטית לראשונה בצוות אוניברסלית ב- 1992 בתחרת ריו על שינוי הأكلים, שקרה מ-:

"Where there are threats of serious or irreversible damage, lack of full scientific certainty shall not be used as a reason for postponing cost-effective measures to prevent environmental degradation."

- מאז לבש הכלל ושינה צורות ותכניות שונים ויש לי כבר כ- 20 ניסוחים. ... הגישה המקובלת כיום לגבי הגדרתנו מנושחת כדלקמן:

"Where an activity raises threats of harm to the environment or human health, precautionary measures should be taken even if some cause and effect relationship are not fully established scientifically. In this context the proponent of an activity, rather than the public bears the burden of proof."

[ההדגשות אין במקור - הח'ם]

154. השקיות המתכלות של המשيبة, מותפירות לחלקיקים קטנים, שמסתובבים בסביבה (environment), וולולים לספוח אליהם רעלים מן הסביבה (ר' חותם הדעת **נספה "13"** ונייר העמדה **נספה "28"**) - מה יקרה אם אנשים ינשמו את החלקיקים או יבואו אותם ברגע אחדרת, אם החלקיקים יגיעו למצבורי מים וייזהמו אותם, אם החלקיקים ייאכלו על ידי בעלי חיים ודגה ויגרמו להם נזקים בריאותיים, ואולי יגיעו דרכך גם לשרשת המזון של בני האדם - בהיעדר מחקרים מדעיים המפריכים חששות אלה, עליהם עומדים מחקרים מדעיים, אין שום מקום להטעלם מנזקים כל כך חמורים, ולאפשר למשיבה לשוק את השקיות האוקסו **ఈידיזותות לסביבה**".

יא. באשר לרף ההוכחה הנדרש לשם הכרעה בחלוקת מדעית

155. לעניין רף ההוכחה הנדרש במצב שבו נטען טענת הטיעיה הכרוכה בעניין מדעי, מופנה בית המשפט הנכבד להחלטת בית משפט נכבד זה מיום 16.3.2011, בת"א 2084/07 יוסף ורונן נ' **Herbamed** (פרסום בכתב) (להלן: "ערניין ורונן"), במסגרת נערר בית המשפט הנכבד לבקשה לאישור תובענה כיצוגית, על רקע טענת הטיעיה בעלת מאפיינים דומים למקרה דנא.

156. באותו מקרה, טענו המבוקשים כי תוסף המזון "פרוטיק" ו"חייזוקית", הוצגו לצרכנים כבעלי יכולת לחזק את המערכת החיסונית, ללא הוכחה מדעית מספקת במצב הנ"ל, תוך שגם נטען כי קיימת הטיעיה במחдел, כתוצאה לכך שהמצגים אודות המוציארים הנ"ל לא ציינו תופעות לוואי שנטען שכימיות.

157. בית המשפט שם, עד על הסוגיות העקרוניות שמעוררת הבקשה, לאוֹגְעִינָה את המקרה, כדלקמן:

"בקשה זו מעוררת שאלות חשיבות ועקרוניות. שאלת אחת שמתעוררת היא מהי רמת הביטוס המדעי הנדרשת ליעילותו של תוסף מזון על מנת שפרשומו יוכל לאיחס להטיעיה לפי חוק הגנת הצרכן. שאלת נוספת היא, האם ומתי קמלה חובה לפי חוק הגנת הצרכן לציין את תופעות הלועאי של תוסף המזון בפרטות המתייחסת ליעילותו. כמו כן, מתעוררת שאלות היחס בין האיסור לייחס לפחות מזון סגולות רפואי, הקבוע בתקנות בריאות הציבור, לבין איסור התטיעיה בחוק הגנת הצרכן."

158. במישור העקרוני מדובר בסוגיות הדומות-شمטעוררת- גם בבקשת דנא, אשר במקרה דנא, בזימה לעניין ורונן, מתעוררת גם כן השאלה מהי רמת הביטוס המדעי הנדרשת לשם הצגת המציג לפניו שקיות האוקסו, הין "שקיות מתכלות" ו"�ידיזותות לסביבה". ובנוספ', גם במקרה דנא, לצד הטענה להטיעיה במעשה, קיימות גם טענה להטיעיה במחдел, בין היתר כתוצאה לכך שהמצגים אודות שקיות האוקסו אינם מצינינס דבר אודות החושש לכך שקיות האוקסו עלולות לגרום לנזקים סביבתיים, אי פרסום אודות הדרך הנכונה להיפטר (dispose) משקיות האוקסו והדרך הנכונה להביא להתרפרקותן, ומשך הזמן שייתפרקו בשימוש רגיל (קרי לאחר זרייתן לפח והעברתן למטמנה).

159. כאמור, בית המשפט אישר את התובענה בעניין ודו"ן כתובענה ייצוגית, תוך שקבע כי על מנת להציג מצג מסויים כמו פרסום אודiot יעילות של המוצר, או במקרה דנא התכלות של המוצר, לא ניתן להסתמך על כך שקיים אסכולה מסויימת שתומכת בכך שאותו מצג הינו מבוסט מבחינה מדעית, שכן אנו מוצאים בכך של הצפת מידע בו ניתן למצוא מומחה שיתמוך בכל מצג שהוא, אלא שמן החרכה להסתמך על עמדת מדעית מבוססת שאומצה על ידי הקהילה המדעית (Substantial body of science), למשל אומצה על ידי ארגון רשמי, או שהיא מבוססת במחקריהם שהניבו نتائج מובהקות. ראה את הדברים הבאים מתוך החלטה בעניין ודו"ן:

"אין לבסס מממצא לבאו או לבאו על מאמר או שניים. בכך זו אינה מעשית ביום בעידן האינטראקטיבי והצפת המידע. עמד על כך א' כרמי, בריאות ומשפט (ירושלים 2003) ביד א', 69-68 (להלן: א', כרמי, בריאות ומשפט, עמ' 212, הערת שולדים 518):

"כל תמעין בספרות הרפואית אינו יכול שלא לחדורם מן ה captions האדריכלית, וכן העובדה שרבים מהם משקפים ניסויים או מסקנות שלא רק שטרם אומתו ונקלטו בקהילה הרפואית, אלא שלא מועטים מהם נדחו או נשתרו על-ידי מאמריהם מאוחרים יותר, בנימוקים מתקובלים או בלתי מתקובלים מן הבחינה המדעית... במota הפרסומים המקצועים המתפרסמים חיא כה רב, עד שלא ניתן לרופא, והוא זה שקדzo בכל שייה, לחבק את מלאה המידע או אף להגעת לפתחו."

(הדגשה שלי – מי א' ג')

אשר על כן, להוכחת פרסום יעילותו של תוסף תזונה, כמו גם ראיותiae יעילותו של תוסף כאמור, בהקשר של הטעיה בפרסום, יש צורך באימוץ עמדת או גישה מסויימת ע"י הקהילה הרפואית – substantial body of science. עמדה – בזו – ניתן לבסס על מחקר – שהතפרסם באחד מהעתונים המובילים, מאמרם מרכזיים בספרות הרפואית, על מטא אנליזה עם תוצאות מובהקות, על המלצות ארגון הבריאות העולמי או רשות הבריאות, וכו'ב. בנושא יעילות האכינזה בטיפול ומונעה של מחלות חורף למעשה לא היו מחקרים פאלו בעת פרסום".

160. במקרה דנא, לא רק שהטענה כאלו שקיות האוקסו הינו "מתכלות" ו"ידידותיות לטביה" לא אומצה על ידי גוף رسمي ולא רק שאין תוצאות מובהקות התומכות בה, אלא שהיא עומדת בסתרה למחקריהם בלחני תלויים כמפורט לעיל.

יב. הסעדים המבוקשים

- 161.1. הסעדים המבוקשים על ידי המבוקשת הינם כדלקמן:
- 161.1.1. לחייב את המשיבה לפנות את כל אחד מחברי הקבוצה בפסיכי בגובה של 100 ש"ח בגין הנזקים הבלתי ממוניים שגרמה להם.
- 161.1.2. לחייב את המשיבה להשיב את שווי ההתעשרות שצמחה לה שלא כדין ו/או שלא על פי זכות שבדין בתוצאה מהמציגים המטיעים, תפסה עצמה נתח שוק ו/או שמרה על נתח השוק שלא ו/או

הגדילה את נתח השוק שלה כתוצאה מהשימוש במצבים המטיעים ו/או הפקה רווחים כתוצאה מכירות השקיות על יסוד מצבים בלתי נכונים, כאשר גובה התועשות העולות יתרור במסגרת בירור התובענה.

161.3. אם נמצא בית המשפט כי פיצוי כספי לחבר הקבוצה, כולל או חלקם, אינם עשויים בנסיבות העניין, בין מושום שלא ניתן להזמין ולבצע את התשלום בעלות סבירה ובין מסיבה אחרת, לעשות שימוש בסמכותו על פי סעיף 20 (ג) לחוק תובענות ייצוגיות ובתווך לכך להורות על מתן כל שעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, כפי שימצא לנכון בנסיבות העניין.

161.4. לחודל מן הפרסום המטעעה אוזחות הוויתן של השקיות המשווקות על ידן "השקיות מתכלות" ו/או "ידידותיות לסייעתה".

161.5. לפרסם הזעקה לציבור בה יסבירו לציבור תוכנות מוצריה, ובכל זה, שהמוצר אינם מתכלת, אלא מתפרק ואניון נטמע בשביבה.

161.6. כמו כן, לפרסם ולידע את הציבור כיצד יש לנוהג במסגרת השימוש במוצריתן כדי לגרום לתהליכי ההתרפוקות להתרחש.

יג. הצדקה לאישור התובענה כייצוגית

יג.1. הצדקה לאישור התובענה כייצוגית על פי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006

162. בהתאם לסעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות:

"לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה ממפורט בתוספת השנייה או בעניין שנקבע

בהתואות חוק מפורשות וכי ניתן להגשים בו תובענה ייצוגית;"

ס"ק 1 לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות קובע מגדר את העילות בגין ניתן להגיש תביעה ייצוגית, וביניהן מונה את אלה:

"תביעה נגד עסק, מהגרתו בחוק הגנת הצרכן, הקשור לעניין שבינו לבין לקוחות, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו".

164. סעיף 4 לחוק תובענות ייצוגיות קובע כדלקמן:

"(א) אלה רשאים להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תובענה ייצוגית כמפורט להלן:

(1) אדם שיש לו עילה בתביעה או בעניין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מוחות של עובדה או משפט המשותפות לכל חברי הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה;"

...

(ב) בבקשת אישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן (א)(1) – די בכך שה המבקש יראה כי לאירוע נגרם לו נזק".

165. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כדלקמן:

"בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה:

- (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שתן יוכלו בתובענה לטובת הקבוצה;
- (2) תובענה ייצוגית היא הדך היעיל וההוגנת להכרעה במקרים בנסיבות העניין;
- (3) קיימים יסודים סביר להניח כי עניינים של כל חברי הקבוצה יוצעו ויוחל בדרכם תולמת; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בעניין זה;
- (4) קיימים יסודים סביר להניח כי עניינים של כל חברי הקבוצה יוצעו ויוחל בתום לב;"

ג.2. התובענה מעוררת שאלות של עובדה ומשפט המשותפות למבקשת ולחברי הקבוצה

166. המבקשת תטען, כי היא וחברי הקבוצה הם "צרכנים" וכי המשيبة היא "עובד", כמשמעות מונחים אלה בפרט 2 לתוספת השנייה לחוק תובענות הייצוגיות.
167. התובענה מעוררת שאלות חשובות של עובדה ומשפט המשותפות לקבוצה גדולה של מאות אלפי צרכני מוצר המשיבות.
168. בנסיבות אלה, נכון יהיה לברר טענות אלה בנסיבות, במקום לנחל נפרד בתביעות נפרדות.
169. התובענה מעוררת בין היתר את השאלות העובדיות והמשפטיות המשותפות כדלקמן:
- 169.1. האם הכתובים המופיעים על אריזות ופרסומי מוצר המשיבה לעניין היוות המוצרים "מתכלים" ו/או "ידיותים-לסביבה" ו/או "מתפרקם בסביבה באופן טבעי"-חינט-מטעים, ובפרט האם טענת המשיבה לפיה מתקיים בשיקות ה"מתכלות" שהיא משוקת ולהליך של התכליות מלאה בתוך חצי שנה עד שנה, הינה טענה נכונה ו מבוססת במישור המדעי-כימי.
- 169.2. האם פרק הזמן שאורכת ההתכליות של השקאות המתוכליות של המשיבה (בכל שמתקיימת ההתכליות מלאה במובן הכימי, דבר המוחחש) הינו פרק זמן סביר ומقبول בנסיבות של איכות הסביבה, ומוקודת המבט של הרצין הסביר החפש בטובת איכות הסביבה.
- 169.3. האם המשיבה הטוענה את ציבור לקותותיה ביחס לכך שלא מסרה לה מידע על תהליכי הת הפרקות ועל תוכנותיו כמו גם על הפעולות הנדרשות לשם ביצוע הת פרקות.
- 169.4. האם בהתנהלותה זו הפרה המשיבה את הוראות החוק המפורטות בפרק י לעיל.

יג.3. קיימת אפשרות סבירה שהשאלות שבסמך לבקשת תובעתה לטבות חברי הקבוצה שייצוגה מבוקש

- .170. בהתאם להוראות סעיף 8 לחוק תובענות ייצוגית, על המבוקשת להראות, בשלב זה, אפשרות סבירה כי התבעה תוכרע לטבות הקבוצה.
- .171. לאור הריאות והאסמכתאות המוצגות בקשה זו, כמו גם הוראות החוק המפורשות עלייהן נסמכת הבקשה, תען המבוקשת כי היא עדשה בנטל חלכורי להראות אפשרות סבירה זו.
- .172. כאמור, התבעה נסמכת על תקנים בארץ ובעולם, על מחקרים ופרטומים של גורמים רשיימים בעלי מוניטין רב בעולם. כאמור, באיטליה, כבר התקבלה תביעה בגין הטעיה זהה.

יג.4. הגשת תובענה ייצוגית, מוצדקת והוגנת להברעה בסמך לבקשת תובענה

- .173. קיים חשש כי חלק גדול מארגוני הקבוצה שייצוגה מבוקש (אם לא כולם) כולל אינם מודעים לזכויותיהם או שהינם חסרים את האמצעים הדרושים לשם ניהול הליך משפטי ולפיכך, בהיעדר תובענה ייצוגית, הם לא יוכו לקבל הסעדים המבוקשים, ועלם מהם ימשיך להנוה.
- .174. מדובר בסוגיה חשובה הנוגעת לצרכנים לא מעטים ולמושר נפוץ מאוד המכזי כמעט בכל בית בישראל.
- .175. העובדה שלכל חבר קבוצה נגרם נזק כלכלי נזק, יחסית, מקטין את הצדויות לחברי הקבוצה לתבעו באופן אינדיבידואלי ועל כן רק תביעת הנזק המזרפי תהווה תמרץ ראוי לניהול הליך משפטי.
- .176. יש לגרום למשיבה לחදול מהנהגות ונראה כי רק באמצעות תובענה ייצוגית הדבר יוכל להיות אפשר.
- .177. בדרך זו תוגשמה המטרות העומדות בסיסוד תקינות חוק תובענות ייצוגיות.

יג.5. קיים יסוד סביר להניח כי המבוקשת מיצגת בדרך הולמת את עניינם של חברי הקבוצה

- .178. המבוקשת נמנית על נגעי פעילותה של המשיבה ועניינה בתובענה זו זהה לחלוון לעניינים של כל שאר חברי הקבוצה.
- .179. המבוקשת נקטה יוזמה וחגשה תביעה בשם כלל ציבור הצרכנים אשר נגעו עקב פעולות המשיבה.
- .180. בא כוחה של המבוקשת הינס עו"ד המנוסים והמתמחים בניהול של תובענות ייצוגיות.
- .181. בהתאם לכך, קיים יסוד סביר להניח כי המבוקשת תייצג בדרך הולמת את עניינם של חברי הקבוצה.

יג.6. התובענה הוגשת בתום לב

- .182. נושא-aicoot הסביצה, פסולת ומיחזור קרובים ללביה של המבוקשת, והיא משתמשת לקיים אורח חיים תוך צריכה ובחירה אחריות מבחינה סביבתית – חברתית.
- .183. משגילהה המבוקשת את הפער בין הכתיבה והמצג שיצרה המשיבה לעניין מושריה, ובין תוכנותיהם לאשרו של דבר, חלילה המבוקשת מהשימוש, ואולם היא חש מתוסכלת ומרומה עקב השימוש שנעשה בשל הטעיה.

184. משכך, רצונה של המבוקשת קודם לכל, הוא כי תחילת תחדר המשיבה ממעשית ומחדריה הנוגדים את הדין.
185. המבוקשת גם מעוניינת כי המשיבה תפחה את ציבור הזרים הנמנים על חברי הקבוצה, אשר אינם מודעים לזכויותיהם, אינם מודעים להשלכות הנלוות לבחירותם הרכנתי, ואינם יכולים לעמוד על מימושן.

יג.7. גודלה של הקבוצה מצדיק הגשת-תובענה ייצוגית

186. התובענה מוגשת בשם של זרים, אשר להם אינטרס מסוים וישר בבירור התובענה בדרך של תובענה ייצוגית. אם לא ניתן בירור התובענה בדרך זו, תמנע מרובם המכרי (אם לא כולם), האפשרות לקבל סעד כלשהו בגין המעשים נשוא התובענה, שכן חלק גדול מהם כלל אכן מודע לזכויותינו, וחסר את האמצעים והכישורים המתאימים ניהול הליך משפטי שיביא למימושן.
187. יתרה מזו, מאחר ולגבי כל לקוחות מדובר בסכום קטן יחסית, לא תהיה הצדקה לבליית ניהול הליך אוורז ויקר לבן אחד מן הזרים בעניין זה. על כן, אם לא תאשר התביעה הייצוגית, קיים חשש כי חלק ניכר מחברי הקבוצה, אם לא כולם, לא יוכל לעמוד על זכויותיהם והמשיבה תצא נשכחת מכך, שלא דין, ולא ממשיק במדיניותה זו.

יד. סוף דבר

188. אשר על כל אלה, מתבקש בית המשפט הנכבד להיעתר למועד בירושה לבקשתו.
189. בקשה זו נתמכת בתצהירה של המבוקשת, גבי מיכל צוק.

מichael Zuk עורך דין לאדמן, עורך אנדריאה דיAMENTSTEIN, עורך
ב"כ המבוקשת
מichael Zuk ושות' ממשרד עורכי דין ונתריון

תל אביב, היום 1 באוקטובר, 2013

תצהיר

אני הח"מ, מיכל צוק, נושאת ת.ג. מס' 2013027, לאחר שהזהרתי כי עלי להצהיר אמת וכי אהיה צפויו לעונשים הקבועים בחוק אם לא עשה כן, מצהירה בזאת, בכתב כדלקמן:

אני עושה תצהيري זה בתמיימה לבקשת אישור תובענה צוגית נגד שופרסל בע"מ בת.צ. בביחמיש המחווזי בתל אביב (להלן: "הבקשה").

א. עניינה של הבקשה

1. עניינה של בקשה אישור זו, הינה שקיות אשה ושמי של המשווקות על ידי המשיבה שקיות "מתכלה", "ידידותיות לסייע", "מתפרקות באופן טבעי", "משמעות ירוקה", מתאימות למיחזור כביכול, וכיוצא באלה מצגים המתימרים להתחדר בהוווטס "ירוקים" כביכול, וזאת כדי לעודד את הציבור לרכשן, בעוד שמדובר במצגים לא נוכנים ולא מבוססים אוזות תכונות השקיות.
2. בפועל, השקיות נשוא הבקשה אותן מושוקת המשיבה, אין מרכיבות מוחדרים או גרגירים המתכלים ונמטעים בסביבה, אלא שהן מרכיבות מפלסטיים לו הוסף ווסף כימי המאפשר לו בצע, לכל היותר, בתנאים מסוימים, תחוליך של "התפרקות" לחלקיקים קטנים (להבדיל מ"המתכלה"), אשר אינם נטמעים בסביבה, ואך עלולים להזיק לה.
3. מצגים מסוג זה, המתימרים להציג מוצר מסוים כ"ירוק", בעוד שבפועל הוא אינו כזה ואו אין הוכחה מספקת כי הוא כזה, הינם תופעה של מרובה הצער הפכה נפוצה הן בארץ והן בחו"ל העולם, בניסיון נצל, באופן פסול, את המודעות החולכת וגוברת של ציבור התרבות לשימוש ההגנה על הסביבה, על מנת להפוך את המוצר לאטרקטיבי יותר ולעודד את רכישתו.

תופעה זו, מכונה בעולם Greenwash, ובעברית - "התירקוקות".

לענינו זה ר' למשל את דבריו השר להגנת הסביבה בעמוד 4 לטיותה "המדרך להצהרות סביבתיות מהימנות" שפורסם המשרד להגנת הסביבה להערות הציבור במאי 2013, המזכיר בנספח 1:

"במהלך השנים האחרונות אנו עדים לתופעה הולמת וגוברת של יצירניות אשר משוויקים את מוצרים כ"ירוקים" או כ"ידידותיים לסביבה". היום ניתן כבר לומר בוחאות כי יצירניות ומשוויקים הפכו את התרבות הרבים הגלומות בפניה לקהל יעד בעל מודעות סביבתית, שאף נכון לעתים לשלם יותר בעבר מוצר הנחשב "ירוק"."

סקייטה קצתה של מצב הדברים מעידה כי השוק ה"ירוק" מתרחאל כ"מערב פרוע", וכי תופעת התירקוקות (Greenwash) נפוצה ביותר. יצירנים רבים מביליטים יתרוניות סביבתיות חלקיים תוך שמותריהם מן הרצין חסרונו הרים אחרים, משוויקים לציבור מוצרים המתוארים באופן מוקדם או עומם כ"ידידותיים לסביבה" מבלי שnitן להוכיח זאת ובפועל מבלבלים את הציבור".

4. החטעה המבוצעת על ידי המשיבה היא במספר מישורים מרכזים - הן בחרטורת המוצר כ"מתכלה" ו"ידידותי לסייע" באופן מטהה, לא נכון, ולא ביסודו; הן לאור הצגת מציגים מטיעים ולא נוכנים באשר לתנאים הנדרשים לשקיות שנוועדו לשמר על פרק זמן של חיי מדף לשקיות, באופן הilter לאור אנטיאוקסידנטים שמכילות השקיות שנוועדו לשמר על פרק זמן של חיי מדף לשקיות, באופן המונע אפילו תחוליך התפרקות במהלך פרק הזמן הזה); והן בכך שהמשיבה מסתירה מן הציבור את העובדה שדרך הسلوك הנכונה של השקיות היא להשיליך לפת האשפה, ומשם/non מגיעות למיטמנות ונקרחות בעומק המטמנה, תוך שבדרכן זו, השקיות אפילו לא יתפרקו (כל וחומר שלא יתכלו); והן בכך שהמשיבה מסתירה מן הציבור את העובדה שגם במקרים כל התנאים להתקרכות, הרי שתחוליך ארוך של התפרקות שאינו מלווה בחתכלות מלאה של החלקיקים בתוך פרק זמן קצר, עלול לטמן בחובו פוטנציאלי נזקים סביבתיים.

5. יתרה מכך, הטכנולוגיה בה מיוצרים השקיות המשווקות על ידי המשיבה, קרוי חוספת ווסף כימי לשקיות פלסטיים במטרה לזרז את "התפרקות" לחלקיקים קטנים, מהורייה עומדת חברת *Oxo Degradable* על גבי הארזות, הינה טכנולוגיה המכונה טכנולוגיית "Oxo Bio Degradable" (להלן: "אוקסו") ואנו "טכנולוגיית האנטקסטי"). טכנולוגייה זו, אינה-עומדת-בתקנים הבינלאומיים, ואני-עומדת-בתקן הישראלי, תוך שאינה מקיימת את התנאים שרק בחתקיימט ניתן לננות מוצר כ"מתכלה", ובן היתר:

5.1. התכלות והיתממות מלאה בסביבה.

5.2. תחוליך התפרקות וההתקכלות (שבענין האוקסו לא מתרחש כלל) צריך להתבצע תוך פרק זמן קצר, המוגדר על פי התקנים בארץ ובעולם ככל יותר מחצי שנה.

- .5.3. החתקלות צריכה להתקיים בכל דרכי חטיפול המקובלות בפסולות, קרי: במטנות, באוויר הפתוח ובחלק של קומפוסטציה.
- .6. כאמור, מוצרי האוקסן אינם נטעים בסביבה. במקרים זאת, הינם לכלɥווחה, בתנאים מסוימים, מתרקרים חלקיקים קטנים שעולים לגורם נזקם לשביבה שכן הם עלולים לגרום להיכנס לגוףם של בעלי חיים, ולמקרוות מים, וכן עלולים לגרום לתעשיות הפלשטיין שכן שריידי החומר המאייז את החתפרות עלולים להיטמע בתוך חומרו הגלם של הפלשטיין הממוחזר ופוגמים ביציבותו שלו. זאת ועוד, תהליכי הפירוק (להבדיל מהתכלות) של מוצרי האוקסן אורך שנים, והוא אינו מתקיים בתנאים רגילים - לא במטנות אליהם מפונים 87% מהפסולת הביתית, ר' חוות דעת המוצה"ב בנספח "13" ותדריס מארט המשרד לאיכות הסביבה בנספח "2") שכן הפסולת בהן אינה חשופה לחמצן ולאור; מסתקים לתהליכי הפירוק, לא בקומפוסט ואפילו לא באוויר הפתוח.
- .7. העמדה לפיה טכנולוגיית האוקסן, אינה יכולה להיחשף ידיותית לסביבה, וכי לא ניתן להציג השקאות המיצירות בה כהשקות "מתכלות", היא גם עדות הגורמים המכוונים הבלתי תלויים ברחבי העולם טכנולוגיה זו.
- .8. בית המשפט הנכבד מופנה למשל, למחקר Environet, Food and Rural DEFRA (Department for Environet, Food and Rural DEFRA) שהעתקו מצ"ב בנספח "3" - מדובר במחקר מקייף ביותר ובלתי תלויה, שהומינה ממשלת אנגליה, באמצעות מחלוקת איקות הסביבה שלה, ואשר נערך על ידי קבוצה של מומחים מאוניברסיטת Loughborough באנגליה, ואשר מטרתו היה לבחון את המחקרים בעולם (לנוח קיימים של מחקרים המוממנים על ידי תעשיית האוקסן המכבייעים בכיוול על כך שהטכנולוגיה הזו גורמת להתכלות), ולאחר מכן יש ממש בחוקרים אלה.
- .9. מחקר DEFRA, נערך על ידי קבוצה של מומחים מאוניברסיטת Loughborough באנגליה. תדריסים המציגים את הרזונה של המומחים שהובילו את הוצאות שערך את מחקר DEFRA, מצ"ב בנספח "41".
- .10. ודוק, לאחר מחקר מקייף, נקבע בדו"ח DEFRA כי אין בשיקות האוקסן שום תועלת לסביבה, ומעבר לכך עלול להיות טמון בהן פוטנציאל לסתוכנים סבתיים.
- .11. באותה עמדת מחזק גם BPI - Biodegradable Products Institute, ארגון בעל שם עולמי בתחום התכלות הפלסטי.
- .12. באותה עמדת מחזק גם ה-EPA (United States Environmental Protection Agency), שהינה הגוף המכווני הפדרלי בארה"ב האמון על הגנת איקות הסביבה (ר' בנספח "5"), ר' נייר העמדה שהוגש ל-FTC (הגוף הממשלתי האמון בארה"ב על מסחר הוגן והגנה על הציבור) מצ"ב בנספח "44".
- .13. וכן רואו את נייר העמדה שהוגש ל-FTC (הגוף הממשלתי האמון בארה"ב על מסחר הוגן והגנה על הציבור) על ידי מחלוקת איקות הסביבה של מחוז ווירגיניה סן פרנסיסקו, המצ"ב בנספח "6".
- .14. וכן ראה את עמדת-ה- (UK's National Centre for Biorenewable Energy, Fuels and Materials) NNECC, שהוא גוף מקצועי שהוקם על ידי ממשלה אנגליה ועוסק בתחום איקות סביבה (ר' בנספח "7"), ואשר היה מעורב בטיפול המכווני בדו"ח DEFRA ובדיקת מסקנותיו.
- .15. באותה עמדת מחזק גם ה- FTC, שהינו הגוף הממשלתי האמון בארה"ב על מסחר הוגן והגנה על הציבור. ר' בנספח "8".
- .16. כך גם, אחת מיצרניות האוקסן הגדולות בעולם, חברת Symphony, הודהה, במסגרת נייר העמדה שהגישה ל-FTC בנספח "9", כי המוצרים בנוגע לאוקסן, עלולים להטעות את הציבור, **ותודיעו שהוא מסכימה לשנות את המציגים**, תוך שהיא מסכימה שלא תשוכנה יותר שיקות האוקסן באמצעות המציג "שקיים מתכלות", שכן היא מכירה בכך שמדובר במקרה אליו משקף באופן נכון ומלא את התוכנות של השקיות, ובפרט, Symphony, מודעה בכך שאין מקום להציג את מוצרי האוקסן כמושרים שיש להם יתרון לעומת כלשהו במטנות; וכן היא מցיעה להציג מציג לפחות פיו היתרונו היחידי בשיקת אוקסן על פני שיקית רגילה הינו רק במצב שבו השיקת תגיעה בסוף חייה לשיטת פתוח (כאשר גם "יתרונו" זה, כשלעצמם הינו מוכחש).
- .17. התקנון הכליל שמציעו Symphony, אינו מושלם ואיינו מספק, ואולם מדובר במציג הרבה פחות מאשר מן המציגים שמצוינה המשيبة כי. המבקשת תטען כי די בהודאה זו של Symphony, אחת מיצרניות האוקסן הגדולות בעולם, כדי להרים, כשלעצמה, את הנトル הכלכלי, הנדרש בשלב זה של בקשת אישור, לפיו המציגים בגין הוגש בבקשת אישור דנא, הינם מציגים מטעים.

אך אם לא די בכך, בעקבות מחקר DEFRA, הפסיקו חברות בינלאומיות רבות להשתמש בשקיות האוקסן. כך למשל, רשות הענק הקמעונאית TESCO הפסיקה להשתחם בשקיות האוקסן בעקבות מחקר DEFRA (גנפ"ח "3" לעיל), לאחר שהתברר לה שהמציגים לגיבוח מטיעים, והשקיות אינן מתכילות ואין ידידותיות לסייעת, כך גם תאגיד הענק הקמעוני Co-operative, וכפי שעולה מהכתבה המצח"ב גנפ"ח "10", כך נהגו גם רשותות נוספות:

"Tesco Drops Oxo-Degradable Plastic Bags"

One of the UK's largest retailers, Tesco, recently announced it has ditched its 'eco-friendly' carrier bags after research revealed they may be more environmentally damaging than conventional plastic bags.

Perhaps this headline from London's largest circulation daily newspaper, The Daily Mail, says it best:

Myth of 'eco-friendly' bags exposed as Tesco dumps 'green' carriers that may actually harm the environment

Why the loud 'symphony' of criticism? Actually, this move comes more than one year after a report by Britain's DEFRA (UK Department for Environment, Food and Rural Affairs), which initially raised concerns about claims that 'oxo-degradable' bags would degrade to water, carbon dioxide and biomass in just 18 months.

A competing supermarket chain, the Co-operative, took similar action to drop 'oxo' degradable bags last year in the wake of the DEFRA report.

The 2010 DEFRA report concluded that degradability depends on where and under what conditions the bag ended up after use. In a landfill, an oxo biodegradable bag won't degrade at all because there is no light or oxygen, and these materials also cause problems in recycling streams according to the European Plastics Recyclers Association. TESCO is merely the latest retailer to catch up to this reality.

According to an article published by the UK National Non-Food Crops Centre, Tesco commented:

"We took the decision to remove the biodegradable additive because we believed it contributed towards them becoming weaker (addressing customer concerns about the strength of our bags) and to help better promote their re-use and recycling at end of life. This decision was underpinned by a detailed review of the science, using external experts to help us understand the full life cycle environmental impacts of our carrier bags."

Tesco also stated that as early as February 2011 it started to issue new carrier bags to its stores without the biodegradable additive, but with up to 15% recycled plastic."

ודוק, מאו' שנות 2010, אני מנהלת הליך של בקשה לאישור תביעה ייצוגית, נגד חברות סנו וחולגה, במיסגורות ת"צ 10-05-51891, בפני כבוד השופט ד"ר עמרם בנימיני, בגין מציגים דומים אודות טכנולוגיות האוקסן.

לאחר שכל אחד מן הצדדים הגיע מספר חוות דעת מטעמו בסוגיות המדעיות שבמחלקות, מינה בית המשפט הנכבד את פרופ' יורם אבנימלך, מומחה בעל שיעור קומה בתחום,ומי שהיה בעבר המזען הראשי של המשרד לאיכות הסביבה ונראש הפקולטה להנדסה אזרחית וסביבתית בטכניון, במומחה מטעם בית המשפט, על מנת לסייע להכריע בסוגיות המדעיות.

בהתאם לעמדת המומחה מטעם בית המשפט, ולאחר הליך גישור שהתרנהל בפני המומחה מטעם בית המשפט, הסכימו הצדדים שם (סנו וחולגה) לקבל את עמדת המומחה מטעם בית המשפט ובהתאם לתקן את המציגים שהו מציגות לגבי שקיות האוקסן, כאשר בימים אלה הוגש בקשה לאישור הסדר פשרה בתיק.

העתק חוות דעתו של פרופ' אבנימלך בהליך נגד סנו וחולגה, והעתק אישורו של פרופ' אבנימלך את המציגים המתוקנים עליהם הסכימו הצדדים במיסגורות הסדר הפשרה, מצ"ב גנפ"חים "11" - "12".

- כמו כן מצ"ב **ב כנספחים "13" - "15"** חוות דעת המומחה, מר גלעד אוסטרובסקי מן המחלקה המדעית של אדם טבע ודין, שהוגשו מטעמי בתיק הניל.²³
- אשר על כן, עם השלמות הליך הבירור בפני המומחה מטעם בבית המשפט בכל הנוגע לשકיות שימושוקות סנו וחוגלה, ולאחר שסנו וחוגלה קיבלו את עדות המומחה מטעם בית המשפט והסבירו לתקן את המציגים אודוטות שקיות האוקסו, ועם הגשת הבקשה לאישור הסדר הפשרה בתיק מול סנו וחוגלה, מוגשת בקשה אישור דנא גם כנגד המשיבה בתיק זה, אשר מזהה מספר שנים משופקת (וממשיכת לשוק) את שקיותיה באמצעות אותן מצגים מטעים, תוך שכאמור, היא מטעה את ציבור הזרים, פוגעת בחופש הרצון וחופש הבחירה שלהם, ומטעשת על חשבונם באופן פסול.²⁴

ב. הגדרות

- על מנת לפשט את הדברים יוגדרו המונחים הבאים **בדלקמן**:
- .25.1 **"פלסטיין"** - מיווצר מנפט ועשוי מולקولات בעלות שרירים רבים, דבר שמקנה לו עמידות גבוהה. עובדה זו גורמת לכך שהתפרקותו הנה איטית מאוד ונמשכת שנים רבות. תופעה זו כפי שידוע כיום הנה מזיקה ביותר לסביבה.
- .25.2 **"פלסטיין ביולוגי"** - פלסטיין המורכב ככל **אחד ורק** מחומרים אורגניים מן הצומח. הגידולים החקלאיים המשמשים לייצור פלסטיין הביולוגי הינם תירס, סוויה, קנה סוכר ועוד. כל חלקו משמשים מזון עבור מיקרואורגניזמים והוא נטמע באופן מלא בסביבה.
- .25.3 **"פלסטיין מתבלה"** - פלסטיין ביולוגי, המתפרק בתהליך של "התכלות ביולוגית" - Bio Degradability, כלומר "כליה" של כל מרכיביו והימצאות מוחלטת בסביבה¹.
- .25.4 **"פלסטיין מתרפרק"** - פלסטיין שאינו מורכב מחומרים אורגניים, אשר בתהליכי ייצורו מוסף אליו תוסף כימי המחליש את הקשרים בין ואו בתוך מולקולות של החומר, ומאפשר את התפרקתו לחלקים קטנים בתנאים הסביבתיים הדורשים (חשיפה לאור, חמצן, חום ולחות). פלסטיין זה, אינו מתפרק למרכיבים ראשוניים כמו הפלסטיין הביולוגי, אלא לחלקים קטנים, ולכן, אינו נטמע בסביבה במלואו וממילא אינו מגיע למצב של "כליה" (Degradability), אלא מגיע למצב של "התפרקות" (Fragmentation) בלבד. החלקיים הקטנים הנוצרים בסביבה עלולים לזהם את הסביבה².
- .25.5 **"קומפוסטציה"** – תהליכי שבו ניתן להפוך חומרים אורגניים מן הצומח, וביהם, פלסטיין מתבלה, לזרב אורגני (קומפוסט), שבו ניתן לעשות שימוש לאחר מכן. **"קומפוסטובייל"** - חומר שניינן להפכו לזרב אורגני בהליך של קומפוסטציה.
- .25.6 **"טכנולוגיית Oxo Bio Degradable Plastic (TDPA)"** – טכнологיה ליצור של פלסטיין מתרפרק (Additives) – זו טכנולוגיה ליצור של פלסטיין מתרפרק, לא אורגני, באמצעות חוספה של תוספי כימי לפלסטיין רגיל המשיע למוצר להתרפרק בתנאים של חשיפה ממושכת לאור, חמצן חום ולהות. כאמור, אין מדובר ב"התכלות", אלא ב"התפרקות" לחאלקים קטנים בלבד, וגם אז, רק בתנאים מאד מסויימים, שאינם קיימים בנסיבות האשפה³.

ג. התగבורות המודעות הزرנויות לצורך לשמר על הסביבה

- בשנים האחרונות אנו עדים להגבות המודעות העולמית והזרנויות להשיבות השמירה על איכות הסביבה. בישראל, הוקם בשנת 1989 המשרד להגנת הסביבה (מכוח החלטת ממשלה מס' 25 מיום 25/12/1988) הפעול כיום בשלוש רמות: ארצית, מחויזית ומקומית.
- .27 **חזונו של משרד לאיכות הסביבה הנה כי:**

¹ ר' **דף "16"** מחקר הכנסת מיום 1.7.2007 בעמ' 1.

² ר' שם, בעמ' 2

³ ר' שם, בעמ' 3

"במדינת ישראל תקנים סביה המפקת ארכיטקטורה חיים ובוחן סביבתי לתושבים, תוך שימוש מושכל במשאבים ומשמעות על המרוכות האקולוגיות מתוך מחויבות לרוחות האדם ולארץ טבע, נוף ומורשת לדורות הבאים".⁴

- .28. ההגנה על הסביבה מתפרש על תחומיים רבים כדוגמת: ארכיטקטורה, אנרגיה, הגנה על בעלי חיים, חומרים מסוכנים, פסולת מזקה, מיחזור, מים, קרינה, רעש, שינוי אקלים, שפכים תחבורת ועוז.
- .29. השמירה על הסביבה מתבצעת בין היתר באמצעות מעורר פליטת ופסולות מזיקות לשכיבת ולבリアות האדם; שמירה, הגברת יכולות השימוש ושיקום של משאבי השכיבת ומערכות אקוולוגיות למען הדורות הבאים; מניעה וצמצום חשיפת אוכלוסיה לטיכוניים ולמפענים; הגברת יכולות התמודדות והיערכות לטיכוני סביבה (שינויי אקלים, כימיקלים, מזיקים ועוד); חילקה צודקת של העליות וה黜ולות הסביבתיות בין קבוצות האוכלוסייה השונות; הנגשת סביבה ארכיטקטונית להנאת הציבור; עידוד ויישום של טכנולוגיות סביבתיות ישראליות; הגברת יעילות ואפקטיביות של כל המדיניות: רגולטוריות, אינפורטטיבים, כלכליים וביצועיים, להשגת מטרות המשרד.⁵
- .30. מהJOR של פסולת הן אחד האמצעים המרכזיים לשמירה על ארכיטקטורה, כאשר הצביעו הינו שותף מלא למחוז פסולת, בין היתר, באמצעות פרדט מרכיבי הפסולות השונים והשלכות בפח אשפה יעודיים, רכישה של מוצרים ידידותיים לשכיבת, תהליכי קומפוסטציה ביתיים ועוד.
- .31. המודעות הסביבתית מעודדת יצירתיות שורה ארוכה של מוצרים "ידידותיים לשכיבת" אותם רוכש הציבור במטרה לשחרת במאץ הגלובלי לשמירה על הסביבה.
- .32. כך, ברכשו מוערך בו עליו מוגבלות המלisms "מתקלה", "ידידותי לשכיבת", הנארז על פי רוב באירוע בצבא יורך (המוחה עם השמירה על הסביבה) עם תומונות של סביבה נקייה, משוכנע הרצן כי הוא רוכש מוצר ידידותי לשכיבת שמתבלה ונטמע באופן מלא בסביבה.
- .33. חוסר הידע של הציבור אודות המונחים המדוייקים והתהליכים הכימיים שעוברים החומרים המרכיבים את המוצרים, מוביל לעיתים שיווק של מוצרים על ידי יצירתיים ומשוקים המתחרדים בנותות לא לחס כדי לדם שיווק ומכירה של מוצרים, תוך הטעה של הציבור.
- .34. השימוש בפלסטיק למטרת ייצור אריזות, בין היתר שקיות, הן רב יותר. כפי שעולה ממחקר הכנסת מיום 1.7.2007, בישראל נצרכים כ- 80,000 טונות של אריזות פלסטיק בשנה.
- .35. על פי מסמך מיום 2.6.2008 שהוקן על ידי מרכז המחקר והמידע של הכנסת (להלן: "מחקר הבנות מיום 2.6.2008"), אשר העתקו מצ"ב בנפח 18, חלון של שיקות הפלסטיק בפסולת הביתית הן רב. במחקר זה מתווארות התשפעות השליליות של שיקות הפלסטיק על הסביבה כדלקמן:
- "של משקלן הקל ועמיזו בפניות הפחותים, בשירותם הבלתי, בחופיהם הרים עיקרי בזיהום השטחים, הן מרחב העירוני והן בשטחים פתוחים, שטחים הבלתי, בחופיהם הרים עיקרי בזיהום השטחים, הן מרחבם בעלי חיים יבשתיים וימיים נפוצים מבילעה של שיקות פלסטיק. צמחים שקיות פלסטיק מכוסות אותם נפגעים, מפתח תקנות היקף חילוף הגזים שלהם. חלון של שיקות הפלסטיק בפסולת הביתית רב. שיקות הפלסטיק אין מתכלות, והן נשאות באתריו הפלסטיק מאות שנים. יצירתי שיפת שיקות פלסטיק בטמפרטורות נמוכות ממשורדות לאויר גזים מזהמים."
- .36. תופעה זו, חולידה ייצור ושיווק של שיקות פלסטיק ביולוגיות, אשר מתכלות באופן מלא ונטמעות בסביבה לה יש ביקוש גדול, מאד על ידי ציבור הרכניהם המונוני לשמר על הסביבה. הציבור זה, מעדייף לרכוש את המוצרים המתכלים על פי מוצר הפלסטי הרגילים.
- .37. כפי שיפורט להלן, הצורך והבקשות לוצרים מתכלים ידידותיים לשכיבת, חולידו גם ייצור של מוצרים המתאפיירים להציג את עצם מתכלים, אשר אינם עומדים בקריטריונים אלה, ואף עלולים להזיק לשכיבת.
- .38. בעניין-המגמה- শ্মোবিল- המשרד להגנת הסביבה, בפרט בוגע, למציג לא נכנים ולא מבוטסים בדבר "התכלות" ו"ידידותיות לשכיבת", ר' גם טוות הכללים שפורסמה במאי 2013 על ידי המשרד להגנת הסביבה, בנפח 1.

⁴ מתוך אתר המשרד להגנת הסביבה, שנדפס הימנו מצ"ב בנפח 17:

http://www.sviva.gov.il/AboutOffice/Pages/Vision_moe.aspx

.39. וכן ר' דוח שפירסם משרד התרבות לשנת 2010, נصفה "20", לפי כ- 40% מהאוכלוסייה בישראל מוכנה לשלם יותר עבור מוצרים "ידיודתיים לסייעתה".

7. תקנים בעולם ובארץ הנוגעים לפלסטייק מתכלת

- .40. **בעולם, ישנו שלושה תקנים מובילים הקובעים מהו פלסטייק ביולוגי מתכלת:**
- .40.1. ארגון ה- ISO העולמי קבע את התקן ISO 17088:2008 אשר מגדיר הילכים ודרישות לזיהוי וסימון מוצרים פלסטיים המתאימים לשימוש קומפוסט. העתק התקן, מצ"ב נספח 21.
- על פי התקן הבינלאומי, יש להתייחס לאורובה היבטים: התכליות ביולוגיות; התפרורות במהלך שימוש קומפוסט; השפעות שליליות על התהلك; השפעות שליליות על איכות הקומפוסט המתකבל.
- .40.2. האיחוד האירופי קבע את התקן EN 13432 שמנדר את תכונותיו של הפלסטייק הביולוגי. תדפיס הסבר על התקן האירופי ותוכנו מתוך האתר של האיחוד האירופי לבופלאטיקה, מצ"ב נספח 22.
- על פי תקן זה, לפחות 90% מהחומר האורגני צריך להפוך לפחמן זו חמצני בתוך שישה חודשים, וכי לאחר שלושה חודשים של תהליך קומפוסטציה צריך שלא ישארו יותר מ- 10% מהמסה המקורית של החומר לאחר ניפוי במסנן מיוחדת.
- .40.3. תקן ASTM 6400 קבע בארה"ב כי תנאי להכרה בחומר פלסטי כביולוגי הוא ש - 60% מהפחמן האורגני שבו הופך לחמצני בתוך 180 ימים. העתק התקן, מצ"ב נספח 23.
- המכנה המשותף לכל התקנים הוא כליה מוחלטת, קרי: הטמעה מוחלטת של כל החומר בתוך הסביבה, ללא שירירים של מרכבים, כאשר השוני בין התקנים נוגע רק לצבע התהלק.
- .41. בנוסף לשולשת התקנים הבינלאומיים שתוארו לעיל, מפנה בית המשפט הנכבד גם לתקן הישראלי, שפורסם ברשותם ביום 6.6.2010 - ת"י 6018 "פלסטייק מתכלת ומוצרים" (Biodegradable Plastics and its products, נספח 24) המאמץ ומהיל (בשינויים לאומיים בלבד) את הוראות התקן הבין-לאומי ISO 17088:2008 (נספח 21), והתקן האירופי EN 13432 (נספח 22), אשר לאוโร אין מוצרים המשיבה עוניים על ההגדרה של פלסטייק מתכלת.
- .42. וזאת להציג: בועדת המומחים שערכה ואישרה את התקן הישראלי, התקבלה פניה לכלול את טכנולוגיית האוקסו בתוך התקן. נציגי תעשיית האוקסו אף הופיעו בפני וועדת המומחים על מנת לשכנע את הוועדה להכנס את שיטת האוקסו אל התקן, ולבסוף החלטה וועדת המומחים, ברוב דעת, שלא לכלול את האוקסו בתakan, בהיעדר ביסוס לכך שמתיקיימת התכליות בשיטות האוקסו, ולאור החשש שshitot האוקסו הינה מזיקה לסביבה.
- .43. מצ"ב נספחים 25 ו- 26, שני הפרוטוקולים הרלבנטיים של ישיבות וועדת המומחים, המתארים את הדיון בנוגע לאוקסו, ואת החלטה ברוב דעת שלא להכללו בתakan.
- .44. מאחר והשיטות הייחידות המקובלות וمبرססות בתקנים בינלאומיים הינם שיטת העיכול האירובי באמצעות קומפוסט ושיטת העיכול האנ-איירובי, אלה הן השיטות שנכללו בתakan הישראלי. אילו שיטת האוקסו הייתה גם היא מקובלת וمبرססת בתakan בינלאומי, והיא לא, לא הייתה מניעה להכללה בתakan הישראלי.

. ה. התניות לטכנולוגיות (TDPA) Oxo Bio Degradable בארץ ובעולם

ה.1. התיחסות האירופי לביאופלסטיק (European Bioplastics) (נספח 27)

מווצרים אשר מייצרים מפלסטיק רגיל שאליו מוספים תוספים כימיים בטכנולוגיית האוקסו, עוברים ותהליך של "פирוק" (פרגמנטציה) ולא התכלות ביולוגית ולכון השימוש במונח "מתכלת" מטענה. ר' שם בעמ' 4, 46 צדלקמן:

"Producers of pro-oxidant additives use the term 'oxo-biodegradable' for their products. This term suggests that the products can undergo biodegradation. However, the main effect of oxidation is fragmentation into small particles, which remain in the environment. Therefore, the term 'oxo-fragmentation' does better describe the typical degradation process, which can occur to these products, under some specific environmental conditions.

European Bioplastics considers the use of the terms as biodegradable, oxo-biodegradable etc. without reference to existing standards as misleading and as such not reproducible and verifiable. Under these conditions the term "oxo biodegradable" is free of substance"

מטיבם, מווצרי oxo-biodegradable אינם נחשבים פתרון סביבתי, משוםSCP כל תוצאתם, לכל היותר, היא התמרת הזיהום הנראית לעין בזיהום שאינו נראה לעין. כך, ר' האמור בעמ' 5:

"Fragmentation of "oxo-biodegradable" plastics is not the result of a biodegradation process but rather the result of a chemical reaction. The resulting fragments will remain in the environment. The fragmentation is not a solution to the waste problem, but rather the conversion of visible contaminants (the plastic waste) into invisible contaminants (the fragments). This is generally not considered as a feasible manner of solving the problem of plastic waste, as the behavioural problem of pollution by discarding waste in the environment could be even stimulated by these kinds of products."

נוסף על כך מווצרים העשויים מפלסטיק אינם יכולים להויל בתהליכי קומפוסטציה ואף עשויים להזיק. זאת שכן, מווצרים אלו אינם עשויים מחומרים מתחדשים ואינם מתפרקם למרכיבים ריאשוניים. באם יתרעבבו עם מווצרי פלסטיק ביולוגי, ח'יזבל הארגני' שיתקבל מעורבב שכזה יהיה במקרה הטוב באיכות טובחות, ובמקרה הפחות טוב לא יהיה בר שימוש. ר' עמ' 6:

"Collection and recovery schemes for organic waste are liable to suffer from use of oxo-fragmentable materials, as these materials are reported not to meet the requirements of organic recovery.

Unfortunately, sometimes the oxo-fragmentable products have been published as "biodegradable" and "compostable", despite not meeting the standards of suitability for organic recovery...

This can lead to a general mistrust of consumers and composting plants managers towards the whole sector of biodegradables and thus to a lack of acceptance also of truly biodegradable and compostable materials."

וזו, מעיוון באתר חברת epi אשר העמ' הרלוונטיים מצ"ב נספח 40, עולה כי כדי להמחיש את תהליכי התופרכות של שקיות הפלסטיק המיוצרות בטכנולוגיות Oxo Bio Degradable נדרש לתלות את השקיות באמצעות אטביס-על-גדר למשך גקופה-ממושכת, ובכך לחשוף את הפלסטיק לתנאים הדורושים לו על מנת להתפרק, קריר, לחמצן, חום, אור ולחות. כאמור, תנאים אלה, אינם קיימים במתנות האשפה.

maalio מובן שאין זה סביר לצפות מיצורן כלשהו לנ��וט בשורה מורכבת זו של פעולות, המחוות תנאי לכך שה מוצר אכן יתפרק. ואולי חמור מכך. גם לו ניתן היה למוצא "משוגע לדבר", שישים לעשות כל שנדרש על מנת להבטיח את פירוק המוצרים, הרי שאין לו לפי הנסיבות על המוצרים כל דרך לדעת מה נדרש, ולמעשה, אין הוא יכול אף לשער שנדרשת פעולה אקטיבית כלשהי מצדך.

ה.2 גייר עמדה של המועצה של האיגוד האירופי לביופלסטיק מיום 1.1.2010 (נספח "28"):

.51 כתוצאה מתהיליך ההתפרקות (לחבדיל מהתכלות), חלקי פלסטיק קטנים מתפזרים ברוח ומוזמנים אט הסביבה, ואפ' עלולים לגרום להעברת רעלים כימיים בסביבה ימית. ר' עמי 3 - 4 לנייר העמדה, שם נכתב:

"Through the impact of wind or precipitation the plastic fragments can drift into aquatic or marine habitat where they affect organisms and pose the risk of bioaccumulation. In addition, studies by the U.S. National Oceanic and Atmospheric Administration have shown that these degraded plastics can attract toxic chemicals such as PCB, DDE and others from the environment and act as transport medium in marine environments. Such persistent organic pollutants in the marine environment were found to have negative effects on marine resources."

ה.3 מחקר הכנסת מיום 1.7.2007 (נספח "16")

.52 מרכיבי הפלסטיק המתפרקים עלולים לחזור לתעשיית מיחזור הפלסטיק (شمיעירות מוצרי פלסטיק מאיריות פלסטיק רגיל ישנות) ולפגוע בטיב המוצר הסופי, לאחר שהפלסטיק המתפרק מכיל חומרים הגורמים להתרפרקות של הפלסטיק ופוגעים בעמידותו. ר' עמי 4 לדוח'.

ה.4 החלטת הרשות להגבילים עסקיים באיטליה (Italian Official GAZETTE No. 2, 30 JANUARY 2006 אשר העתקה מצ"ב בנספח "29")

.53 רשות ההגבילים באיטליה קנסה חברות על פרסום כי השקיות המוצעות למכירתן על ידה, שיוצרו בשיטת Oxo Bio Degradable - הן שקיות מתכלות "100%".

.54 בנסיבות מסוימות מכרה, דובר בחברת "קואופ" האיטלקית, אשר פרסמה שקיות פלסטיק, לגביון נטען בפרסומת כי הן "100% degradable". כמו כן, הופיע בפרסום השבר אוודות שיטת הפירוק, לפיה לפלסטיק מושפעים את התוסס EPI (של חברת EPI בדומה לעניינו) וכי אותו תוסף חוף את החומר למתקלה. מצ"ב תדפס מסטר האינטראנט של חברת EPI תוסף ה- TDPA כנספח "39".

.55 בחוות הדעת של רשות התקשורת שאותרזה בהחלטה צוין, כי המונח "100% degradable" מצביע על הקונספט של Biodegradability – התכלות ביולוגית. ואולם לא ניתן ליחס מאפיין זה לשקיות שנשווקו על ידי "קואופ", לאור המאפיינים של אותן שקיות – כי בהליק הפירוק משחררים לטבעה חלקיים המזיקים לה, ומאחר שלא הוכח כי בתנאים אחרים (למשל שלא בחשיפה לאור, חום, חמצן ולחות) ניתן להגעה לתוצאות הרצויות של הפירוק.

.56 על כן, נקבע כי פרסום שבה נטען כי המוצר מתכלת "100%" מטענה את הצרכן לחשוב, כי המוצר טוב לסביבה, ובחרותו של הצרכן, האם לרכוש אותן שקיות של "קואופ", מושפעת מאותו פרסומ. בהחלטה נקבע, כי השימוש בביטויי "100% מתכלת" עלול להטעות את הציבור וככלו החלטה:

"Presenting the bags made of PE containing the additive as respecting nature because they decay 100%, or they decompose in a period of three years if thrown away with waste, the advertisement may confuse the reader about the bags' characteristics of ecocompatibility and environmental desirability."

.57 עוד צוין בהחלטה, כי נכון יהיה לומר שהמוצר נשוא ההחלטה מתפרק ולא מתכלת. על המפרסם היה לבחיר ממותם המאפיינים של המוצר. למשל, הצרכן אינו מבין בין מוצר מתפרק בחום ועל כן אינו מותאים למיחזור. הפרסומות גם איננה כוללת השבר על כך שהמוצר אינו מתאים להליך של יצירת זבל אורגני.

ה.5 מחקר (Department for Environment, Food and Rural Affairs) DEFRA (נספח "3")

.58 על פי מחקר שערך DEFRA, הממשלה הממלכתית האמונה על נושא איכות הסביבה, והדו"ח שפורסם בעקבותיו, לא ניתן להוכיח התכלות מספקת בפלסטיק אוקסן:

"The most rigorous test on the biodegradability of oxo-degradable plastics (as found in this review) was conducted by Feuilloley et. al.¹⁷. Three materials were tested, details of which are given in Table 1.

All materials were subjected to ten tests including EN and ASTM standard tests as detailed in Table 2. The results were as follows:

- Oxo-degradable polyethylene showed a biodegradation of <15% as measured by the respirometric test. This is clearly shown in Figure 4
- The paper positive control showed a biodegradation of >90%.
- The biodegradation of Mater-Bi was 75-88% in all tests
- The biodegradation of Ecoflex was 5-95% in all tests
- The biodegradation of oxo-degradable polyethylene ranged from negative values in some tests to 1.8% in nine of the tests
- The —biodegradation of oxo-degradable polyethylene as measured by the soil burial test was 90%. However, this assessment is based on visual assessment rather than actual measurement of CO₂ released, that is to say, the test showed that 90% was not visible to the naked eye after 11 months.

This is a highly robust study that shows the limited degree of biodegradation by standard test procedures."

כאמור, לאחר שמחקר DEFRA סקר ובוחן את המחקרים המקוריים, הגיעו למסקנה כי אין בשקיות האוקסויום תועלת לסביבה, ומעבר לכך טמון בכך פוטנציאל לשיכונים סביבתיים. ר' בעמ"ד 2 לדוח"ח DEFRA

"1. Key findings

The overall conclusion of this review is that incorporation of additives into petroleum-based plastics that cause those plastics to undergo accelerated degradation does not improve their environmental impact and potentially gives rise to certain negative effects."

באשר למטרנות (אליהן מוגיעות כמעט כל השיקיות), קובע הדוח"ח כי אין כל הוכחה לכך ששקיות האוקסויום איפלו יתרוקן במטרנות (קל וחומר שאין לאיגען לשלב שבו יתחיל התהליך). והסתנרו הסביר הוא שהשקיות האוקסויום לא יתרוקן במטרנה:

"There is a lack of evidence about what actually happens to oxo-degradable plastics in landfill. It is possible that they will degrade in landfill sites if sufficient oxygen is present but the most likely scenario is that they remain un-degraded."

וכן קובע הדוח"ח, כמצאים סופיים לאחר סקירת המחקרים המקוריים ביום בוגר לטכנולוגיית האוקסויום, את המסקנות הבאות (ר' בספח A7, סיכום, כלהלן):

אחת - אין ביום שום הוכחה ששקיות אוקסויום עברו תהליכי של התכלות מלאה: .61.1

"- Full biodegradability has not been shown for oxo-degradable polyethylene in any of the tests reported to date.

- Most claims of biodegradability are based on extrapolations of laboratory tests."

שתיים - ישנן הוכחות להצלחה מולקולרית של חתיכות האוקסויום לאחר פירוקן, דבר שהופך אותן לעמידות בפני פירוק ומילא מפני התכלות (ומגדיל את הסיכון שחתיכות אלה יגרמו לנזקים סביבתיים, יובילו על ידי בעלי חיים, וכו'):

"- There is evidence for cross-linkage of oxo-degradable PE in the soil leading to persistent fragments."

וכן ראה את יתר המסקנות המרכזיות בעי' 2 - 4 לדו"ח DERFRA, כלהלן:

.62.1 למצג לפיו פלסטיק הוא "מתכלח", אין משמעות אלא אם מציינים את קצב ההתקלות והתנאים שבחתם הוא יתכלח, כאשר עדיף לציין את התקון הרלבנטי של פיו תיבחן ההתכלות (כאמור, גם פלסטיק רגיל ניתן על פניו לכנות "פלסטיק מתכלח" שכן הוא יתכלח בתוך מאות שנים...):

(a) Degradation and biodegradation

...

"The fact that the term - 'biodegradable' can be applied to materials with extremely widely differing rates of biodegradation demonstrates that the term is virtually meaningless unless the rates of biodegradation and conditions under which it is measured are specified, preferably with reference to a widely recognised standard."

...

.62.2 החלקיקים של הפלסטיק לאחר הפירוק עלולים להיבלע על ידי חיוט למיניהם, להיכנס לשරשת המזון ולגרום לנזקים סביבתיים. אמנם אין הוכחות ברורות לנזקים סביבתיים, ואולם גם אין הוכחות שלא ייגרם נזקים:

"(b) Bio-accumulation of plastic fragments in the environment

The fate of plastic fragments that remain in the soil is an area of uncertainty. Although these are regarded as beneficial by the producers, concerns have been raised that these particles of plastic may be ingested by invertebrates, birds, animals or fish. No evidence was found in this study that oxo-degradable fragments have a harmful bio-accumulative effect but neither was there evidence that they do not.

...

.62.3 העובדה ששקיות האוקסו מופרקות, מגבילה את האפשרות להשתמש בהן שימוש רב פגמי, ולהאחסן בהם חפצים לזמן ארוך (מאחר ושימוש רב פגמי הינו דבר רצוי מבחינה סביבתית, מדוע בחישרונו גדול מאוד של שקיות האוקסו ביחס לשקיות פלסטיק רגילות):

"(d) Re-use

The fact that they are degradable limits the re-use of oxo-degradable bags: they are unsuitable for storing items for an extended length of time."

.62.4 שקיות האוקסו אינן מתאימות למיחזור, לאור העובדה מופרקות, דבר שעלול לפגוע בקוווי המיחזור, ולהפוך את הפלסטיק הממוחזר לבטיח יציב. אך אין זה סביר להציג את שקיות האוקסו כשמיota המתאימות למיחזור:

"(e) Recycling

Oxo-degradable plastics are not suitable for recycling with main-stream plastics. The recyclate will contain oxo-degradable additives that will render the product more susceptible to degradation. Although the additive producers suggest that stabilisers can be added to protect against the oxo-degradable additives, it would be problematic for recyclers to determine how much stabiliser needs to be added and to what extent the oxo-degradable plastic has already degraded. On this basis it seems unreasonable to claim recyclability of oxo-degradable plastics in existing recycling streams."

.62.5 לאור העובדה ששקיות האוקסו יתפרקו רק לאחר כ- 2 עד 5 שנים, איזי במהלך התקופה שטרם הפירוק, שהינה תקופה ארוכה של מספר שנים, השקיות עדין יהיו זיהום סביבתי:

"(h) Litter

Some oxo-degradable producers maintain that their products are a solution to the littering problem because oxo-degradable packaging will eventually degrade and then biodegrade. However, as the plastics will not degrade for approximately 2-5 years, they will still remain visible as litter before they start to degrade."

.63 כאמור מذובר במסקנות המבוססות על מחקר מעמיק ויסודי, ובلتוי תליין, של מומחיהם בעלי שם מאוניברסיטת Loughborough באנגליה, כאשר כאמור לעיל, הדוח'ח גם עבר ביקורת עמיתים, שקבעו כי הוא מבוסס כדבאי.

.64 וידגש: שניים מתוך המומחחים העמיטים שביצעו את הביקורת (Peer-review) על מחקר DEFRA, אף צינו שהיה מקום לקבוע ממצא חריף יותר בנוגע לשકיות האוקסן, לפיו הממצג כאילו שקיות האוקסן הינה שקיות מתכילות, איננו רק מצג מטענה כפי שקבע המשורר, אלא שמדובר ממש במצג כובע (false).

ראה לעניין זה את דוח'ח ביקורת העמיטים, המציג בכנספה "30", בעמוד 2, שם נכתב כך:

"Two reviewers felt that the authors' conclusion that claims on oxo-degradable plastic are 'confusing' could have been strengthened to say that the claims are false, on the basis of the evidence presented."

.65 הרזומה של המומחחים שביצעו את ה- DEFRA לדו'ח Peer-review, מציג בכנספה "42".

.66 אחד המומחחים הבולטים שמחקרו צוטטו במחקר DEFRA, ואשר גם היה אחד מtower שלושת העמיטים שביצעו את הבדיקה (peer-review) של הדוח'ח, הינו פרופ' ראמאנி נאריאן (Narayan).

.67 פרופ' נאריאן, הינו מומחה בעל שם עולמי בתחום התכליות הפלסטייק, כמפורט בתדריס המציג בכנספה "31".

.68 בין היתר, פרופ' נאריאן היה במשך שנים חבר בדירקטוריון ASTM (ארגון התקינה האמריקאי, להלן: "ASTM"), ויור' הוועדה הרלבנטית ב- ASTM (וועדת D20.96 שאחראית על תקנים של התכליות פלסטייק Committee on Environmentally Degradable Plastics and Biobased Products). כיו'ר הוועדה הנ"ל זכה פרופ' נאריאן לתעודות תוקרה רבות מה- ASTM.

.69 פרופ' נאריאן משמש כיו'ר המדעי של BPI - Biodegradable Products Institute, ארגון בעל שם עולמי בתחום התכליות הפלסטייק.

.70 פרופ' נאריאן שימש גם כנציג אריה"ב בוועדה הרלבנטית לפלסטייק בארגון התקנים העולמי (ISO), ואף משמש כיו'ר וועדה לטרמינולוגיה של התכליות פלסטייק בארגון התקנים העולמי (ISO), הכל כמפורט בכנספה "31". רשימה של תקנים עליהם אחריות וועדת D20.96 שבראה עמד פרופ' נאריאן, מציג בכנספה "43".

.69 כך שפרופ' נאריאן, הינו מומחה בעל שם בינלאומי, أولי המומחה ב"הא הידע" לחכליות של פלסטייק. כאמור, פרופ' נאריאן היה אחד מtower שלושת המומחחים שביצעו ביקורת עמיתים על מחקר DEFRA, והוא סומך ידי על דוח'ח DEFRA ועל ממצאיםו. ורי גם את ניירות העמדה והמאמרם הבאים של פרופ' נאריאן התומכים באותן מסקנות, המציג בכנספות "45" - "47".

.70 לטיכום פרק זה - כפי שקבע במחקר DEFRA, אין כו"ם נמצא שום מחקר מהימן וمبוסס, המוכיח חכליות של שקיות אוקסן. בד נקבע באופן חד משמעי, תוך שקבע כאמור שלשקיות האוקסן אין כל תועלת לסביבה בגין שקיות רגילות, בעוד שטמון בהן פוטנציאל לנזק סביבתי, וכי במחקר לא סביר שכן יתרלו במטרונות.

ה. מסקנות דוח'ח DEFRA אומצו בזירה הבינלאומית

.71 בעקבות "החוק אוטו" שקיבלה תעשיית האוקסן בזירה הבינלאומית, בדמות מחקר DEFRA, הפסיקו חברות בינלאומיות רבות להשתמש בשקיות האוקסן.

כך למשל, רשות הענק הקמעונאי TESCO הפסיקה לשימוש בשקיות האוקסו בעקבות מחקר DEFRA, לאחר שהתברר לה שהמוצרים לביבין מטיעים, ושהחקיות אינן מתכלות ואין ידידותיות ללביבה. כך גם נוהג תאגיד הענק הקמעונאי Co-operative, וככפי שעולה מהכתבה המczy'ב כנספה "10", כך גם רשות :
מוסיפות :

"Tesco Drops Oxo-Degradable Plastic Bags"

One of the UK's largest retailers, Tesco, recently announced it has ditched its 'eco-friendly' carrier bags after research revealed they may be more environmentally damaging than conventional plastic bags.

Perhaps this headline from London's largest circulation daily newspaper, The Daily Mail, says it best:

Myth of 'eco-friendly' bags exposed as Tesco dumps 'green' carriers that may actually harm the environment

Why the loud 'symphony' of criticism? Actually, this move comes more than one year after a report by Britain's DEFRA (UK Department for Environment, Food and Rural Affairs), which initially raised concerns about claims that 'oxo-degradable' bags would degrade to water, carbon dioxide and biomass in just 18 months.

A competing supermarket chain, the Co-operative, took similar action to drop 'oxo' degradable bags last year in the wake of the DEFRA report.

The 2010 DEFRA report concluded that degradability depends on where and under what conditions the bag ended up after use. In a landfill, an oxo biodegradable bag won't degrade at all because there is no light or oxygen, and these materials also cause problems in recycling streams according to the European Plastics Recyclers Association. TESCO is merely the latest retailer to catch up to this reality.

According to an article published by the UK National Non-Food Crops Centre, Tesco commented:

"We took the decision to remove the biodegradable additive because we believed it contributed towards them becoming weaker (addressing customer concerns about the strength of our bags) and to help better promote their re-use and recycling at end of life. This decision was underpinned by a detailed review of the science, using external experts to help us understand the full life cycle environmental impacts of our carrier bags."

Tesco also stated that as early as February 2011 it started to issue new carrier bags to its stores without the biodegradable additive, but with up to 15% recycled plastic."

על רקע החלטת TESCO להפסיק את השימוש בשקיות האוקסו, מופנה בית המשפט הנכבד גם לדבריהם מאוחר יותר על ידי ממשלת אנגליה וועסק בתחום איכות הסביבה (ר' נספה "7"), ואשר היה מעורב בטיפול המצביע בדו"ח DEFRA ובדיקת מסקנותיו.

כך, במסגרת עדכון שפירים ה- NNFCC באתר האינטרנט שלו ביום 16.8.2011, מצוטט ד"ר ג'ון ווילאמס, בכיר ב- NNFCC, המציין כי- NNFCC פועל מזה מספר שנים על מנת לגבות לתאגידים משתמשים בשקיות האוקסו לשקל את הנזקים הסביבתיים שנגרמות לשקיות האוקסו, ומפעלים לחץ לעבור לשקיות שכן באמות ידידותיות ללביבה, להבדיל משקיות האוקסו (תධיס של העדכון הניל מتوزع אתר האינטרנט של ה- NNFCC, מצ"ב כנספה "32").

Supermarket giants Tesco drop oxo biodegradable bags

UK supermarket chain Tesco has dropped 'eco-friendly' carrier bags after evidence suggests they are doing more harm than good.

Oxo biodegradable bags are made of non-renewable plastics, which are able to degrade in the presence of oxygen and sunlight thanks to the addition of small amounts of metals.

Last year Tesco handed out over two billion oxo biodegradable bags to customers, but now the supermarket giant has had a re-think and stopped using the bags because they may be worse for the environment than conventional carriers.

"We've been putting pressure on the supply chain for several years to consider the negative impacts of oxo biodegradable bags and move to more environmentally-friendly alternatives," said Dr John Williams, Head of Materials at the NNFCC.

"Plastics are excellent materials, highly functional and energy efficient. Promoting sensible and certified routes to reuse, recycle and dispose of plastics, will improve sustainability. Artificially accelerating the degradation of an oil-based plastic is neither economically or environmentally sensible."

Tesco's decision follows research by the UK Department for Environment, Food and Rural Affairs (Defra), which cast doubts over claims that the bag would degrade to water, carbon dioxide and biomass in just 18 months.

Defra's report concluded that degradability would depend on where and under what conditions the bag ended up after use. Certainly not an antidote to plastic littering as some producers claim.

In landfill an oxo biodegradable bag won't degrade at all because there is no light or oxygen, and these materials also cause problems in recycling streams according to the European Plastics Recyclers Association.

A spokesman for Tesco said, "We took the decision to remove the biodegradable additive because we believed it contributed towards bags becoming weaker and to help better promote their re-use and recycling at end-of-life."

"This decision was underpinned by a detailed review of the science to help us understand the full life-cycle environmental impacts of our carrier bags."

New Tesco bags are not biodegradable but instead contain 15 per cent recycled material."

.74
בנוסף, מצ"ב כנספהח "33" כתבה מותוך עיתון ה- Telegraph הלונדוני, המציג את השר לאיכות הסביבה של ממשלת אנגליה נכוון למועד הכתבה, דן נוריס, מאמצץ את מסקנות דו"ח DEFRA ומבהיר שהוא מקווה שיצירניות האוקסו יפסיקו מעתה ואילך להציג את מצגיהם המטענים כאילו שקיות האוקסו הן טובות יותר לסביבה מאשר שקיות פלסטיק רגילים:

"Environment minister Dan Norris said: 'The research today clearly shows us that consumers risk being confused by some claims made about oxo-degradable plastics.'

...

We hope this research will discourage manufacturers and retailers from claiming that these materials are better for the environment than conventional plastics."

.75
וראה גם את הדברים הבאים, שצוטטו גם הם מפי ד"ר ג'ון וויליאמס, כאמור בכיר ב- NNFCC, תוך מוגן על מקצועיותו של הדוחית, והזדף את טענות תעשיית האוקסו המנעה להטיל זופי במחקר היל' כנספהח ("34")

"Critics of oxo-bio hit back at 'no evidence' claims

By Hamish Champ

Posted 25 October 2011

An organisation involved with a University of Loughborough report into oxo-biodegradable materials has rejected claims that its conclusions were not supported by evidence.

Dr John Williams, head of materials and energy at the NNFCC, the UK's National Centre for Biorenewable Energy, Fuels and Materials, said he was "disappointed but not surprised" to read of a recent attack on the Loughborough report in PRW by companies involved in the manufacture of oxo-biodegradable materials.

"The Loughborough report was peer reviewed and checked by the chief scientist of the Department for Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA)," he said.

The report, commissioned by the then-Labour government and published in March 2010, argued that "some plastics marked as degradable might not be as environmentally-friendly as consumers think".

However recent criticism of the document by three companies which manufacture oxo-biodegradable materials prompted Williams to defend its findings.

"It is to be expected that any industry group will disagree with a report that does not support their view. The Loughborough report set out to with one aim, to find independent, verifiable evidence for the claims made by oxo-biodegradable material manufacturers and could not find any," he said.

Williams added: "The fact that oxodegradable manufacturers have produced their own scientific dossier is meaningless without independent supporting evidence and this was not provided when asked for."

Dr Williams' comments followed the publication of a scientific dossier compiled by Symphony Environmental, EPI and Wells Plastics and published on their respective websites.

In a joint statement issued earlier this month the three firms argued that the Loughborough research team "had no expertise" in the field of oxo-biodegradable plastic technology.

However the NNFCC, which said it persuaded supermarket giant Tesco to stop using plastic bags made of oxo-biodegradable material earlier this year, rejected this and counter-argued that it was the oxo-biodegradable industry that had yet to table peer-reviewed evidence for its own claims."

וחברם ברורים - מסקנותיו של מחקר DEFRA, אושרו ואומנו בזירה הבינלאומית. .76

7. ה- כללי ה- FTC Federal Trade Commission

הגוף הממשלתי האמון בארה"ב על מסחר הוגן והגנה על הצרכן, הינו ה- FTC Commission ("FTC", ר' נספח 5 לעיל). .77

ל-FTC קיימים כלליים מפורטים המצדירים את האופן בו ניתן להציג לצרכן ממצאים שיווקיים לגבי מוצרים "מתכליים" או "ידיותים לטבייה", וזאת על מנת למנוע הטעייה של הצרכנים בתחום זה. כלליים אלה מכונים - Guides for the Use of Environmental Marketing Claims Green Guides - FTC, הינה לצפות בהם באתר האינטרנט של ה- FTC, כתובות ה- FTC, הינה הבאה: .78
<http://www.ftc.gov/os/fedreg/2012/10/greenguidestatement.pdf>

במקרים בהם תאגיד מפר את הכללים הללו, ומציג מצגים מטעים לצרכן, נוקט ה- FTC בפעולות אכיפה .⁷⁹
כנגד התאגיד המפר, כמפורט למשל בפסקת "27" (עמ"ד 5, והערת שולדים 1) וכן ראה למשל בפסקת "28" (עמ' 2 והערת שולדים 1). כמפורט באסמכתאות הללו, בשנים האחרונות נקט ה- FTC מספר פעולות אכיפה כנגד תאגידים שהציגו מצגים מטעים בנוגע לשיקיות האוקסו, אפילו שהן שיקיות מתכללות, מבלתי שהיא בסיס למצגים:

"The U.S Federal Trade Commission (FTC) has advised companies 'that unqualified biodegradable claims are acceptable only if they have scientific evidence that their product will completely decompose within a reasonably short period of time under customary methods of disposal. Additionally, the U.S. National Advertising Division (NAD) of the Council of Better Business Bureaus recommends that advertisers discontinue claims such as '100% oxo-biodegradable' because such statements incorrectly suggest that a plastic will quickly or completely biodegrade with the help of these additives. In fact, the NAD and FTC have taken action against companies using the additive technology for 'oxo-biodegradables' and using the word 'biodegradable' for marketing purposes that have made false and unsubstantiated claims."

.80
באוקטובר 2010, הודיע ה- FTC, כי בכונתו להבהיר את הכללים הקיימים, ולבו במפורש שניתן היה להציג לצרכן מציג לפחות פלסטיק היא "שיקית מתכללה", רק אם קיימת הוכחה מבוססת לכך שהשיקית מתכללה באופן מלא בתוך פרק זמן של פחות משנה. בתוך כך גם הודיע ה- FTC שהכל הניל יחול במפורש גם על שיקיות האוקסו. צוין כי מדובר בחבורה בלבד של הכלל הקיים, קרי החברה דקלרטיבית המצהירה על נורמה שכבר קיימת ואין מדובר ביצירת נורמה חדשה, וזה FTC נוהג בפועל על פי כלל זה כבר מספר שנים.

.81
ה- FTC פרסם את הנוסח המוצע של הכללים החדשניים הניל לקבלת תשובות מן הציבור. אחד מהגופים שהגבינו, הינה Symphony, יצנית תוסף אוקסו. תגובתנו הניל, הינה רלבנטית ביותר לענייננו). ניר העמדה שהגישה Symphony ל- FTC, מצ"ב בפסקת 9.

.82
האמור בניר העמדה הניל הינו כמובן "דברים מטעם", המוצגים על ידי תעשיית האוקסו באופן מגמתי ובבלתי מבוסס, ורוב הטענות בניר העמדה הניל גם נידחו על ידי מחקר DEFRA בהיותם חסרי בסיס, ואולם לעניין השורה התחרותונה, Symphony מכירה בכך שהמציג "שיקות מתכלות", הינו ככלצמו מציג שעולול להטעות ואיינו משקף. באופן נכוון ומלא את התוכנות של שיקיות האוקסו, ولكن מציעה Symphony במסגרת ניר העמדה הניל לתקן את המציגים בנוגע לאוקסו, באופן הבא:

"24. The consumer is entitled to know the characteristics of the plastic, but many packages will not have enough room for lengthy description. We would therefore suggest that oxo-biodegradable plastic should bear the logo and website address of the additive-supplier and be labeled as follows:

'This packaging is made with oxo-biodegradable technology, to last a much shorter time in the open environment than ordinary plastic. For further information see www.????'

.83
הדברים מדברים بعد עצם. Symphony עצמה למעשה שחרךן וכי לך שיוציאו לו התכונות הנכונות והמלאות של השיקות, והיא מסכימה שלא תשוקנה יותר שיקות האוקסו באמצעות המציג "שיקות מתכלות", שכן היא מכירה בכך שמדובר כזה איינו משקף באופן נכוון ומלא את התוכנות של השיקות, ובפרט, Symphony מודעה בכך שאין מקום להציג את מוצריו האוקסו כሞচרים שיש להם יתרון כלשהו במתינותו, וכן היא מציעה להציג לצרכן מציג לפחות הינו היחידי בשקיית אוקסו על-פני שיקית רגילה הינו רק במצב שבו השקיית תגיעה בסוף חייה לשטח פתוח (אשר גם "יתרונו" זה, ככלצמו הינו מוחש).

.84
ואכן, בהתאם להלן, אישר ה- FTC את נוסח הכללים החדשניים, העתק העמודים הרלבנטיים מצ"ב בפסקת 35. כן מצ"ב בפסקת 36 תמצית של הכללים, וכפי שניתן לראות, הכללים קובעים כי ניתן יהיה להציג לצרכן מציג לפחות פלסטיק היא "שיקית מתכללה", רק אם קיימת הוכחה מבוססת לכך שהשיקית מתכללה באופן מלא בתוך פרק זמן של פחות משנה.

.85
עוד צוין, כי על רקע עובדה יסודית זו שבייצח ה- FTC, פועל כו"ם גם המשרד להגנת הסביבה לאייזוץ כללים זהים ו/או דומים, ופרסם גם הוא, בדומה ל- FTC, טוות כללים להערות הציבור, המאנצת עמדה זהה ו/או דומה. העתק הטוות שפורסמה באתר המשרד להגנת הסביבה, מצ"ב בפסקת 1.

בהתאם לכללי ה- FTC ולティוטת הכללים שפירסם המשרד להגנת הסביבה, השימוש במושג "ידיוזתי ללביבתה", הינו אסור, בהיותו מושג גורף וכליי מדי, שאיננו ניתן להוכחה. ר' למשל עמוד 12 לティוטת הכללים שפירסם המשרד להגנת הסביבה.

ובאופן ספציפי, באשר למצגים של "התכלות", ו"פריקות ביולוגית", קובעת טיוות הכללים, בהתאם לתקן הישראלי, כי ניתן להציג לגבי מוצר מסוים כי הינו "מתכלה" רק אם הוא מתכלה בקומפוסט בהתאם לתנאים שפורטו הכללים; וכן ניתן להציג לגבי מוצר מסוים כי הינו "פריך ביולוגיית", אך ורק אם ניתן לפרקו ליסודות המצוויים בטבע במתוך קומפוסט תעשייתי או מתפרק自然ן עיקול אנairoבי, כאמור בתקן ישראלי 6018 בעניין "פלסטייק מתכלה ומוצריו" (נספח 24), המאמת את התקן האירופי EN ISO 17088 העולמי על המוצר וגם על אריזתו, ובנוסף הוא עומד בכל התנאים שפורטו בטיוות הכללים.

בהתאם להגדרות הניל, וכן בהתאם לתנאים הנוספים המצביעים שפורטו, השיקות שמוכרת המשיבה, באופן מפורש, אין יכולות להיקרא שקיית "ידיוזתי ללביבתה" ו/או "מתכלה" ו/או "פריך ביולוגיית".

8. על פי התקנים המוברים, התכלות מלאה חייבות להרחש בתחום חצי שנה לכל היוטר על מנת להציג לארכון מגג כי מוצר מסוים הינו "מתכלה"

פרק הזמן הקצר הניל מוגדר כפרק זמן שלא עולה על 180 ימים על פי התקן הבינלאומי ISO 17088, התקן האירופאי EN 13432, התקן האמריקאי ASTM 6400 והתקן הישראלי SI 6018.

מצב בו מתקיים תהליכי התפרקות החלקיקים קטנטנים, בעוד שהחלקיקים אינם מתכלים באופן מלא בתחום פרק זמן של שנה אחת, טמון בדבר פוטנציאל לנזק סביבתי. ראה בעניין זה במחקר DEFRA, (נספח 3) וכן את עמדתו של פרופ' נאריאן, למשל בנספחים 8, 35, 36, 37, 44, 45, 46, 47, ואת עדמת הגופים הפדראליים בארה"ב מתחום הצרכנות ואיכות הסביבה, למשל נספחים 8, 35, 36, 37, 44, 45, 46, 47.

9. התנאים הקיימים בנסיבות אינט אפשרים "התכלות"

ישראל, כ- 87% מן השיקות הגיעו למטרינה, ועל כן השאלה האם שיקות האוקסו מתכלות בנסיבות אינט אפשרן לזכון כ"SKUות מתכלות" מהווה הטיעיה CRCNIT.

פרק 1 לדוח DEFRA, שכותרתו "Key Findings", בערך 4, קובע הדוח כך:

"There is a lack of evidence about what actually happens to-oxo-degradable plastics in landfill. It is possible that they will degrade in landfill sites if sufficient oxygen is present but the most likely scenario is that they remain un-degraded."

כמפורט בחומר דעת המומחה המצח"ב כנספח 13, באותו יום בו השיקת מגעה למטרינה, היא נכבה תחת שכבות של אשפה, מהודקת באמצעות כלים כדמים, ומכוונה כבר לאחר יום אחד בשכבה של חול בעובי של 15 ס"מ, כך שעוד הרבה לפניו, שמשתתים "שלב טרום ההתפרקות", קרי שלב חyi המdorf של השיקית שבו פועלים האנטי-אוקסידנטים המונעים את התחלת תהליכי ההתפרקות, השיקית כבר תגעה למצב שהוא לחולותין איננה חשופה לחמצן, וכן אפילו תהליכי ההתפרקות לא יחל, קל וחומר שלא יתחל שום תהליך של התכלות.

בית המשפט הנכבד מופנה בעניין זה גם למקורה אותו תיאר המומחה גלעד אוסטרובסקי, בחומר דעתו נספח 13 בעמוד 5, שט תואר כיצד בוצעה חפירה אל תוככי מטמנת "עם עופלה" ונמצאו גילוונות כמעט שלמים אותן ניתן ממש לקרוא של עיתון "על המשמר" לפני 30 שנה. שעיה שניר עיתון לא התכלת משך 30 שנה במטרינה, קל וחומר ששיקות האוקסו לא יתכלו שם.

כן מופנה בית המשפט הנכבד לחומר דעת מר אוסטרובסקי, נספח 14, שם צוין כי במידידות שנעשה באתרי הטמנה רבים נמצא שכמות החמצן בגוף הפסולת המוטמנת נמוכה מאוד וספק אם היא יכולה לתמוך בהתפרקות אוקסיד. בחריזה, ביכון החמצן ברוב המדידות שהתבצעו בסקר-השדה בשנת 2000- היה של 1.0-1.3 אחוזים בלבד. בעוד שבמדידות אחרות שהתבצעו בחיריה ובאתר דודאים שיעור החמצן היה 0%, ככלומר ללא חמצן.

על מנת שמטמינה בארץ תקבל רישיון עסק, עליה לעמוד בין היתר בתנאים שמכטיב המשרד לאיכות הסביבה.

מצ"ב, כנספח 19, מסגרת תנאי ראשון עסק למטרינות, כפי שהודפסה באתר המשרד לאיכות הסביבה באינטרנט.

.97 סעיף 5 עוסק בהפעלת האתר ותחזוקה שוטפת. כפי שניתן לראות סעיף 5.1.1 ג' ו- ו', **בבל יום עבודה** מתקנות הפעולות הבאות במתמונת:

.97.1. **ראשית – כל יום, לפחות 3 פעמים ביום,** נדחשת הפסולת במתמונות על ידי ציוד מבני בלבד המיעוד **במיוחד לצורך הייזוק הפסולת:**

"ג. פסולת הנטמנת באתר תיכבש ע"י ציוד מבני בלבד שייעבור על הפסולת לפחות שלוש פעמים לפניו כיסוייה..."

.97.2 **שנית – בסוף כל יום,** מכוסה הפסולת במתמונת שכבה של "חומר כיסוי" כהגדתו בתקנות למניעת מפגעים (מניעת זיהום אויר וריח בלתי סבירים מأتרים לשילוק פסולת), התש"נ - 1990 (להלן: "**תקנות המתמונות**").

"חומר כיסוי" מוגדר בתקנה 1 לתקנות המתמונות, כך:

"חומר כיסוי" – חומר המשמש או המיעוד לשמש לфиיסי פסולת המסולקת באתר לשילוק פסולת; לענון זה, "חוון" – **אדמה, חול, עפר, כורכר וציאצא באלה, בלבד שהם ניתנים להיזוק ונקיים מפסולת;**

תקנה 6 (א) לתקנות המתמונות מחייבת שהשכבה היומית של חומר הכיסוי שיונה על הפסולת, תהיה לכל הpolloת בעובי של 15 סנטימטר.

"6. (א) מפעיל ינקוט כל אמצעים הדורשים **לכיסוי יומיומי מהודך של כל הפסולת באתר באמצעות חומר כיסוי בשכבה שעובי לא יותר מ-15 סנטימטרים.**"

.98 במתמונות, ובודאי במתמונות בישראל שהן המתמונות הרלבנטיות לעניין ב恳ת האישור דנא, אין חמצן שיכול להביא לתהליק של התכלות. הדבר מתחייב לאור תנאי רשיון העסק, כאשר למתמונות יש גם אינטראקציית עצמן, גם ללא קשר לשכבה שלחן לעמוד בדרישות תנאי העסק, לדאוג לדחיסה מקסימלית של האשפה, שכן נפח האיחסון העומד לרשות המתמונה הינו מוגבל ולבן פועלות המתמונות למקסום יכולות האיחסון שלחן על ידי דחיסה מקסימלית של האשפה.

.99 בניסיות אלה, לא יתכן شيיה במתמונות "מוספיק" חמצן לתהליק התכלות האוקסו. ושעה ש- 87% מהשקיות יגיעו למתמונות, אזי שיוקן של שקיות האוקסו כ"שקיות מותכלות", הינה הטעייה צרכנית מובהקת.

1. המצגים המטיעים שמציגת המשיבה לציבור הצרביים

.100 המשיבה הנה הרשות הקמעונאית הראשונה והגדולה בישראל, שבבעלותה רשותה שיוקן ומוגן פרטני, במסגרתו היא משוקת מוצרים לבת לרובות מוצרי מזון, רחצה, ניקון ועוד.

.101 המשיבה משוקת שקיות פלסטיק (סקיות אשפה), אשר על גבי אריזתן מופיעים המציגים השיווקיים המטיעים הבאים:

ג.

.101.1. "סקיות אשפה מותכלות".

Degradable Garbage Bags .101.2

.101.3. "ידידותיות לסביבה".

.101.4. מתפרקות בטבע תוך שנה.

.101.5. **אפשרות "סבבה יroxה".**

.102 בנוסף למציגים על גבי אריזה מופיעעה הפקה המתועה הבאה:

"**בתוצאה של אירוח וחותם, השקיות מתפרקות בשבייה בהתאם לתוך פרק זמן של חייו עד שנייה, ובכך הן תורמות לשימירה על איכות הסביבה מיחוזר היא תחולין שボנייתן לעשות שימוש חוזר בפסולת או במריבבים-מן מה להפכים לחומר גלם. אך מטה אפשר חישוב בחומר גלם מצד אחד ובכמויות הפסולת והזיהום מצד שניי"**

.103 בנוסף על גבי אריזה כאלו השקיות מותאמות למיחוזר פלסטיק, שעה שדה פקטו אין מיחוזר של שקיות פלסטיק בישראל, ואילו היו ממוחזרים, היו שקיות האוקסו גורמות נזק לקווי המיחוזר מאחר שהפלסטייק המתפרק מכיל תוספים הגורמים להתפרקות של הפלסטייק ופוגעים בעמידותו. ר' למשל עמי 4 לדוח DEFRA

- כמו כן, השקיות ארזות באריזה יロקה עם ציור של עץ בשדה ירוק, לכאורה לרמו על מוצר ידידותי לשביבה. .104
- צילומים של אריזות מוצר המשיבה, מצ"ב בנספחים "4" ו- "50".
- יצוין כי על גבי הארץ, מופיע סימן של "זוק" ולידו פרט. בהקשר זה יעוץ כי EPI הינה יצרן תוסף האוקסו, ממנו מיוצרות השקיות האוקסו שמקורת חוגלה, אשר כאמור כבר הסכמה לתקן את המציגים אוזות השקיות במסגרת הסדר הפשרה בת"צ 10-05-51891. .105
- כאמור בהרבה בבקשת אישור דנא לעיל, מציגים אלה שמוצגים על גבי השקיות, אינם נכונים, ואיןם מבוססים. .106
- את אותם מציגים ו/או מציגים דומים הציג המשיבה לגבי השקיות אוכל לשיווקה באותה צורה כמפורט למשל בתדפסים המצח"ב בנספחים "48" – "51". .107
- המקרה הפרט依 של
- אני מיהשת חשבות לשמירה על איכות השביבה, בין היתר, באמצעות השימוש במוצרים ידידותיים לשביבה. .108
- אני נהגת לרכוש השקיות פלסטיק רגילים (חן השקיות אשפה וחן השקיות קטנות למזון), עם התחלת ה"טרנד" של שיוק השקיות שהוצעו לצרכנים כ"מתכליות" ו"ידידותיות לשביבה", הוחלתי לרכוש השקיות אלה, של מגוון התרבות שווקו השקיות אלה בשוק, לרבות של המשיבה כאן. .109
- משההבר לי, כי המציגים אוזות השקיות, אינם נכונים ואני מבוסס, ושהתברר לי כי לא רק השקיות האוקסו אינם תורמות לאיכות השביבה, אלא אף עלולות להזיק לשביבה, הרגשתי מרומה ומונעת וחדלתי מרכישתן. אני, כאמור, מקפידה על שמירה על איכות השביבה וזאת אוניס ועוגמת נפש רבה. .110
- אצין כי משיחות שערכתי עם אנשים בסביבתה – הורים גננות ועוד, הסתבר לי כי השימוש בקרב אנשים אלו בשקיות המשוואות על ידי המשיבה הן רב יותר, אשר לתוצאות ברור שזה יותר "נכון" מבחינה סביבתית. לפיכך סברתי, כי גודלה של הקבוצה הנפגעת מהתנהלותן של המשיבות מצדיקה את בירור התובעה דין כתובעה ייצוגית. .111
- אטען כי הפריטים המטעה בדבר תוכנות המוצרים של המשיבה היה הגורם לרכישת מוצר המשיבה על ידי. .112
- metbau הדברים, לא שמרתי את הקבלות בגין הרכישות שבוצעו על ידי של מוצר המשיבה, אך כאמור, אני מצהיר על כך בתצהירותו ואסורה-פרטים על כך במלך חוקרי הגדית. .113
- מצ"ב, נספחים "37" - "38", המטרפים לצורך ראייתי בלבד ולא לצורך ביסוס עילית התביעה, שתי קבלות בדבר רכישת השקיות אוקסו של המשיבה שביצעתו בנובמבר 2012 ובפטמבר 2013. .114
- כמו כן מצ"ב נספחים "4" ו- "50" לעיל צילום הארץות של השקיות האוקסו של המשיבה. .115
- כמו רצוי לעיל, אני מנהלת מזה מספר שנים, מאז שנת 2010, הליך של בקשה לאישור תובעה ייצוגית נגד סנו וחוגלה. בימים אלה, לאחר הליך גישור שנוהל בפניי מומחה מטעם בית המשפט בהליך הninil, הסכימו סנו וחוגלה לתקן את המציגים אוזות השקיות והושג הסדר פשרה שהוגש לבית המשפט הנכבד שם, עם הגשת הבקשה לאישור הסדר הפשרה בתיק מול סנו וחוגלה, מוגשת בבקשת אישור דנא גם נגד המשיבה בתיק זה, אשר מזה מספר שני מושוקת (וממשיכה לשוק) את שקיותה באמצעות אותן מציגים מטעים, תוך שcamor, היא מטעה את ציבור הערבים, פוגעת בחופש הרצון וחופש הבחירה שלהם, ומתועשת על חשבונות באופן פסול. .116
- הנזקים שנגרמו לי
- כאמור, אני מיהשת חשבות לשמירה על איכות השביבה, ושיקול זה הנחה אותה לדרוש דזוקא את השקיות של המשיבה שהוצעו כ"מתכליות", מתווך תבנה שבעקבות משייעת לאיכות השביבה. .117
- בפועל, נאלצתי ללמידה בעצמי, ובדיעבד, כי הולכת שולל על ידי המשיבה, וכי לא רק שההשקיות אינן תורמות לאיכות השביבה, אלא אף עשוות להזיק לה. .118
- המשיבה נטעה בלביב ובלב הציבור את התהוושה שאנו חלק מהמאם הגלובלי לשמירה על איכות השביבה. .119
- בכך סיכלה המשיבה, באמצעות המציגים המטעים, את חופש הרצון וחופש הבחירה שלי, באופן שגורם לי לפעול בניגוד לבחירותי ולרצוני. .120

121. משנתגלה לי אודוות תכונתיו האמיתיות של השקיות, והעובדת שהולכת שולל על ידי המשיבה לרכוש מוצר העומד בニアוד לרצוני לפעול לטובת איכות הסבירה, נגרמו לי תחששות קשות שלicus, ותסכול, תוך שחשתי מרומה, וכי המשיבה ניצלה את תכימנותי וחוסר הידיעה שלי על מנת להוליך אותי שוללニアוד לרצוני, וגרמה לי לרכוש מוצר שיש בו פוטנציאל לנזק סביבתי, ונגרמה לי עוגמת נש רבה.
122. נזקים בלתי ממוניים אלה, הינם תוצאה ישירה וטبيعית של מעשייה ומהדיליה האסורים של המשיבה, ומשכך, על פי עצת באי כוח, על פי דין, מקרים לזכות פיצוי בגין הנזקים שנגרמו לי.
123. אני מעריכה את הנזק שנגרם לי בגין ראש נזק זה, באופן שמרני, בסכום של 100 ₪.
124. בנוסף, אטען, כי על המשיבה להסביר לי ולציבור את שווי החתועשות שצמיחה לה שלא כדין ואו שלא על פי זכות שבדין כתוצאה מהמצגים המטעים, תפסה לעצמה נתה שוק ואו שמרה על נתה השוק שלה ואו הגדילה את נתה השוק שלה כתוצאה מהשימוש במצגים המטעים ואו הפיקה רוחחים כתוצאה מכירות השקיות על יסוד מצגים בלתי נכונים, כאשר גובה החתועשות העולתית יתרור במסגרת בירור התובעה.
125. אני מעריכה כי רכשתי כ- 4 אריזות של השקיות אשפה של המשיבה ו- 4 אריזות של השקיות אוכל של המשיבה כאשר מובהר שבדין 2 האריזות שנרכשו על ידי לצורך התיעוד הריאיתי לקרה החתועשה אינני תובעת השבת החתועשותה של המשיבה, אלא אך ורק בגין האריזות שנרכשו על ידי על יסוד המצגים המטעים). אני מעריכה כי עלות מוצרצת של אריזה של השקיות האשפה הינה כ- 20 ₪, ועל כן אני מעריכה ששילומי כ- 8 ₪ בגין השקיות אשפה של המשיבה. אני מעריכה כי עלות מוצרצת של אריזה של השקיות אוכל של המשיבה הינה כ- 8 ₪, ועל כן מעריכה ששילומי כ- 32 ₪ בגין השקיות אוכל של המשיבה. לאור הכספי היסודי בתמורה העסקה שנשקרה בין המשיבה לבניי תוך שהמשיבה תחביבה לספק לי במסגרת עסקת רכישת השקיות, השקיות שחן "מתכלות" ו"ידידותיות לסביבה", ובפועל לא סיפקה שיקות כלל, ומאהר ואני מעריכה כי רוחחיה של המשיבה, שהיננס ממופרט בחורחה לעיל, רוחחים עולתיים ואשר צמחו לה שלא כדין ואו שלא על פי זכות שבדין, הינם כ- 30% מעלות הארץ לצרכן, אני מעריכה את שווי החשבה לה אני זכאיות מן המשיבה, בסך של כ- 24 ₪ בגין השקיות אשפה, וכ- 10 ₪ בגין השקיות אוכל, ובכך הכל 34 ₪ית.

ט. תיקן הנזקים לחברי הקבוצה

126. מטיבם הדברים, אין בדיי את הנזקים המדויקים ביחס להיקפי המכירות של המשיבה, ולפיכך הנזקים שנגרמו לציבור ושווי החתועשות שצמיחה למשיבה כתוצאה מן המצגים המטעים, אך כפי שיפורט להלן, אני מסוגלת לאמוד ולהעריך נזקים אלה, על פי החישוב הבא:
- 126.1. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה⁶ בישראל ישן כ- 1,730,700 משפחות. אני מינהה שלפחות % 70 מהמשפחות הללו (קרי: 1,211,490 - משפחות) רוכשות השקיות אוכל "מתכלות" וمعدיפות אותן על פני השקיות פלסטיק רגילות.
- 126.2. אני מעריכה כי נתה השוק הממוצע של המשיבה בשוק השקיות האשפה והשקיות האוכל על פני השנה הוא כ- 20%.
- 126.3. אני מעריכה כי כל צרכן יהיה יודע כי השקיות המתפרקות עלולות להזיק לסביבה, כאשר טרם נבדקו כבעלי השלמות הסביבתיות והבריאותיות של החלקיים הקטנטנים שנוצרים בהוליך התפרקות ואינם מותכים ונטמעים בסביבה באופן מלא (רי' מחקר DEFRA, נספח 3), לא היה רוכש את השקיות.
- 126.4. לחילופין, אני מעריכה כי כ- 60% מציבור הצרכנים של השקיות המשיבה, רוכש אותן על יסוד המצegers בדבר היוןן "ירוקות". לעניין הערכה זו מופנה בית המשפט הנכבד למחקר משרד התחמ"ת, נספח 20, המבוסס על סקר שנערך בקרב משקי בית בישראל, וקובע כי כ- 70% מן הצרכנים בישראל רואים בפרמטר של השפעת המוצר על הסביבה כשיעור חשוב בחילוטה הקניןיה שלהם, וכי כ- 40% ממשקי הבית מוכנים לשלם יותר עבור מוצרים "ידידותיים לסביבה", תוך שיש בנתון זה כדי לאפשר לבית המשפט הנכבד לקבוע, בוודאי בשלב הלאורי של בקשת האישור, אוזות קיומו של קשר סיבתי בין מצegers מסוימים לבין מוצר מסוים הינו "ידידותי לסביבה", בין החלטת ציבור הצרכנים לרכוש מוצר זהה, והיקף הקבוצה.
- 126.5. על כן, להערכתמי, הקבוצה מונה כ- 200,000 משקי בית.
127. בהתאם, אני מעריכה את גובה הפיצוי המצטבר לחברי הקבוצה בגין ראש הנזק הלא ממוני, בסכום של כ- 20,000,000 ₪ (000,000 ₪ 200,000 ₪) ייחידי קבוצה כפול 100 ₪ פיצוי לכל אחד מיחידי הקבוצה).

⁶ ר' נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2008.

לענין היפוי או חשבה בגין שווי התעניינות העולמית לצמיחה למשיבה שלא כדין או שלא על פי זכות
שבדין כתוצאה מהמצגים המטעים -

128.1 המשיבה תפסה לעצמה נתח שוק ו/או שמרה על נתח השוק שלה ו/או הגדילה את נתח השוק שלה כתוצאה מהשימוש במציגים המטעים ו/או הפיקחה רוחחים כתוצאה ממילרת השקיות על יסוד מצגים בלתי נוכנים, וזאת באמצעות הצגת מצגים מטעים לצרכנים, והפרת חובות הגילוי ואייסור הטעייה והתחייבותויה החזויות לפני הצרכנים.

128.2 נתח השוק שתפסה לעצמה המשיבה ו/או נתח השוק שומרה עליו באמצעות המציגים המטעים, יצר למשיבה התעניינות עולמית, שלא כדין ו/או שלא על פי זכות שבדין.

128.3 אלמלא המציגים המטעים, לא הייתה המשיבה יכולה לזכות בנתח שוק מתוך שוק "השקיות המתכלות".

128.4 בגידרה של תביעה זו תידרש המשיבה להסביר לציבור את שווי התעניינות לצמיחה לה, קרי מלאה הרוחחים לצמיחה מה מכוח נתח השוק שנוצר לה בשוק זה. כאשר גובה התעניינות העולמית יתברר במסגרת בירור התובענה.

128.5 אני מעריכה כי שווי ממוצע של שקיות אשפה הינו כ- 20 ש' לאירועה. ר' הקבלות המצח"ב בנספחים "37" – "38". אני מעריכה כי שווי ממוצע של שקיות אוכל הינו כ- 8 ש' לאירועה. ר' התדפסים המצח"ב בנספחים "48" – "49".

128.6 אני מניחה כי משפחה ממוצעת רוכשת 10 חבילות של שקיות בשנה. לאחר והמבקשת מעריכה כי נתח השוק המוצע של המשיבה על פני השנה הינו כ- 20%, אני מניחה כי משק בית רוכש בממוצע כ- 2 חבילות של שקיות של המשיבה בשנה מכל סוג (2 אשפה ו- 2 אוכל).

128.7 להערכתני, הרוחחים לצמיחה למשיבה מכל ארץ הינט בגובה 50% מן המחיר לצרכן.

128.8 השקיות נשואת התובענה ממוקות על ידי המשיבה מאז שנת 2008 או מועד סמוך. בשל מסויים, ככל הנראה, הופסק שיווק שקיות האוכל תחת המותג "סופרסל", תוך שכiox כל הנראה נמכרות שקיות האוכל במתכונת שונה תחת המותג "ביסיקס" של המשיבה (ר' נספח "50") (כאשר התביעה דיא עוסקת בכל המותגים של המשיבה במסגרות שוקן שקיות "מתכלות" ו"ידידותיות לטבעה" וכיצד באלה מצגים כמפורט בפסקה זו לעיל).

128.9 על יסוד הנחות והערכות אלה, אני מעריכה כי הרוחחים העולתיים לצמיחה למשיבה, שלא כדין ו/או שלא על פי זכות שבדין, על פני השנה כתוצאה מכל התמורה היסודי במסגרת מכירת השקיות נשואת התביעה, ונתח השוק שיוצרה לה המשיבה בשוק המוצרים ה"מתכלים" על יסוד המציגים המטעים והאטורם והפרת התחייבויותיה באשר לתוכנות המוצרים, הינו סך של כ- 16,800,000 ש' על פני השנה, על פי הפירוט הבא:

128.9.1 בגין שקיות אשפה, סך של 12 מיליון ש' על פני השנה - 200,000 משקי בית בקבוצה, כפול 2 אריזות בשנה, כפול כ- 5 שנים, כפול 20 ש' מחיר ממוצע של ארץ, כפול 30% רווח של המשיבה מכל ארץ.

128.9.2 בגין שקיות אוכל, סך של 4.8 מיליון ש' על פני השנה - 200,000 משקי בית בקבוצה, כפול 2 אריזות בשנה, כפול כ- 5 שנים, כפול 8 ש' מחיר ממוצע של ארץ, כפול 30% רווח של המשיבה מכל ארץ.

ג. העלויות המשפטיות

1. הפרת חוזה

129. על פי עצת באי כוח, בין חברי הקבוצה לבין המשיבה, נכרת חוזה, לפיו רכשו חברי הקבוצה מן המשיבה מוצר שהוזג כי על פי תוכנותיו יש בו כדי לתרום לアイות הסביבה, וכי הינו מתכלת.

130. על-פי עצת באי כוח, מושוכת כי מצגים חזויים אלה, הינם בלתי נוכנים, ואינם מתקיניים, הרי שיש בכך משום הפרת החוזה בין הצדדים, הן במישור הפרת חובות nomine בענוג למציגים השיווקים הטרום חזויים עבר לתקשרות, הן במישור הטעייה החוזית, והן במישור אי אספקת התמורה החוזית שהובטחה, קרי המשיבה הבטיחה לספק בעבר תשלום שווה לה, שקיות "מתכלות" ו"ידידותיות לטבעה", ובפועל אינה מספקת את התמורה החוזית הניל.

2. הטעה זרכנית והפרת חובות גילוי

131. על פי עצת באי כוח, אטען כי יש בחצגת המציגים המטענים על ידי המשיבה, הן במעשה והן במחדר, מושום:
- 131.1. הטעה שלי ושל ציבור הזרים, בהתאם להוראות סעיפים 2 (1) ו/או 2 (2) ו/או 2 (4) ו/או 2 (5) ו/או 2 (7) ו/או 2 (14) לחוק הגנת הזרים, ח'תשמ"א – 1981 (להלן: "חוק הגנת הזרים").
 - 131.2. הפרת חובת הגלוי המוטלת על המשיב בהתאם להוראות סעיף 4 לחוק הגנת הזרים.
 - 131.3. הטעה בפרסומת על פי הוראות סעיף 7 (ב) לחוק הגנת הזרים.
132. בכךן כך, אטען, לחייבין, ולמען זהירות בלבד, כי גם סברה המשיב כי ישנים מחקרים שעשוים להצביע על היות המוצר המשווק על ידה מתכללה, הרי שבנסיבות העניין, בהן ידוע לה היבט כי לאור תקנים, מחקרים, ופרסומים בעולם לאורס אין לראות במוצר זה כמתכללה, אין המשיב רשאית לקבוע עובדה כי מוצרי שיווצרו בטכנולוגיה זו מתקלים ואנו עדים פמי שיטות התכליות אחרות, וכל הפחות, היה עליה לפרסם על גבי המוצר וכי המוצר מתרפרק לחלקיקים קטנים שנשארים בסביבה וכי לא הוכח מדעית שכן מתרחשת התכליות ביולוגית.
133. בנוסף, או לחייבין, על פי עצת באי כוח, מטענה המשיב את הציבור בכך שגורמת לו לסבוך כאילו שהמוצרים עומדים בתקנים של יכולות הסבירה לעניין התכליות ומיחזור, תוך הפרת הוראות 2 (11) לחוק הגנת הזרים ו/או סעיף 13 לחוק התקנים, התש"ג – 1953, אשר קובע כי:
- "(א) אסור לאדם –
- (1) להשתמש במילוי תקון, סטנדרט ונורמה, או במילוי קרובות אלה, על כל נתivotיהם (להלן – מילוי מוגנות), לתיאור מיפרט, או כלמים טכניים, שלא נקבעו בתיקן או בתיקון רשמי;
 - (2) להשתמש במלה מהמלים המוגנות בשם לעסקו, או לפעולות עסקו, ללא היתר מאר שර המשחר והעתישה; הוראה זו לא תחול על אדם שהשתמש כאמור לפני תחילת תקפו של חוק זה;
 - (3) לתאר מוצר, בכתב או בעל פה או בכל דרך אחרת שתיאר, תיאור העולל לעודר את הרישום שגינת היתר לסמן בטו תקן או בסימן השגחה, אלא אם נוכח שאמנם ניתנן יותר כזה;
 - (4) לסמן מוצר באופן העולל לעודר את הורשות, כי המוצר מתאים לתיקן או לתיקון רשמי פרט לסייעו, אם אין המכון משגיח על ייצורו.(ב) בסעיף זה, "מוצר" לרבות האזיה, העיטה, הסליל או כל דבר אחר, שבתס נマー המוצר, וכן כל פתק המחויר להם או למוצר".
- בעניין זה, מופנה בית המשפט הנכבד אל אשר נפסק בת.א. 1065/05 (בשי'א 1065/05) אמיר שהי שאל נידירנו מוציאי צריכה בע"מ [פרסום ב公报] שם נקבע כי:
- "זאת ועוד, על פי סעיף 2 לחוק הגנת הזרים די בהטעייה על דרך של מחדל, ובענייןנו מדובר, לבוארה, בהעדר גiley נאות לצרכן בוגע להעדר של תוו-תקן למזגן המשווק, דבר שהוא מהותי מבחינות הזרים. לעניין זה אין צורך ליזעט מה ידע כל צרכן, שהרי הטעינה היא שהוא לא יכול היה לידע על ואזר תקן למוגנים נשוא הבקשה, הויאל ותדיירן נמנעה מליחסו לצרכנים על בך שהמוגנים אינם נשאים תוו-תקן. החזקה היא כי הזרים נותנים אמון בעסק, וכך לא ניתן להטיל על הזרים את הנטול לברר האם המוצר שרכש עונה על דרישות החוק או התקן..."
- ויבחר, בעניינו לא מדובר רק בהטעייה "על דרך של מחדל" אלא בהטעיה אקטיבית ממש, וביצירה מכונת של חזות של מוצר העומד בתיקן.
134. על פי עצת באי כוח, אשרקשר הסיבתי (ככל שיש צורך בהוכיחו אך ורק לגבי העילה הנזקית) – יש לקבוע כי במקרה דנא חלה "חזקת החסתמכות". משעה שהוחתמי כי הסתמכת על המציגים המטענים שהובילו אותו לרכישת השקיות המתכללות, וכי אילו היו היתי וודעת את התכונות האמיתיות של השקיות לא הייתה רוכשת אותן, יש לקבוע כי קיימת קבוצה גדולה של צרכנים שהיו נוהגים באותו אופן, לפחות בשלב הלאורי של בקשת האישור.
135. בנוסף ו/או לחייבין, מופנה בית-המשפט הנכבד-למחקר משרד הtmp"ת, נספח "20", המבוסס על סקר בענין בקשר לשקיי בית-ישראל, וקבע כי כ- 70% מן הזרים בישראל וראים בפרמטר של השפעת המוצר על הסבيبة כשיקול בהחלטת הקנייה שלהם, וכי כ- 40% ממשקי הבית מוכנים לשלם יותר עבור מוצרים "ידיודוטיים לטבינה". תוך שיש בנתון זה כדי לאפשר לבית המשפט הנכבד לקבוע, בוודאי בשלב הלאורי של בקשת אישור, אוזות קיומו של קשר סיבתי בין מציגים מסוימים אליו מוצר מסוים הינו "ידיודוטי לטבינה", לבין החלטת ציבור הזרים לרכוש מוצר כזה, והיקף הקבוצה.

3. הפרת חובה חוקה

- על פי עצת באי כוח, אוסף ואטען כי יש בכלל אחת מן הפעולות והמודלים שבוצעו על ידי המשיבה המתוארים בפרק א/6 לעיל, וקיים שעלה רקע הנסיבות ייחד, מושם הפרת חובה חוקה של חוראות סעיפים 2 ו/או 4 ו/או 7 לחוק הגנת הצרכן ו/או סעיף 13 לחוק התקנים.

4. עשיות עשר; השבה הרתעתית

- כנאטען, על פי עצת באי כוח, כי יש בהתקנות המשיבה המתוארת בתביעה זו מושם עשיות עשר ולא במשפט על חשבון רצונו של הציבור להשתתף באמצעות הגוף הכלגברי לשמרה על איקות הסביבה.
- על פי עצת באי כוח, לעקרון המחייב השבה, ואף השבה הרתעתית, במקרה של עשיות עשר ולא במשפט, יסודות עמוקים בשיטתנו, המונוגנים בחוק ובהלכה.
- על פי עצת באי כוח, להבדיל מהציג מנג מטענה כעולה נזקית, שם קיימים של נזק וקשר סיבתי מזהום יסודות של העולה, אזי בכל הנוגע להטעה צרכנית מכוח חוק הגנת הצרכן, קבוע המכוקק מי עצם הצגת מנג שלול להטעה מהוועה שלעצמה פולחן שלא כדי, תוך הפרת האיסור הקבוע בסעיף 2 לחוק הגנת הצרכן (וכן בסעיפים 3, 4, 6 ו- 7 לחוק הגנת הצרכן), וזאת ללא תלות בשאלת קיומו של נזק או קשר סיבתי.
- לכן, שעה שעצם הצגת המציגים המטענים (וכן עלולים להטעות), מהוועה הפרה של חוראות חוק הגנת הצרכן ובפרט של האיסור הקבוע בסעיף 2(א) לחוק הגנת הצרכן, הדבר מהיב, מניה ובה, שככל התעדות שבאה למשיבה מהציגים המטענים (או העולמים להטעה) מהוועה התעשרות שלא כדי ושלא על פי זכות שבדין, ולצורך עילה זו אין צורך בחוכחת קשר סיבתי ואו נזק. אין חולק כי המשיבה התעשרה ומטענתה כנוצאה מכירת השקיות המתכלות, תוך שבחן היותר תפשה עצמה נתה שוק ואו שמרה על נתה השוק שלא ואו הגדרה את נתה השוק שלא כנוצאה מהשימוש בציגים המטענים ואו הפקה רוחחים כتوزאה מכירחות השקיות על יסוד מנגים בלתי נכונים, כאשר גובה ההטעשות העולתית יתרור בمبرור בתובענה.

5. פגיעה באוטונומיה של הפרט, בחופש הרצון ובחופש הבחירה; הנזקים הבלטי ממוניים

- בנוסף, או לחילופין, אטען כי ההטעה בדבר תוכנותיהם של מוצרי המשיבה עליה לכדי פגיעה באוטונומיה של הפרט. אני כשאר הצרכנים רכשתי את מוצרי המשיבה תוך העדפתם על פני מוצרים אחרים בשל השקפת עולמי כי יש לשמור על איקות הסביבה, בין היתר, באמצעות השימוש במוצרים ייחודיים לטבעה. הפגיעה-בצרכנים-מתאפשרת הוודאות לפערו המידע בין המשווקת לבין הצרכן- כאשר המשווקת מנצלת לרעה את עדמות הנחיות האינפורטטיבית בה מצוי הצרכן וഫרסמת על גבי אריזות מוצריהן נתונים ומאפיינים של המוצרים שאינם אמת.

- הפריטים המטענה של המשיבה היווה מרכיב עיקרי בהליך קבלת ההחלטה במס לרכוש את מוצרי המשיבה אם לאו, כאשר הפגיעה בתהליך קבלת החלטות. גורמות באופן ישיר לאובדן נוחות, ושלילת חופש הרצון וחופש הבחירה. מעשי המשיבה ומהדילה מהוועים פגיעה בראשות אותם צרכנים ורוחותם, כאשר זכותם לעמוד את חייהם כרצונם, ובכלל זה הרצון לבחר בצורה מושכלת את המוצרים שהם רוכשים, וכן הרצון לשמור על איקות הסביבה, הבא לידי ביטוי ברכישת מוצרים ייחודיים לטבעה.

- ר' בעניין זה גם בטיעות ה"מדריך להצהרות סביבתיות מהימנות" של המשרד להגנת הסביבה (נספח 1, ע' (4)

"צריכה של מוצרים מתאימים להיות "ירוקים" פוגעת בסביבה ושוללת מון הציבור את המודול שלו בסוכן שניין."

- על פי עצת באי כוח, הנזקים הלא ממוניים שנגרמו לחבריו הקבוצות, שהם תוצאה ישירה וטבעית וברורה של ההטעה, בittel מותאים להתרור במסגרת טובעה ייצוגית.
- בנוסף מופנה בית המשפט הנכבד אל סעיף 2 לפקודות הנזקין, הקובל מוהו "נזק", לרבות אובדן או חסר לא ממוני.

6. עקרון "זהירות המונעת"

- על פי עצת באי כוח, כאשר הנזק שעלול להיגרם הוא נזק סביבתי ובריאותי, שהיקפו בלתי ידוע ועלול להיות עצום, העקרון השולט הינו עקרון זהירות המונעת.

.147

השיקיות המתכלות של המשيبة, מתחזרות לחלקיים קטנים, שמסתובבים בסביבה (environment), וולולים לספוח אליהם רעלים מן הסביבה (ר' חווות הדעת נספח 13 ונייר העמזה נספח 28) - מה יקרה אם אנשים ינסמו את החלקיים או יבואו אותם ברגע דרך אחרת, אם החלקיים הגיעו למכבורי מים וייזחמו אותם, אם החלקיים ייאכלו על ידי בעלי חיים ודגה ויגרמו להם נזקים בריאותיים, ואולי יגיעו דרך כך גם לשרשרת המזון של בני האדם - בהיעדר מחקרים מדעיים המפריכים חששות אלה, עליהם עומדים מחקרים מדעיים, אין שום מקום להתעלם מנזקים כל כך חמורים, ולאפשר למשיבה לשוק את שיקיות האוקסו enschaftו יידיזוטיות ללביה.

א. באשר לרף ההוכחה הנדרש לשם הכרעה בחלוקת מדיעות

.148

על פי עצת באי כוח, על מנת להציג מגמות מסוימים כמו פרטום אודוז עלילות של המוצר, או במרקחה דנא התכלות של המוצר, לא ניתן להסתמך על כך שקיימת אסכולה מסוימת שתומכת בכך שהוא מגן הינו מבוסס מבחינה מדעית, שכן אין מוכיחים בעידן של הצפת מידע בו ניתן למצוא מומחה שיתמוך בכל מגן שהוא, אלאermen שמן ההכרה להסתמך על עדודה מדעית מבוססת שאומצה על ידי הקהילה המדעית (Substantial body of science), למשל אומצה על ידי ארגון رسمي, או שהיא מבוססת במחקריהם שהניבו תוצאות מובהקות.

.149

במרקחה דנא, לא רק שהטענה כאילו שיקיות האוקסו הין "מתכלות" ו"יידיזוטיות ללביה" לא אומצה על ידי גוף رسمي ולא רק שאין תוצאות מובהקות הוטמכות בה, אלא שהיא עומדת בסתריה למחקרים בלתי תלויים כמפורט לעיל.

יב. הסעדים המבוקשים

.150

הסעדים המבוקשים על ידי הינים כדלקמן:

150.1. לחיב את המשיבה לפצות את כל אחד מחברי הקבוצה בפיצוי בגובה של 100 ש"ח בגין הנזקים הבלווים ממוניים שגרמה להם.

150.2. לחיב את המשיבה לחשב את שווי הת怛וערות שצמיחה לה שלא כדין ואו שלא על פי זכות שבדין כתוצאה מהמצגים המטעים, תפסה לעצמה נתח שוק ואו שמרה על נתח השוק שלה ו/או הגדילה את נתח השוק שלה כתוצאה מהשימוש במציגים המטעים ו/או הפיקה רווחים כתוצאה ממכירת השיקיות על יסוד מצגים בלתי נכוניים, כאשר גובה הת怛וערות העולתיית יתרור בנסיבות בירור התובענה.

150.3. אם נמצא בית המשפט כי פיצוי כספי לחבריו הקבוצה, כולם או חלקם, אינם מעשי בנסיבות העניין, בין מושום שלא ניתן להוכיח ולבצע את התשלום בעלות סבירה ובין מסיבה אחרת, לעשות שימוש בסמכותו על פי סעיף 20 (א) לחוק תובענות ייצוגיות ובתווך לכך להורות על מתן כל סעיף אחר לטובות הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, כפי שימצא לנכון בנסיבות העניין.

150.4. לחודל מן הפרסום המטעה אודוז היונון של השיקיות המשווקות על ידן "שיקיות מתכלות" ו/או "יידיזוטיות ללביה".

150.5. לפרסם הודעה לציבור בה יסבירו לציבור תוכנות מוצריה, ובכלל זה, שה מוצר אינו מתכלת, אלא מתפרק והואינו נטמע בסביבה.

150.6. כמו כן, לפרסם ולידע את הציבור כיצד יש לנווג בנסיבות השימוש במוצריה כדי לגרום לתהליכי התהפרקות להתרחש.

יג. הצדקה לאישור התובענה בייצוגיות

.151

יג.1. הצדקה לאישור התובענה בייצוגיות על פי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006

על פי עצת באי כוח, בהתאם לסעיף (א) לחוק תובענות ייצוגיות:

"לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השנייה או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להציג ב Tobuna Yicogiyah; "

.152

על פי עצת באי כוח, ס"ק 1 לנוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות קבוע מגדיר את העילות בגין ניתן להציג תביעה ייצוגית, וביניהן מונה את אלה:

"תביעה נגד עסק, מהגדתו בחוק הגנת הצרכן, בקשר לעניין שבינו לבין ליקוט, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו."

.153.

על פי עצת באיכוח, סעיף 4 לחוק תובענות ייצוגיות קובע כדלקמן:

"(א) אלה רשאים להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תובענה ייצוגית כמפורט להלן:

(1) אדם שיש לו עילה בתביעה או בעניין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכל החברים הגננים עם קבוצת בני אדם - בשם אותה קבוצה;"

...

(ב) בבקשת אישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן (א)(1) - די בכך שה המבקש יראה כי לכאהר נגרם לו נזק".

.154.

על פי עצת באיכוח, סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כדלקמן:

"בית המשפט רשאי לאישר תובענה ייצוגית, אם נמצא שהתקיימו כל אלה:

(1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שתן יוכלו בתובענה לטובת הקבוצה;

(2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעיל והוגנת להביעה במקרים מסוימת העניין;

(3) קיים יסוד סביר להניח כי עניינים של כל חברי הקבוצה ייווצרו ויונטו בדרך חולמת; הנקבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בעניין זה;

(4) קיים יסוד סביר להניח כי עניינים של כל חברי הקבוצה ייווצרו ויונטו בתום לב;"

יג.2. התובענה מעוררת שאלות של עובדה ומשפט המשותפות לי לחבריו הקבוצות

.155.

על פי עצת באיכוח, אני וחברי הקבוצות הינו "צרכנים" והמושבה היא "עסק", כמשמעותו מונחים אלה בפרט 2 לתוספת השנייה לחוק התובענות הייצוגיות.

.156.

על פי עצת באיכוח, התובענה מעוררת שאלות חשובות של עובדה ומשפט המשותפות לקבוצה גדולה של מאות אלפי צרכני מוצריו המשיבות.

.157.

בנסיבות אלה, נכוון יהיה לברר טענות אלה במשפט, במקום נפרד בתביעות נפרדות.

.158.

התובענה מעוררת בין היתר את השאלות העובדותיות והמשפטיות המשותפות כדלקמן:

.158.1. האם הכתובים המופיעים על אריזות ופריטומי מוצריו המשיבה לעניין היהות המוצרים "מתכלים" ו/או "ידיותים לסביבה" ו/או "מתפרקים בסביבה באופן טבעי", הינם מטעים, ובפרט האם טענת המשיבה לפיה מתקנים בשקיות ה"מתכלות" שהיא משוכחת תהליך של התכלות מלאה בתוך חצי שנה עד שנה, הינה טענה נכונה ומובוססת ב邏輯ה המדעי-כימי.

.158.2. האם פרק חזמן שאורכת החתכלות של השקיות המתכלות של המשיבה (ככל שמותקינית התכלות מלאה במובן הכימי, דבר המוכחש) הינו פרק זמן סביר ומקובל במושגים של איכות הסביבה, ומנקודת המבט של הزرן הסביר החפץ בטובת איכות הסביבה.

.158.3. האם המשיבה הטוענה את ציבור ל��וחותיה במחדר בכך שלא מסרה לה מידע על תהליכי התתפרקות ועל תוצאותיו כמו גם על הפעולות החדשניות לשם ביצוע החתפרקות.

.158.4. האם בהתנהלותה זו הפרה המשיבה את הוראות החוק המפורטות לעיל.

יג.3. קיימות אפשרות סבירה שהשאלות שבמחליקות תוכרעהו לטובת חברי הקבוצות שייצוגן מבוקש

- .159. על פי עצת באי כוח, לאור הראיות והאסמכתאות שהוצעו לעיל, כמו גם הוראות החוק המפורשות עליהם נסמכת בבקשת האישור, עדות להערכתו בנטול הלכוארי להראות אפשרות סבירה כי התבעה תוכרעה לטובת הקבוצה.
- .160. כאמור, התבעה נסמכת על תקנים בארץ ובעולם, על מחקרים ופרסומים של גורמים רשומים בעלי מוניטין רב בעולם. כאמור, באיטליה, כבר התקבלה תביעה בגין הטעיה זהה.

יג.4. הגשת תובענה ייצוגית, מוצדקת והוגנת להברעה במחליקות

- .161. קיימים חשש כי חלק גדול מארגוני הקבוצות שייצוגן מבוקש (אם לא כלם) כלל אינם מודעים לזכויותיהם או שהינם חסרים את האמצעים הדורשים לשם ניהול הליך משפטי ולפיכך, בהיעדר תובענה ייצוגית, הם לא יוכו בקבלת העוזים המבוקשים, וועלם מכנהו ימשיך לנוהג.
- .162. מדובר בסוגיה חשובה הנוגעת לצרכנים לא מעטים ולמושך נפוץ מאוד המצוי כמעט בכל בית בישראל.
- .163. העובדה שלכל חבר קבוצה נגרם נזק כלכלי נזק, יחסית, מקטין את הנסיבות לחברי הקבוצה לטבעו באופן אינדיבידואלי ועל כן רק תביעת הנזק המשפטי תזהה תמריץ ראוי לניהול הליך משפטי.
- .164. יש לגרום למשיבה לחזול מהותנהגות ונראה כי רק באמצעות תובענה ייצוגית הדבר יתאפשר.

יג.5. קיים יסוד סביר להניח כי אני מייצגת בדרך הולמת את עניינם של חברי הקבוצות

- .165. אני נמנית על נפגעי פועלותיה של המשيبة וعنيיני בתובענה זו זהה לחלוטין לעניינים של כל שאר חברי הקבוצה.
- .166. נקטתי יוזמה והגשת תביעה בשם כל ציבור הצרכנים אשר נפגעו עקב פעולות המשيبة.
- .167. באי כוח הימס עוזד המנוסים והמתמחים בניהול של תובענות ייצוגיות.
- .168. בהתאם לכך, קיים יסוד סביר להניח כי אני מייצגת בדרך הולמת את עניינם של חברי הקבוצות.

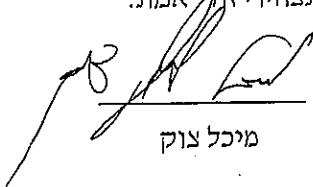
יג.6. התובענה הוגשה בתום ל'ג

- .169. נושא אי-יכולת הסבירה, פסולת ומיחזור קרובים-לילי, ואני משתמשת לكيים אורח חיים בראיא תוך צריכה ובחרויות אחרות ממבנה סביבתי-חברתית.
- .170. משגיליתי את הפער בין הכתיבה והמיצג שיצרה המשيبة לעניין מוצricht, ובין תוכנותיהם לאשרו של דבר, חדלתי מהשימוש, ואולם אני חששה מتوزכלת ומרומה עקב השימוש שנעשה בשל הטעיה.
- .171. משכך, רצוני, קודם לכל, הוא כי תחילתה תחדל המשيبة מעשיותו ומחדריה הנוגדים את הדין.
- .172. אני גם מעוניינת כי המשيبة תפיצה את ציבור הצרכנים הנמנים על חברי הקבוצות, אשר אינם מודעים לזכויותיהם, אינם מודעים להשלכות הנלוות לבחירתם הצרכנית, ואני יכולת לעמוד על מימוןן.

יג.7. גודלו של הקבוצות מצדיק הגשת תובענה ייצוגית

- .173. התובענה מוגשת בשם של צרכנים רבים, אשר להם אינטרס משותף וישר בבירור התובענה בדרך של תובענה ייצוגית. באם לא ניתן בירור התובענה בדרך זו, תמנע מרובם המכريع (אם לא מכלם), האפשרות לקבל סעד כלשהו בגין המעשים נשוא התובענה, שכן חלק גדול מהם כלל אינם לזכויותינו, וחסר את האמצעים והכישורים המתאימים לניהול הליך משפטי שיביא למימושן.
- .174. יתרה מזו, מאוחר ולגביה כל לקוח מדובר בסכום קטן יחסית, לא תהיה הצדקה כלכלית לניהול הליך ארוך ויקר-לכל-אחד-מן-צרכנים-בעניין-זה. על כן, באם לא-תאנשר התבעה כיצוגית, קיים חשש כי חלק ניכר מארגוני הקבוצה, אם לא כולם, לא יוכל לעמוד על זכויותיהם והמשיבה תצא נבחרת מכך, שלא דין, ואף תמשיך במדיניותה זו.

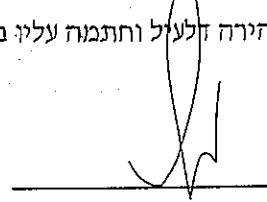
הנני מצהיר כישמי הוא מיכל צוק, החתימה להלן חתימתי היא וכל האמור בתצהיריו זה-אמת.

מיכל צוק

אישור

אני מאשר כי ביום 29 בספטמבר 2013 הופיעה בפני, מיכאל בץ, עוזיד, מרחוב ויצמן 2, תל אביב, גבי מיכל צוק, אשר הציגה את עצמה בפני באמצעות ת.ז. מס' 028013027, ולאחר שהזהרתיה כי גליה להצהיר את האמת וכי תהיה כפיה לעונשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן, אישרה את נכונות תצהירה דלעיל וחתמה עליו בפני.

מיכאל בץ, עוזיד